

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

Bakalářský studijní program: Sociální práce

Studijní obor: Penitenciární péče

Kód oboru: 7502R023

Název bakalářské práce:

**REFLEXE NA PRVOTNÍ ZAVEDENÍ INSTITUTU VYKÁZÁNÍ
U PČR**

***REFLECTION FOR PRIMARY INTRODUCTION OF
EXPULSION IN POLICE CZECH REPUBLIC***

Autor:
Robert Řezníček
Okružní 2078
470 01 Česká Lípa

Podpis autora: _____

Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Sýkorová

Počet:

stran	obrázků	tabulek	grafů	zdrojů	příloh
77	0	21	9	25	12 + 1 CD

CD obsahuje celé znění bakalářské práce.

V Liberci dne: 30. 04. 2008

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

Katedra sociálních studií a speciální pedagogiky

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Robert Řezníček
Adresa: Česká Lípa, Okružní 2078

Bakalářský studijní program: Sociální práce
Studijní obor: Penitenciární péče
Kód oboru: 7502R023

Název bakalářské práce: REFLEXE NA PRVOTNÍ ZAVEDENÍ INSTITUTU
VYKÁZÁNÍ
Název BP v angličtině: REFLECTION FOR PRIMARY INTRODUCTION
OF EXPULSION IN POLICE CZECH REPUBLIC

Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Sýkorová

Termín odevzdání: 30.04. 2008

Bakalářská práce musí splňovat požadavky pro udělení akademického titulu „bakalář“ (Bc.).

.....
vedoucí bakalářské práce

.....
děkan FP TUL

.....
vedoucí KSS

Převzal (student): Robert Řezníček

Datum: **Podpis studenta:**

Prohlášení

Byl jsem seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím a konzultantem bakalářské práce.

V Liberci dne: 30. 4. 2008

Podpis:

Poděkování

Chtěl bych velice poděkovat vedoucí práce slečně Mgr. Kateřině Sýkorové, neboť bez jejího motivujícího vedení a cenných rad bych nebyl schopen práci realizovat.

Dík také patří mé ženě a mým dětem, kteří mě morálně podpořili a svými dlouhými procházkami do přírody mě alespoň občas umožnily v klidu pracovat.

Název bakalářské práce: Reflexe na prvotní zavedení institutu vykázání u Policie ČR

Název bakalářské práce: Reflection for primary introduction of expulsion in Police Czech republic

Jméno a příjmení autora: Robert Řezníček

Akademický rok odevzdání bakalářské práce: 2007/2008

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Kateřina Sýkorová

Resumé:

Bakalářská práce se zabývala problematikou domácího násilí se zaměřením na nově zavedený institut vykázání. Vycházela ze současné legislativy, z analýzy spisové a statistické dokumentace Policie ČR a Bílého kruhu bezpečí. Práci tvoří dvě stěžejní části, teoretická a praktická. Část teoretická se věnovala vymezení základních pojmů, obecné charakteristice domácího násilí, způsobům tohoto jednání a metodikou postupu aplikace institutu vykázání. Část praktická se zabývala konkrétním průzkumem spisové a statistické dokumentace Policie ČR na okrese Česká Lípa, dle kritérií zaměřených na institut vykázání, právní kvalifikaci případů a jejich aktéry, za rok 2007. Výsledky průzkumu ukázaly, že ve skupině vykázaných osob na okrese Česká Lípa dominují muži ve věku 30 až 40 let, zaměstnaní a dosud netrestaní. Všechna vykázání na okrese Česká Lípa byla provedena s souladu s platnou právní úpravou a byly vyhodnocena jako oprávněná.

Klíčová slova: Domácí násilí, násilná osoba, ohrožená osoba, společné obydlí, vykázání.

Summary:

This bachelor thesis has dealt with problems of domestic violence, particularly primary introduced institute of expulsion. It has come out from the current legislature and from the analysis and of the company and statistic records of the Czech Police and White circle of security. The thesis is consists of two main parts – theoretic and practical. The theoretic part has attended to basic conception, general characteristics of domestic violence, ways of this behaviour and methods of procedure of application expulsion. The practical part has attended to particular survey of the company and statistic records of the Czech Police in the region Ceska Lipa, according to criteria intended on the institute of expulsion, law competency of cases and their participants in 2007. Results of the survey revealested that employed and by this time non-punished men at the age of 30 and 40 dominate in the showed group. All expulsions were made in accordance with valid law and were assessed as rightful.

Key words: Domestic violence, violent person, endangered person, shared habitation, expulsion.

Obsah

OBSAH	6
1 ÚVOD	8
2 DOMÁCÍ NÁSILÍ – TEORETICKÁ ČÁST	9
2.1 ZÁKLADNÍ POJMY	9
2.1.1 OBECNÉ ZNAKY DOMÁCÍHO NÁSILÍ	11
2.1.2 IDENTIFIKACE DOMÁCÍHO NÁSILÍ	13
2.1.3 ZÁKLADNÍ PŘÍSTUP K DOMÁCÍMU NÁSILÍ	15
2.1.4 FORMY DOMÁCÍHO NÁSILÍ	16
2.1.5 MÝTY A PŘEDSUDKY O DOMÁCÍM NÁSILÍ	17
2.1.6 RIZIKOVÉ FAKTORY DOMÁCÍHO NÁSILÍ	19
2.1.7 DŮSLEDKY DOMÁCÍHO NÁSILÍ	20
2.1.8 PREVENCE DOMÁCÍHO NÁSILÍ	21
2.1.9 REPRESE DOMÁCÍHO NÁSILÍ	22
2.2 ZÁKON NA OCHRANU PŘED DOMÁCÍM NÁSILÍM	24
2.2.1 ÚVOD	24
2.2.2 HLAVNÍ PRINCIPY ZÁKONA	24
2.2.3 TŘI PILÍŘE ZÁKONA	25
2.2.4 ÚKOLY POLICIE V SOUVISLOSTI SE ZÁKONEM	26
2.3 POSTUP POLICISTY PŘI ZJIŠTĚNÍ INCIDENTU SE ZNAKY DOMÁCÍHO NÁSILÍ	27
2.3.1 LEGISLATIVA	27
2.3.2 PŘÍJEM OZNÁMENÍ	27
2.3.2.1 Zásady příjmu oznámení	28
2.3.2.2 Lustrace v dostupných evidencích	28
2.3.3 POSTUP POLICISTY NA MÍSTĚ	29
2.3.3.1 Zásady komunikace	29
2.3.3.2 Prvotní úkony	31
2.3.3.3 Identifikace domácího násilí	34
2.4 VYKÁZÁNÍ	35
2.4.1 POSTUP PŘI VYDÁVÁNÍ ROZHODNUTÍ O VYKÁZÁNÍ	36
2.4.2 POSTUP PŘI VYDÁVÁNÍ ROZHODNUTÍ O VYKÁZÁNÍ VE ZVLÁŠTNÍCH PŘÍPADECH	38
2.4.3 ČINNOST POLICISTY PO VYDÁNÍ ROZHODNUTÍ O VYKÁZÁNÍ	39
2.4.4 PÍSEMNÉ ROZHODNUTÍ A JEHO NÁLEŽITOSTI	40
2.4.5 KONTROLA DODRŽOVÁNÍ ROZHODNUTÍ O VYKÁZÁNÍ	41
2.4.6 ČINNOST POLICISTY PO UKONČENÍ VÝJEZDU K INCIDENTU	42
2.4.7 FORMÁLNÍ NÁLEŽITOSTI ÚŘEDNÍCH ZÁZNAMŮ	43
2.4.8 EVIDENCE ÚDAJŮ DOMÁCÍHO NÁSILÍ	44
2.4.9 SPOLUPRÁCE POLICIE S JINÝMI SUBJEKTY	46
2.5 SHRNUÍ TEORETICKÉ ČÁSTI	46
3 DOMÁCÍ NÁSILÍ - PRAKTICKÁ ČÁST	47
3.1 ÚVOD	47
3.2 CÍL PRAKTICKÉ ČÁSTI	48
3.3 STANOVENÍ PŘEDPOKLADŮ PRŮZKUMU	48
3.4 PROSTŘEDÍ PRŮZKUMU	49

3.4.1 HISTORIE ČESKÉ LÍPY	49
3.4.2 CHARAKTERISTIKA OKRESU ČESKÁ LÍPA	49
3.5 POPIS VZORKU RESPONDENTŮ	51
3.6 POSTUP PRŮZKUMU A POUŽITÉ METODY	52
3.7 ANALÝZA PŘÍPADŮ DOMÁCÍHO NÁSILÍ	53
3.7.1 PŘEHLED PŘÍPADŮ DOMÁCÍHO NÁSILÍ	53
3.7.2 OPAKOVANÁ VYKÁZÁNÍ	59
3.7.3 VYKÁZANÉ OSOBY Z HLEDISKA POHLAVÍ	59
3.7.4 OHROŽENÉ OSOBY Z HLEDISKA POHLAVÍ	60
3.7.5 NÁSILNÉ OSOBY PODLE VĚKU	63
3.7.6 OHROŽENÉ OSOBY PODLE VĚKU	63
3.7.7 NÁSILNÉ OSOBY PODLE VZDĚLÁNÍ	64
3.7.8 OHROŽENÉ OSOBY PODLE VZDĚLÁNÍ	65
3.7.9 DALŠÍ CHARAKTERISTIKY NÁSILNÝCH OSOB	65
3.7.10 PRÁVNÍ KVALIFIKACE SKUTKŮ S VYKÁZÁNÍM	68
3.7.11 VZTAH OHROŽENÉ OSOBY K NÁSILNÉ OSOBĚ	70
3.7.12 PŘÍTOMNOST DĚTÍ U INCIDENTU	71
3.7.13 ROZDĚLENÍ PODLE MÍSTA REALIZACE VYKÁZÁNÍ	72
3.8 SHRNUÍ PRAKTICKÉ ČÁSTI	72
 4 ZÁVĚR	 73
 5 POUŽITÉ INFORMAČNÍ ZDROJE	 75
 6 SEZNAM PŘÍLOH	 77

1 Úvod

Důvody, pro které jsem si vybral téma dotýkající se bezprostředně domácího násilí, totiž institutu vykázání, jsou dva. Prvním důvodem je to, že považuji poslední legislativní změny za dynamické a průlomové, rozšiřují prostor pro policejní práci a dávají policii možnost nebýt pouhým represivním orgánem, ale účinně předcházet možnému protiprávnímu jednání, což mě z profesního hlediska hřeje u srdce. Druhý důvod je zcela prostý, nemám rád násilí v jakého-li podobě, tím méně to, jehož častými svědky jsou děti, a které tak negativně ovlivňuje jejich další vývoj.

Práci tvoří dvě části. Cílem první - teoretické části je popsat domácího násilí a institut vykázání. Po obecném uvedení do problematiky se věnuje se základním podmínkám za nichž je možno osobu vykázat a dále postup realizaci vykázání. Cílem praktické části je analyzovat spisovou dokumentaci, která se týká případů domácího násilí, opět především ve vztahu k vykázání a jejím cílem je zmapovat první rok platnosti zákona na ochranu před domácím násilím.

Celá práce se tedy zabývá jevem, který je obecně znám pod pojmem domácí násilí, a to z hlediska jasně formulované vůle státu chránit ohroženou osobu a zamezit dalšímu jednání násilné osoby, což umožňuje nová právní úprava účinná od 1.1.2007, prostřednictvím možnosti vykázání násilné osoby ze společného obydlí a zákazu vstupu do něj.

2 Domácí násilí – teoretická část

V této části práce je řečeno, co je to domácí násilí, jsou zde vysvětleny základní pojmy, které se k dané tématu váží a umožní tak čtenáři základní orientaci v problematice.

2.1 Základní pojmy

Domácí násilí

Domácí násilí je definováno jako fyzické, psychické anebo sexuální týrání mezi blízkými osobami, ke kterému dochází opakovaně v soukromí a tím skrytě mimo kontrolu veřejnosti. Intenzita násilných incidentů se stupňuje a u obětí domácího násilí vede ke ztrátě schopnosti zastavit násilné incidenty a efektivně vyřešit narušený vztah. K domácímu násilí dochází nejčastěji ve vztahu manžel/manželka, druh/družka, mezi partnery, rozvedenými manželi, ale také v rámci transgeneračních vztahů, např. v relaci vnuk/babička, děti/rodiče.¹

Je to vědomá činnost. Začíná opakujícími se útoky proti lidské důstojnosti, ke kterým se zpravidla postupně přidávají útoky proti zdraví a v konečném stádiu může přejít v útoky proti lidskému životu. Domácí násilí se liší od ostatních forem delikventního chování tím, že je násilím ve vztahu osob, vytváří vztah závislosti oběti na pachateli a je zaměřeno na získání moci pachatele nad obětí. Charakteristickým rysem domácího násilí je skutečnost, že se pro svou určitou trvalost a různou intenzitu násilných skutků postupně stává součástí jejich běžného života.²

Domácí násilí je označení pro násilné jednání, kterým dochází k nebezpečnému útoku proti životu, zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti, a to v bytě nebo domě společně obývaném násilnou osobou i osobou, proti níž takový útok směřuje. Domácím násilím se rozumí opakované násilné jednání nebo opakované vyhrožování násilným jednáním, v důsledku kterého dochází nebo hrozí, že dojde, k nebezpečnému útoku proti životu, zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti, mezi osobami, které jsou či byly spolu v intimním, rodinném či jiném obdobném vztahu a žijí ve společně obývaném bytě nebo domě. V rámci domácího násilí lze jednoznačně identifikovat osobu násilnou i osobu ohroženou, proti níž takové útoky nebo výhrůžky útokem směřují.³

¹ Srov. ČÍRTKOVÁ, L. VITOUŠOVÁ, P. a kolektiv. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007. s 108.

² Metodický pokyn ředitele SKPaV PP ČR č. 2/2004, kterým se upravuje postup PČR při oznámení, prověřování a vyšetřování případů domácího násilí.

³ <[http://www.jc.vc/reditelstvi/DomaciNasili/Literatura%20\(stanoviska\)/DuvodovaZpravakeZmene%20PU.doc](http://www.jc.vc/reditelstvi/DomaciNasili/Literatura%20(stanoviska)/DuvodovaZpravakeZmene%20PU.doc)> Intranet PČR [1.9.2007].

Mezi základní a nezpochybnitelná fakta o domácím násilí patří především jeho rozšířenost, vysoká skrytost a také závažnost jeho důsledků pro přímo postižené rodiny i celou společnost.⁴

Aktéři domácí násilí jsou označováni jako násilná osoba a ohrožená osoba, dříve s používalo označení pachatel a oběť.

Násilná osoba

Osoba, která ohrožuje ohroženou osobu na životě, zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti a žije s ohroženou osobou ve společném obydlí, a je či byla spolu s ohroženou osobou v intimním, rodinném či jiném obdobném vztahu, a lze důvodně předpokládat, že se tato osoba bude dopouštět i nadále domácího násilí vůči ohrožené osobě.⁵

Ohrožená osoba

Osoba, proti které směřuje domácí násilí ze strany násilné osoby.⁶

Společné obydlí

Společným obydlím je v případě domácího násilí označován byt nebo dům, který násilná a ohrožená osoba obývají společně, přičemž se vyžaduje jen faktický stav společného bydlení, nikoliv vedení společné domácnosti; právním titulem společného bydlení může být např. vlastnictví nemovitosti, nájemní či podnájemní vztah, ale i faktické společné bydlení na základě rodinných i jiných vztahů.⁷

Vykázání

Jedná se o zásah do vztahu mezi násilnou a ohroženou osobou v podobě rozhodnutí policisty o tom, že násilná osoba musí na dobu 10 dnů opustit společné obydlí a jeho bezprostřední okolí.⁸

⁴ Srov. ČÍRTKOVÁ, L. VITOUŠOVÁ, P. Domácí násilí : fakta a paradoxy. In: Sociální práce č. 2/2006. 1. vydání. Brno: Fakulta sociálních studií MU. 2006. s. 55.

⁵ Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 1.

⁶ Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 1.

⁷ Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 1.

⁸ Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 1.

Vykázaná osoba

Jedná se o násilnou osobu, vůči které bylo rozhodnuto o vykázaní nebo o zákazu vstupu do společného obydlí.⁹

2.1.1 Obecné znaky domácího násilí

Domácí násilí je velmi specifický druh násilí, charakterizují ho blízké vztahy intimního charakteru, společné bydlení, společná propojenost, dlouhodobost, opakující se ataky, skrytost, stupňující se agresivita a asymetrie vztahu. Tyto markanty jsou blíže popsány v následujícím textu.

Blízké vztahy intimního charakteru

Násilí se odehrává mezi osobami, které jsou v příbuzenském vztahu nebo mezi osobami jinak blízkými, nejedná se o lidi, kteří jsou vůči sobě lhostejní, bez současných či minulých citových vazeb.¹⁰

Např. se jedná o vztah manželský, druha a družky, rodičů a dětí, prarodičů a vnoučat.

Společné bydlení

Oběť a násilník zpravidla bydlí spolu, žijí v jednom bytě nebo domě a oběť nemá možnost toto bydlení opustit (důvodem může být nedostatek finančních prostředků nebo reálná hrozba toho, že agresor zdemoluje byt, rozprodá zařízení apod.).¹¹

Např. obývají společný byt v panelovém domě, jsou spolumahatelé rodinného domu.

Společná propojenost

Oběť i agresor jsou vzájemně úzce propojeni.¹²

Např. spolu mají děti, vlastní společný majetek, mají společný okruh přátel, když se oběť rozhodne ze vztahu odejít, riskuje, že přijde nejen o děti, ale i o dosavadní sociální prostředí, finanční a materiální prostředky.

Dlouhodobost

Domácí násilí většinou eskaluje několik let.¹³

Např. podle zkušeností z praxe ohrožená osoba vyhledá pomoc až po šesti a více letech trvání násilí.

⁹ Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 1.

¹⁰ Srov. BEDNÁŘOVÁ, Zdena. Specifika práce s oběťmi domácího násilí. In: Policista č. 1/2006. 1. vydání Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2006. příloha s. 1.

¹¹ Srov. BEDNÁŘOVÁ, Zdena. Specifika práce s oběťmi domácího násilí. In: Policista č. 1/2006. 1. vydání Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2006. příloha s. 1.

¹² Srov. BEDNÁŘOVÁ, Zdena. Specifika práce s oběťmi domácího násilí. In: Policista č. 1/2006. 1. vydání Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2006. příloha s. 1.

¹³ Srov. BEDNÁŘOVÁ, Zdena. Specifika práce s oběťmi domácího násilí. In: Policista č. 1/2006. 1. vydání Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2006. příloha s. 1.

Opakující se ataky

U domácího násilí nejde o jednorázové incidenty, nýbrž o nepřetržitý koloběh útoků, přerušovaný fázemi usmírování, slibů a obdobími relativního klidu (období klidu se však postupně zkracuje, zatímco období vytváření napětí a útoků se rozšiřuje).¹⁴ *Např. násilná osoba pravidelně psychicky a fyzicky týrá ohroženou osobu, kdy ji vulgárně uráží, ponižuje, fackuje, sráží k zemi a na noc zavírá do sklepa.*

Stupňující se agresivita

Útoky jsou s každým dalším opakováním brutálnější, objevila-li se na počátku rozvíjejícího se domácího násilí facka, na jeho konci může být vysoce nebezpečný fyzický útok, který zanechá celoživotní následky a může vést k ohrožení života a zdraví.¹⁵

Např. ve spisech Policie ČR je popsán případ, kdy v prvních dvou letech násilník ohroženou osobu jen tu a tam udeřil otevřenou dlaní, po půl roce, zejména, když přišel posilněn alkoholem, bil oběť pěstmi, kopal, tahal za vlasy po podlaze bytu, v den oznámení oběť udeřil židlí, při tom jí zlomil ruku, poté jí škrtil a křičel, že jí zabije, po jeho útoku musela být hospitalizovaná v nemocnici..

Skrytost

Většinou se domácí násilí odehrává za zavřenými dveřmi domova, jde o uzavřené prostředí, kam se oběť i agresor stále vrací.¹⁶

Obtížná postižitelnost a kontrolovatelnost

Domácí násilí není vystaveno zrakům veřejnosti, odehrává se v soukromí bytu, jakýkoli zásah do tohoto teritoria agresora je obtížný a dokazování násilí je velmi složité (často proti sobě stojí tvrzení proti tvrzení, kdy dokazování leží na bedrech oběti, která často pod vlivem traumatu reaguje nepřiměřeně dané situaci a její výpověď působí nevěrohodně).¹⁷

Např. vzhledem k tomu, že často chybí přímí svědci, důležitá jsou svědectví, byť nepřímá, sousedů, osob, kterým se oběť v minulosti svěřila, jsou to třeba kamarádky, spolupracovnice v práci aj.

¹⁴ Srov. BEDNÁŘOVÁ, Zdena. Specifika práce s oběťmi domácího násilí. In: Policista č. 1/2006. 1. vydání Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2006. příloha s. 1.

¹⁵ Srov. BEDNÁŘOVÁ, Zdena. Specifika práce s oběťmi domácího násilí. In: Policista č. 1/2006. 1. vydání Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2006. příloha s. 1.

¹⁶ Srov. BEDNÁŘOVÁ, Zdena. Specifika práce s oběťmi domácího násilí. In: Policista č. 1/2006. 1. vydání Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2006. příloha s. 1.

¹⁷ Srov. BEDNÁŘOVÁ, Zdena. Specifika práce s oběťmi domácího násilí. In: Policista č. 1/2006. 1. vydání Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2006. příloha s. 1.

Asymetrie vztahu

Tento znak považujeme v domácím násilí za určující, projevuje se bezvýhradnou mocí agresora a naprostou bezmocí oběti, která je dlouhodobě udržovaná v závislém, nerovnoměrném postavení, kdy agresor si vynucuje, aby oběť byla poslušná a dělala bez diskuze to, co on chce, přičemž k donucení užívá násilí.¹⁸

Např. násilník je úspěšný podnikatel, okolím vážený člověk, který direktivně řídí firmu a doma svou ženu v domácnosti, která musí plnit bez odporu všechna jeho přání. Dává jí zřetelně najevo, že je na něm závislá, záměrně snižuje význam a náročnost její péče o potomstvo a domácnost. Seběmenší neposlušnost řeší násilím.

Pokračování násilí i po rozchodu

Zkušenosti ukazují, že domácí násilí má tendenci přetrvávat i po odchodu oběti ze společné domácnosti zejména v případech, kdy má oběť s agresorem děti, které se stávají prostředkem dalšího týrání a vydírání.¹⁹

V dalším textu se budeme zabývat problematikou identifikace domácího násilí, která má zásadní význam z hlediska dalšího postupu policie ve věci, neboť při splnění níže uvedených znaků a reálného nebezpečí opětovného napadení ohrožené osoby, může být aplikován institut vykázání.

2.1.2 Identifikace domácího násilí

K tomu, abychom na místě incidentu rozpoznali, zda se o domácí násilí jedná či nikoli, musíme znát základní čtyři znaky, které slouží k jeho identifikaci. Aby se jednoznačně mohlo říci, že jednání je domácím násilím, musí být přítomné všechny identifikační znaky současně.

Opakovanost

Jde o jednání, které má svůj vývoj a dochází opakovaně k jeho projevům, často i po velice dlouhou dobu; domácí násilím není ojedinělý a jednorázový incident, byť se závažnými následky.²⁰

¹⁸ Srov. BEDNÁŘOVÁ, Zdena. Specifika práce s oběťmi domácího násilí. In: Policista č. 1/2006. 1. vydání Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2006. příloha s. 1.

¹⁹ BEDNÁŘOVÁ, Zdena. Specifika práce s oběťmi domácího násilí. In: Policista č. 1/2006. 1. vydání Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2006. příloha s. 1.

²⁰ Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 2.

O domácím násilí se říká, že je to násilí na pokračování.²¹

Postupný nárůst intenzity

Domácí násilí začíná zpravidla psychickým násilím a zpravidla se přidává násilí fyzické, útoky jsou zpočátku vedeny proti lidské důstojnosti, násilná osoba uráží a zesměšňuje ohroženou osobu, posléze se přidávají útoky proti zdraví, které mohou nakonec vyústit i v útoky proti životu.²²

Útoky proti lidské důstojnosti sledují dva cíle: sociálně izolovat oběť a minimalizovat její sebevědomí a sebeúctu. Tyto projevy lze ze strany oběti snadno zaměnit s projevy lásky. Postupně se ze slušně formulovaných žádostí (nechoď nikam, vezmi si jiné šaty, to nedělej, s těmi lidmi nemluv apod.) stávají pokyny a rozkazy. O pravidlech společného soužití se násilná osoba nedohaduje, ale určuje, jak budou vypadat. Názor druhé strany ji nezajímá. Často bývá přítomna také chronická žárlivost. Neuposlechnutí pokynů je podmíněno výhrůzkou, která v pozdějším stadiu může být realizována. Nadužívání alkoholu nebo jiná závislost na straně násilné osoby jsou rizikové faktory rychlé eskalace násilí. Ve stadiu útoku proti lidské důstojnosti násilná osoba svou oběť opakovaně hrubě uráží, ponižuje, zesměšňuje, omezuje. V tomto stadiu se doporučuje nepodceňovat riziko rozvoje vážnějšího domácího násilí, vyslechnout příběh osoby hledající radu, pomoc a informace, položit otevřené otázky ke zjištění rozvoje domácího násilí a doporučit vhodné místo podpory (manželská poradna, psycholog, blízcí lidé, rodina). Pokud není domácí násilí v raném stadiu rozpoznáno a ohrožená osoba nevyhledá pomoc, stupňuje se a pokračuje ve formě násilí fyzického, směřuje proti lidskému zdraví a životu.²³

Jasně role

K násilí dochází mezi blízkými osobami, kde lze diferencovat roli násilné a ohrožené osoby, jejich vzájemné postavení je nerovné a role se v průběhu incidentů nemění.²⁴

Domácí násilím nejsou spor ani hádka, rvačka nebo tzv. italská domácnost. Domácí násilí není to, co známe s filmu *Válka Roseových*. Přestože se v těchto případech jedná o opakované, dlouhodobé, někdy i eskalující projevy násilí, není zde možné určit násilnou a ohroženou osobu. Násilí se dopouštějí obě strany, jejich postavení je rovnocenné nebo se jejich role střídají. Však také u trestného činu „rvačka“ nenalezneme poškozeného, neboť

²¹ Srov. ČÍRTKOVÁ, L. VITOUŠOVÁ, P. a kolektiv. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007. s 108.

²² Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 2.

²³ Srov. ČÍRTKOVÁ, L. VITOUŠOVÁ, P. a kolektiv. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007. s 109.

²⁴ Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 2.

účastníci rvačky²⁵ jsou všichni pachatelé. Domácí násilí je násilím, ke kterému dochází mezi osobami ve vztahu a kde důležitým identifikačním znakem jsou jasné role. Vždy je jedna osoba týrána, tj. je osobou ohroženou, a druhá osoba ubližuje, tj. je osobou násilnou.²⁶

Páchání násilí v soukromí

K násilí dochází zpravidla beze svědků, nejčastěji v soukromí společného obydlí, ale i na jiných místech, např. chata, hotel apod.; jednotlivé útoky zapadající do schématu domácího násilí se však mohou vyskytnout i na veřejnosti.²⁷

Místem, kde k násilí dochází, je společná domácnost, přesněji privát. Je třeba si uvědomit, že privát si s sebou osoby ve vztahu přenáší i do jiných prostředí (rekreační chata, vozidlo, hotel apod.) Tendence páchat domácí násilí je téměř vždy spojena se snahou skrýt toto násilí před společenskou kontrolou. To je spojeno s nedostatkem svědků a důkazů, což znamená ztížené prokazování viny násilníka.²⁸

Shrnutí k pojmu domácí násilí. Opakovanost, postupný nárůst intenzity, jasné role a páchání násilí v soukromí jsou jasnými signály, že se jedná o domácí násilí, a jsou-li tyto čtyři faktory přítomné současně s reálnou hrozbou útoku násilníka po odjezdu zasahující policejní hlídky, musí být vykazání realizováno. Rozpoznat tyto aspekty na místě, kde je často situace emotivní a nepřehledná není jednoduché, vyžaduje dostatečnou znalost problematiky domácího násilí a zkušenosti zakročujících policistů.

2.1.3 Základní přístup k domácímu násilí

K domácímu násilí lze přistupovat z mnoha úhlů pohledu. Pro účely této práce postačí přístup podle tzv. primární oběti, tj. osoby, která je prvotním a hlavním terčem týrání. Tento přístup dělí domácí násilí na užší partnerské a širší, které překračuje hranice partnerského vztahu.

1. Domácí násilí je chápáno jako násilí mezi partnery:²⁹

Příkladem je definice domácího násilí metropolitní policie Londýna: „Jakýkoliv výskyt ohrožujícího chování, násilí nebo zneužití psychického, fyzického, sexuálního,

²⁵ § 225 zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona, v platném znění.

²⁶ Srov. ČÍRTKOVÁ, L. VITOUŠOVÁ, P. a kolektiv. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007. s 109.

²⁷ Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 2.

²⁸ Srov. ČÍRTKOVÁ, L. VITOUŠOVÁ, P. a kolektiv. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007. s 109.

²⁹ Srov. ČÍRTKOVÁ, L. VITOUŠOVÁ, P. Domácí násilí : fakta a paradoxy. In: Sociální práce č. 2/2006. 1. vydání Brno: Fakulta sociálních studií MU. 2006. s. 63.

ekonomického nebo emocionálního mezi dospělými osobami, kterou jsou, nebo v minulosti někdy byly intimními partnery, a to bez ohledu na pohlaví.

2. Domácí násilí explicitně překračuje hranice partnerského násilí a předpokládá, že primární obětí se může stát kdokoli v rodině:³⁰

Pod hlavičkou domácího násilí se ocitá i týrání a zneužívání dětí, seniorů a další varianty transgeneračního násilí. Násilnou i ohroženou osobou může být kterýkoliv člen, nikoli pouze partneři v intimní vztahu. **Tento širší výklad domácího násilí reprezentuje dnes většinový trend**, který určuje i přístup k domácímu násilí v České republice.

2.1.4 Formy domácího násilí

Násilné osoby používají k uplatnění své moci různé druhy násilí. Zpravidla nikdy se nevyskytuje násilí v jediné formě, ale násilník používá více druhů, nefrekventovanější je spojení psychického a fyzického násilí. V dalším textu jsou druhy násilí rozepsány podrobněji.

Psychické násilí

Jedná se o ponižování, urážení obviňování, zákazy, zastrašování, hrubé chování až vyhrožování, vydírání, ničení věcí oběti, terorizování.³¹

Emocionální násilí

Jedná se o soustavnou kontrolu to, co dělá ohrožená osoba, s kým se stýká, kam chodí, zesměšňování, citové vydírání, výhrůžky odebráním dětí, vyhozením z bytu.³²

Fyzické násilí

Jde převážně o facky, bití rukama nebo předměty, kopání, škrcení, svazování, ohrožování bodnou nebo palnou zbraní, odepírání spánku a jídla až po útok na život.³³

Sexuální násilí

Jedná se o znásilnění, donucování k různým sexuálním praktikám, zacházení s blízkou osobou jako se sexuálním objektem.³⁴

³⁰ Srov. ČÍRTKOVÁ, L. VITOUŠOVÁ, P. Domácí násilí : fakta a paradoxy. In: Sociální práce č. 2/2006. 1. vydání Brno: Fakulta sociálních studií MU. 2006. s. 63.

³¹ Domácí násilí I – identifikace, Bílý kruh bezpečí – školící materiál pro PČR, 2006. Intranet PČR [1.9.2007].

³² Domácí násilí I – identifikace, Bílý kruh bezpečí – školící materiál pro PČR, 2006. Intranet PČR [1.9.2007].

³³ Domácí násilí I – identifikace, Bílý kruh bezpečí – školící materiál pro PČR, 2006. Intranet PČR [1.9.2007].

³⁴ Domácí násilí I – identifikace, Bílý kruh bezpečí – školící materiál pro PČR, 2006. Intranet PČR [1.9.2007].

Sociální násilí

Je to například zakazování kontaktů s rodinou a s přáteli, cílem je sociálně oběť izolovat, dále jde využívání dětí nebo jiných osob jako prostředku nátlaku na oběť.³⁵

Ekonomické násilí

Jde o omezování přístupu k penězům, neposkytování prostředků na společnou domácnost, případně na děti, absolutní kontrola nad příjmy a výdaji oběti, zatajování finanční situace rodiny.³⁶

Z výsledků šetření Bílého kruhu bezpečí vyplývá, že jednoznačně dominuje kombinace fyzického a psychického násilí, sexuální násilí není tak časté.

Co není domácí násilí? Domácím násilím není, když se role násilníka a oběti v jednotlivých incidentech střídají nebo jedná – li se o rovné role a není možné rozlišit, kdo je násilník a kdo oběť. Domácím násilím není ani jednorázový incident, byť má závažné následky.

2.1.5 Mýty a předsudky o domácím násilí

Delikt domácího násilí je spjat s řadou chybných, ale rozšířených představ. Snad největší mýtus o domácím násilí zní: *Domácí násilí je soukromá věc*, do které se nemají cizí lidi ani stát plést. Na počátku soužití stojí privátní rozhodnutí obou partnerů, své problémy si proto mají řešit sami. Pravdou je, že násilí nemůžeme tolerovat a je lhostejné, zda jde o násilí mezi blízkými nebo cizími osobami. Násilí není a nemůže být nikdy soukromou záležitostí. Každý má právo na ochranu své důstojnosti, zdraví a života na veřejnosti i v privatu.³⁷

Mýtus o sociálně slabých rodinách

Velmi rozšířeným mýtem je představa, že domácí násilí se ve středních a vyšších vrstvách nevyskytuje a že postihuje pouze sociálně slabé rodiny, které žijí či lépe řečeno živoří někde na okraji společenského spektra. Pravdou je, že domácí násilí nejde ruku v ruce s materiálním blahobytem rodiny ani se vzdělanostní úrovní partnerů.³⁸

Vidíme, že i v dobře zajištěných rodinách může být domácí násilí dokonce urputnější, je těžší s ním vyjít na veřejnost.

³⁵ Domácí násilí I – identifikace, Bílý kruh bezpečí – školící materiál pro PČR, 2006. Intranet PČR [1.9.2007].

³⁶ Domácí násilí I – identifikace, Bílý kruh bezpečí – školící materiál pro PČR, 2006. Intranet PČR [1.9.2007].

³⁷ Srov. ČÍRTKOVÁ, L. VITOUŠOVÁ, P. a kolektiv. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007. s 43.

³⁸ Srov. ČÍRTKOVÁ, L. VITOUŠOVÁ, P. a kolektiv. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007. s 43-44.

Mýtus černobílého vnímání aktérů domácího násilí

Velmi rozšířeným stereotypem je představa, že pachatel domácího násilí je negativní charakter a kompletně odpudivá osobnost, zatímco oběť je krystalicky čistá, vzorná bytost, která se vyznačuje pouze samými ctnostmi. Pravdou je, že pachatelé i oběti domácího násilí jsou živými bytostmi se vším všudy. Násilná osoba může např. být na svém pracovišti vážený člověk. A naopak oběť může být v mnoha ohledech nedokonalá.³⁹

Ani nedokonalost oběti však neospravedlňuje násilí. Nikdo nemá právo druhého týrat.

Mýtus fatálnosti (nevyhnutelnosti) domácího násilí

Silně zakořeněná představa říká, že cyklus násilí je fatální. Do partnerských vztahů přinášíme naše zkušenosti z dětství, kopírujeme modely soužití našich rodičů. Kdo zažil násilí mezi otcem a matkou, bude i ve vlastním partnerském vztahu přijímat roli oběti nebo násilníka. Pravdou je, že domácí násilí není osudovým, nevyhnutelným jevem. Může postihnout kohokoli, aniž by zažil násilí v dětství. Při vhodné péči a podpoře ho lze stopnout.⁴⁰

Mýtus o typickém pachateli

V laické veřejnosti je zakořeněná představa, že pachatel domácího násilí je primitivní, nevzdělaná, vzteklá, impulzivní a vždy útočná osoba, která se na první pohled liší od slušného člověka. Mnoho lidí se utěšuje představou, že domácího násilí se dopouští pouze nenormální, duševně nápadná či dokonce chorá individua. Pravdou je, že k domácímu násilí se uchylují i jedinci, kteří jsou ve svém pracovním okolí pokládáni za úspěšné, konformní a společenské lidi. Domácí násilník mívá často dvojí tvář, násilnický je pouze ke svému partnerovi, zatímco před okolím a v oficiálních sociálních situacích vystupuje jako solidní, seriózní osoba.⁴¹

Mýtus o typické oběti

Máte-li pocit, který lze vyjádřit slovy „nevypadá jako žena (partner), kterou (kterého) by někdo zbil“, jste pravděpodobně v zajetí mýtu o typické oběti. Laická veřejnost totiž věří, že oběti domácího násilí se mohou stát pouze pasivní, závislé, nesamostatné „puťky“, které si vše nechají líbit. Pravdou je že neexistuje typická oběť domácího násilí. Každý partner, muž i

³⁹ ČÍRTKOVÁ, L. VITOUŠOVÁ, P. a kolektiv. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007. s 44.

⁴⁰ ČÍRTKOVÁ, L. VITOUŠOVÁ, P. a kolektiv. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007. s 44.

⁴¹ ČÍRTKOVÁ, L. VITOUŠOVÁ, P. a kolektiv. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007. s 44.

žena, může sklouznout do pozice týrané oběti. Vzdělání, pracovní úspěchy ani materiální jistota nechrání před násilím za zavřenými dveřmi privátů.⁴²

Mýtus o vině oběti

Tento stereotyp předpokládá, že každé domácí násilí musí mít svou jasnou instrumentální příčinu nejlépe v chybné komunikaci s partnerem. Oběť zřejmě provokuje svého partnera k násilným výbuchům. Pravdou je, že nikdo nemá právo svého partnera týrat násilím. Místo abychom se ptali, proč ji (jeho) uhodil, mějme na mysli, že nikdo nemá právo zraňovat důstojnost a zdraví blízké osoby.⁴³

Mýtus o příčinném vlivu alkoholu

Lze ho vyjádřit lapidární větou: „Bije ji, protože pije“. Pravdou je, že alkohol ani drogy nejsou skutečnou příčinou domácího násilí. Fungují spíše jako omluva. Násilníci budou ubližovat partnerům v opilém i střízlivém stavu. Někdy se dokonce záměrně alkoholizují, protože později mohou vliv alkoholu použít jako výmluvu pro své násilné chování. Alkohol a jiné závislosti komplikují domácí násilí, ale zpravidla nevysvětlují jeho skutečné příčiny.⁴⁴

Všechny tyto mýty jsou řadou chybných, ale rozšířených představ, které nám brání „uchopit“ domácí násilí a bez předsudků ho účelně řešit. Vypořádat se s předsudky je prvním krokem v boji s tímto fenoménem.

2.1.6 Rizikové faktory domácího násilí

Hlavními aktéry domácího násilí je násilná a ohrožená osoba, přičemž nezáleží na jejich pohlaví a věku. Dalším aktérem může být např. dítě, které se zapojí do incidentu tím, že se snaží jednoho z aktérů bránit apod. Ti všichni svým jednáním, způsobem reagování, vrozenými predispozicemi a dalšími faktory se mohou podílet na vzniku domácího násilí.

Vznik domácího násilí není podmíněn pouze jednou příčinou. Je jevem komplexním a multifaktoriálním. Vzniká na základě působení několika faktorů, které se vzájemně podmiňují. Mezi rizikové faktory patří:⁴⁵

⁴² ČÍRTKOVÁ, L. VITOUŠOVÁ, P. a kolektiv. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007. s 44.

⁴³ ČÍRTKOVÁ, L. VITOUŠOVÁ, P. a kolektiv. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007. s 44.

⁴⁴ ČÍRTKOVÁ, L. VITOUŠOVÁ, P. a kolektiv. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007. s 44-45.

⁴⁵ Srov. SÝKOROVÁ, K. *Syndrom EAN*. In: *Třetí věk trojí optikou*. 1. vydání: Olomouc: Univerzita Palackého, 2005. s. 94-95.

1. Sociální izolace – je statisticky potvrzeno, že ti, kterým je ubližováno, mají méně sociálních kontaktů. K sociální izolaci dochází např. při mateřské dovolené, starobním důchodu apod.
2. Vztahy závislosti – rizikovým faktorem je i určitá forma závislosti ohrožené osoby na osobě násilné.
3. Individuální faktory na strana ohrožené osoby – určité osobnostní predispozice, např. nízké sebehodnocení, uzavřenost, sklony k emocionální a jiné závislosti apod.
4. Individuální faktory na straně násilné osoby – určité osobnostní predispozice, např. nízká odolnost vůči zátěži, sklony k násilnému řešení zátěžových situací apod.

Když vezmeme v úvahu všechny faktory, které předpokládáme u násilné osoby a všechny faktory, které předpokládáme u ohrožené osoby, vytvoříme jen nerealistický obraz „typického“ násilníka a „typické“ oběti. Prototyp násilníka a ani oběti neexistuje. Domácí násilí může páchat jak osoba s nižším IQ i sociální statusem, na první pohled nápadná svému okolí pro svou neschopnost ovládat své násilné chování, tak i osoba patřící k horním vrstvám společnosti, svým okolím vnímaná jako úspěšná, s perfektním vystupování, která až před veřejností skryta, v soukromí svého domova ukazuje svou druhou tvář. To platí také pro oběť. Stejně pestré jsou i vzájemné vztahy násilníka a jeho oběti. Nejčastěji k domácímu násilí dochází ve svazku manželském, ale vyjimečné není ani ve svazcích neformálních, mezi druhem a družkou a ve vztazích transgeneračních, mezi rodiči, případně prarodiči a dětmi apod.

2.1.7 Důsledky domácího násilí

V kontextu sociálních věd je domácí násilí označováno jako závažný sociálně patologický jev. Zdůrazňuje se hlavně devastující dopad na celou rodinu, která přestává plnit své funkce. Domácím násilím tak trpí nejen fyzicky či jinak týraná osoba – přímá oběť, ale i další členové rodiny, zejména děti – nepřímé, skryté oběti. Světová zdravotnická organizace definovala proto násilí mezi rodiči jako psychické týrání dětí. Závažnost dopadu na děti je závislá na:

- povaze a intenzitě domácího násilí;
- na jeho frekvenci a délce trvání;
- na věku asistujícího dítěte;
- na povaze asistence dítěte, např. zda zasahuje do incidentů mezi rodiči;
- na emocionálním vztahu dítěte k násilné osobě a ohrožené osobě.

Dlouhodobým následkem zažitého násilí mezi rodiči může být nápodoba a opakování modelu násilných partnerských vztahů ve vlastní dospělosti.⁴⁶

Z přímých dopadů na oběť můžeme jmenovat pokles sebedůvěry, depresivní stavy, deprese, úzkostné stavy, disociativní poruchy, problémy při navazování nových vztahů, zdravotní potíže somatického a psychického rázu a v neposlední řadě i fyzická zranění vzniklá přímým násilím – pohmožděniny, zlomeniny apod. s trestněprávními důsledky pro agresora.⁴⁷

2.1.8 Prevence domácího násilí

Společnost, aby zabránil patologickým jevům, se snaží se preventivně působit na občany. Cílem prevence je zabránit samotnému vzniku tohoto jevu. V této práci je tím jevem domácí násilí.

Domácí násilí je nesporně vážným problémem, který má široký negativní dopad. Těžce poznamenává své oběti a nejbližší okolí. Je nebezpečné pro celou společnost. Pro atmosféru ve společnosti je vždy špatné, pokud nějaká forma násilí nemá jednoznačnou, obecně akceptovatelnou definici a jasná pravidla, jak se s ní vypořádat. Některé protichůdné postoje a sdílené mýty o domácím násilí, na které upozornil výzkum, svědčí o tom, že v případě domácího násilí veřejnost mnohdy tápe a nemá jistotu, jak s ním bojovat. To je stav, který může poškozovat morálku ve společnosti brzdí prevenci, ve svých důsledcích je škodlivý i pro samotné oběti domácího násilí a jejich okolí. Z hlediska úspěšného preventivního působení na celou společnost je důležitá veřejná diskuze o problémech spojených s domácím násilím spojená s informační osvětovou kampaní. Tato fáze v současné době právě probíhá.⁴⁸

Nejúčinnější prevenci tvoří celkem dvě věci:

- Prevence a osvěta – mělo by se s ní začínat již na základních školách, např. existují programy, které děti seznamují s pojmem násilí formou loutkových představení a různých her. Je důležité naučit děti již v raném věku, co je dobré a co špatné zacházení, co je vhodné a nevhodné chování a jak se nevhodnému chování, špatnému

⁴⁶ ČÍRTKOVÁ, L. VITOUŠOVÁ, P. *Domácí násilí : fakta a paradoxy*. In: Sociální práce č. 2/2006. 1. vydání Brno: Fakulta sociálních studií MU. 2006. s. 59.

⁴⁷ Srov. ČÍRTKOVÁ, L. VITOUŠOVÁ, P. *Domácí násilí : fakta a paradoxy*. In: Sociální práce č. 2/2006. 1. vydání Brno: Fakulta sociálních studií MU. 2006. s. 58.

⁴⁸ Srov. HABERLOVÁ, V. *V případech domácího násilí veřejnost mnohdy tápe*. In: Sociální práce č. 2/2006. 1. vydání Brno: Fakulta sociálních studií MU. 2006. s. 12-13.

či násilnému zacházení bránit, za kým se svým trápením jít, s kým si mohou bezpečně promluvit a kde mohou hledat pomoc.⁴⁹

- Všímavost – hraje důležitou roli. Pokud bude ve společnosti převládat názor, že domácí násilí, špatné zacházení, týrání a zneužívání není soukromou záležitostí rodiny, nahlášených a řešených případů bude přibývat.⁵⁰

V současné době je v činnosti výbor pro prevenci domácího násilí, co by poradní a pracovní orgán vlády ČR, jeho hlavním posláním je:⁵¹

- Připravovat podněty pro Radu vlády pro rovné příležitosti žen a mužů;
- Prevence a boj proti domácímu násilí včetně domácího násilí na dětech a seniorech;
- Spolupráce s orgány a organizacemi, zabývajícími se prevencí a bojem proti domácímu násilí.

Je zřejmé, že problém domácího násilí je aktivně vnímán i ze strany vlády ČR.

2.1.9 Represe domácího násilí

Dle mého názoru prevence obecně působí spíše na osoby, které se domácího násilí nikdy nedopustí. Její přínos však vidím hlavně v tom, že zvýší pozornost právě těchto osob, které se aktivněji zapojí do boje proti domácímu násilí třeba tím, že si budou více všímat násilí kolem sebe, své poznatky si nenechají pro sebe, ale předají tak, aby mohla být obětem poskytnuta adekvátní pomoc.

Dojede-li již ke spáchání násilí, nastupuje represe. Jedná se o postih pachatele domácího násilí. Podle závažnosti se jednání násilné osoby kvalifikuje buď jako přestupek, nebo jako trestný čin.

Má-li jednání násilné osoby charakter přestupku, pak jde o přestupek proti občanskému soužití dle § 49 odst. 1, písm. a, c). Jedná se o návrhový přestupek, to znamená, že pokud je spáchán mezi blízkými osobami, projednává se jen na návrh postižené osoby. Návrh musí být dán příslušnému správnímu orgánu nejpozději do tří měsíců, kdy se navrhovatel dozvěděl o přestupku nebo o postoupení věci orgánem činným v trestním řízení.

⁴⁹ Srov. KOLONIČNÁ, E. *Prevence a osvěta jsou nutné už na základních školách*. In: Sociální práce č. 2/2006. 1. vydání Brno: Fakulta sociálních studií MU. 2006. s. 14-15.

⁵⁰ Srov. KOLONIČNÁ, E. *Prevence a osvěta jsou nutné už na základních školách*. In: Sociální práce č. 2/2006. 1. vydání Brno: Fakulta sociálních studií MU. 2006. s. 14-15.

⁵¹ Srov. <<http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?id=30381>>[14.3.2008].

Za přestupek dle § 49 odst. 1, písm a) hrozí pachateli pokuta do výše 1000,-Kč, dle písm. c) téhož paragrafu podkuta do 3000,-Kč.⁵²

Naplní-li násilná osoba svým jednáním skutkovou podstatu trestného činu, je posuzována podle konkrétní sankce uvedené v trestní zákoně. Specifickým ustanovení postihujícím právě domácí násilí je § 215a z. č. 140/61 Sb., trestního zákona – týrání osoby žijící ve společné obývaném bytě nebo domě. Za tento trestný čin hrozí pachateli trest odnětí svobody až na tři léta, při kvalifikované skutkové podstatě mu hrozí trest odnětí svobody na dvě léta až osm let. Pro naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu se nevyžaduje, aby osoby ve společně obývaném domě nebo bytě vedly společnou domácnost. Může a nemusí jít o osoby blízké, podmínkou je společně obývaný byt nebo dům. Nevyžaduje se, aby oběti vznikly následky na zdraví, ale musí jít o jednání, které týraná osoba pro jeho krutost pociťuje jako těžké příkoří. Nesmí však jít pouze o jednorázový útok. Důležitá skutečnost je, že zahájení trestního stíhání pachatele není podmíněno souhlasem poškozeného. Policejní orgán tak provádí šetření obligatorně, z úřední povinnosti.⁵³

Samozřejmě se při spáchání domácího násilí může pachatel dopustit v souběhu i dalších trestných činů, např.:⁵⁴

- § 197a – násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci,
- § 221 a 222 – ublížení na zdraví,
- § 231 – omezování osobní svobody aj.

V ustanovení § 163 z. č. 141/61 Sb, trestní řád, dává oběti v některých případech dispoziční právo, které se vztahuje na zahájení trestního stíhání pachatele. Nedá-li oběť souhlas k trestnímu stíhání, nebo vezme-li ho v průběhu vyšetřování zpět, nelze další trestní stíhání konat.⁵⁵

V další textu se budeme podrobněji věnovat zákonu č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, abychom se seznámili se základními principy zákona a porozuměli opatřením, které chrání ohroženou osobu.

⁵² Srov. Zákon. č. 200/1990 Sb., o přestupcích, v platném znění.

⁵³ Srov.: Zákon. č. 140/1961 Sb., trestní zákon, v platném znění, zákon č. 141/1961Sb. trestní řád, v platném znění.

⁵⁴ Srov.: Zákon. č. 140/1961 Sb., trestní zákon, v platném znění, zákon č. 141/1961Sb. trestní řád, v platném znění.

⁵⁵ Srov.: Zákon. č. 140/1961 Sb., trestní zákon, v platném znění, zákon č. 141/1961Sb. trestní řád, v platném znění.

2.2 Zákon na ochranu před domácím násilím

2.2.1 Úvod

Právní úprava, která platila před přijetím zákona na ochranu před domácím násilím, a která byla zhodnocena praxí i mnohými analýzami, se jevila jako zcela neúčinná. Svědčí o tom jak sociologické výzkumy různých agentur a institutů, tak i výzkumy a šetření neziskových organizací, které se zabývají pomocí obětem trestné činnosti, např. Bílého kruhu bezpečí. Problematika domácího násilí byla podle českého právního řádu postižitelná až v jeho rozvinutém stádiu, to znamená až tehdy, když bylo oběti ublíženo natolik, že se takové jednání kvalifikovalo jako trestný čin. Represivní složky státu reagovaly v těchto případech až na závažné blížení na zdraví, popřípadě vraždu.

Iniciativa na změnu přístupu k osobám ohroženým domácím násilím vzešla ze spolupráce občanského sdružení Bílý kruh bezpečí a Philip Morris ČR a.s. V rámci šestiletého projektu vznikla mimo jiné také Aliance proti domácímu násilí. Při tomto seskupení, jehož členy byli např. místopředseda PSP ČR Jan Kasal, hejtman Moravskoslezského kraje Evžen Tošenovský, poslankyně Eva Dundáčková nebo prezidentka Bílého kruhu bezpečí Petra Vitoušová, byla ustavena expertní skupina pracující na návrhu nové praxe a legislativy. Tento návrh byl poprvé představen v říjnu 2004 na Národní konferenci Aliance proti domácímu násilí. Ještě téhož roku byl zákon předložen Poslanecké sněmovně formou poslanecké iniciativy podepsané více než padesátkou poslanců v čele s Janem Kasalem. V březnu roku 2006 byl zákon pod číslem 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím, podepsán prezidentem. Účinnosti nabyl 1. ledna 2007.⁵⁶

2.2.2 Hlavní principy zákona

Zákon o ochraně před domácím násilím je založen na základních zásadách, které odůvodňují oprávněnost zásahu státu do soukromé sféry v případě ochrany života a zdraví, zaměřují se na samotnou příčinu domácího násilí a prioritně na ochranu ohrožené osoby. Zodpovědnost je přenesena na násilnou osobu, která ponese následky za své společensky nepřijatelné jednání.

⁵⁶ <http://www.bkb.cz/news.php?action=showNews&id_categoryNode=435> [14.2.2008].

Zásada priority práv

Zásah do soukromé sféry je přípustný, pokud je podle hodnotového řádu demokratické společnosti nezbytný, zvláště pak k ochraně zdraví, života, práv a svobod jiných ohrožených osob.

Zásada subsidiarity

Bezpečnost osoby ohrožené násilím je zajištěna opatřeními netrestní povahy a navrhovaná úprava se užije pouze tehdy, nepřichází-li v úvahu postup podle zvláštních předpisů⁵⁷, role trestního práva je rolí subsidiární.

Zásada hrozby nebezpečí

Opatření vykázání je třeba chápat jako preventivní reakci na nebezpečné chování násilné osoby z hlediska rizika hrozby budoucích útoků.

Zásada přiměřenosti a minimalizace zásahů

Druh, trvání a intenzita zásahu policisty se určí podle míry požadavku účinné preventivní ochrany tak, aby co nejméně zasahovaly do ústavně zaručených práv a svobod. Zvláštní ohled je třeba brát na osoby nezletilé, staré a tělesně nebo mentálně handicapované.

Zásada výměny informací

Aby nastavený systém ochrany před domácím násilím dobře fungoval, je nutné zajistit výměnu informací zejména mezi Policií České republiky, intervenčními centry⁵⁸ a orgány sociálně právní ochrany dětí.⁵⁹

2.2.3 Tři pilíře zákona

Zákon je postaven na třech vzájemně provázaných pilířích.⁶⁰

1. Policejní zásah: policejní zásah, který by měl především okamžitě ukončit páchané násilí a zároveň rozhodnout o dočasném vypovězení útočníka ze společného bytu (nutné dokázat předcházející útoky a předpoklad, že k útoku dojde znovu).
 - Oprávnění k rozhodnutí o vykázání má konkrétní policista,
 - vykázání potrvá 10 dní.
2. Podpora ze strany intervenčních center: psychologická, sociální, právní a další potřebná pomoc.
3. Občansko právní řešení situace:

⁵⁷ zejména trestního řádu – např. ustanovení § 67 a následujících, v platném znění.

⁵⁸ intervenční centra – sociální organizace poskytující sociální, poradenskou, právní a jinou pomoc.

⁵⁹ <[http://www.jc.vc/reditelstvi/DomaciNasili/Literatura%20\(stanoviska\)/DuvodovaZpravakeZmene%20PU.doc](http://www.jc.vc/reditelstvi/DomaciNasili/Literatura%20(stanoviska)/DuvodovaZpravakeZmene%20PU.doc)> Intranet PČR [1.9.2007].

⁶⁰ <http://www.donalinka.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=386> [14.2.2008].

- předběžné opatření, spočívající rovněž ve vykazání útočníka z bytu,
- zákaz návratu do bytu,
- zákaz navazování dalších kontaktů (tento zákaz by trval 1 měsíc s možností soudního prodloužení).

Zákon předpokládá využití správních orgánů (policie), justice (soudů civilních, správních i trestních) i poskytovatele sociálních služeb (intervenční centra) a vzájemnou kombinaci předností, opatření a prostředků všech těchto složek. Podstatu reakce na problém domácího násilí přesouvá tento zákon z oblasti represivní do oblasti prevence a intervence státu.⁶¹

2.2.4 Úkoly policie v souvislosti se zákonem

Od prvního ledna 2007, s účinností zákona č. 135/2006 Sb., na ochranu před domácím násilím, se prostor pro policejní práci rozšířil. Na základě výzkumů a zahraničních zkušeností je možno násilí při splnění zákonných podmínek včas zastavit, předejít dalším útokům. Policii byla dána možnost nebýt pouze represivním orgánem, ale účinně předcházet možnému protiprávnímu jednání. Tato činnost byla u policie v minulých letech často opomíjena a policisté se často dostávali do nevděčného postavení „psů, kteří se snaží kousat, až když je pozdě“. Je zapotřebí zmínit, že nový zákon zapadá do celkové snahy o reformy policie, jejíž jednou z činností je prevence.⁶²

Prvním impulsem k nutnosti upravit oblast domácího násilí specifickým způsobem bylo zavedení skutkové podstaty trestného činu týrání osoby žijící ve společně obývaném domě nebo bytě do zvláštní části trestního zákona s účinností od 1.5.2004. Tato první vlašťovka jdoucí po linii trestního postihu byla v nedávné době doplněna přijetím zákona č. 135/2006 Sb. na ochranu před domácím násilím, který úpravu doplňuje o opatření netrestní a preventivní povahy. Počátek účinnosti zákona byl stanoven na 1.1.2007, kdy došlo k rozšíření možností Policie ČR preventivně zasáhnout do případu domácího násilí a za určitých podmínek využít institut vykazání – zakázat násilné osobě vstup do místa společně obývaného s ohroženou osobou na dobu 10 dní.⁶³

⁶¹ <[http://www.jc.vc/reditelstvi/DomaciNasili/Literatura%20\(stanoviska\)/DuvodovaZpravakeZmene%20PU.doc](http://www.jc.vc/reditelstvi/DomaciNasili/Literatura%20(stanoviska)/DuvodovaZpravakeZmene%20PU.doc)> Intranet PČR [1.9.2007].

⁶² <[http://www.jc.vc/reditelstvi/DomaciNasili/Literatura%20\(stanoviska\)/DuvodovaZpravakeZmene%20PU.doc](http://www.jc.vc/reditelstvi/DomaciNasili/Literatura%20(stanoviska)/DuvodovaZpravakeZmene%20PU.doc)> Intranet PČR [1.9.2007].

⁶³ Srov. ZEMENE, D. *Problematika domácího násilí v ČR*. In: Policista č. 3/2007. 1. vydání Praha: Ministerstvo vnitra ČR. 2007.

Z uvedeného je zřejmé, že zákonem 135/2007 Sb. se mění zákon č. 283/91 Sb. o Policii ČR, do kterého se vkládají nové paragrafy⁶⁴, v nichž je upraveno oprávnění rozhodnout o vykazání ze společného obydlí a zákaz vstupu do něj.

2.3 Postup policisty při zjištění incidentu se znaky domácího násilí

2.3.1 Legislativa

Policista při své činnosti musí respektovat nejvyššími ústavními zákony, tj. z. č. 1/1993 Sb., Ústavou České republiky a z.č. 2/1993, Listinou základním práv a svobod.

Při oznámení skutku se znaky domácího násilí je jeho činnost řízena zejména zákonem č. 283/91 Sb., o Policii České republiky, kde jsou v § 2 uvedeny základní úkoly policie:

(1) Policie plní tyto úkoly:

a) chrání bezpečnost osob a majetku;⁶⁵

a v § 43 téhož zákona, je upraven vztah policie ke státním orgánům, orgánům obcí, právnickým a fyzickým osobám. Každý má právo obrátit se na policistu a policejní útvary se žádostí o pomoc. Policista a policejní útvary jsou povinni v rozsahu své působnosti tuto pomoc poskytnout.⁶⁶

Užší úpravou, zaměřenou na řešení problematiky postupu policisty při oznámení incidentu se znaky domácího násilí je závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kde je povinnost přijmout oznámení uvedena v čl. 5: Policista je vždy povinen přijmout oznámení incidentu se znaky domácího násilí a zajistit provedení všech nezbytných úkonů.⁶⁷

Dalšími směrnici jsou rozkazy a pokyny jednotlivých ředitelů krajských správ policie a okresních ředitelství. Za všechny jmenuji např. Sbírku interních aktů řízení PČR správy Severočeského kraje částka 135/2005 (Část II), kterými se stanoví metodický postup při vyplňování formuláře „Úřední záznam k případům domácího násilí“ a „Oznámení orgánu sociálně právní ochrany dětí“ aj.

2.3.2 Příjem oznámení

Kvalitní příjem oznámení je prvotním předpokladem k úspěšnému zvládnutí zákroku na místě, kde došlo k domácímu násilí, uvedeme zde tedy jeho zásady.

⁶⁴ § 21a, 21b, 21c, 21d zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR., v platném znění.

⁶⁵ Zákon. č. 283/1991 Sb. , o Policii ČR, § 2, v platném znění.

⁶⁶ Zákon č. 283/1991 Sb. , o Policii ČR, § 43, v platném znění.

⁶⁷ Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 5.

2.3.2.1 Zásady příjmu oznámení

Policista, který přijme telefonické oznámení, je povinen získat k incidentu maximum potřebných informací, které neprodleně předá policistům vyslaným na místo incidentu.⁶⁸

Doporučuje se zjistit odpovědi na tyto otázky:⁶⁹

1. Bude zapotřebí lékařské pomoci?
2. Jaký charakter mají útoky či chování podezřelého vůči oběti?
3. Je podezřelý přítomen? Pokud již ne, tedy jeho jméno, vztah k oběti, popis místa, kde by se mohl zdržovat.
4. Ví podezřelý, že byli přivoláni policisté? Vyhrožuje nějak v tomto směru?
5. Jsou na místě činu zbraně, nebezpečná zvířata či něco jiného, co by mohlo ohrozit bezpečnost zasahujících policistů?
6. Je pachatel pod vlivem alkoholu nebo drog?
7. Je na místě někdo další, zejména děti?
8. Byl již v minulosti v této domácnosti zaznamenán nějaký incident?

Policista by se neměl oběti ptát, zda je připravena podat trestní oznámení na pachatele. Pokud trestný čin stále trvá, policista by se měl snažit udržet kontakt s oznamovatelem a požádat ho/ji, aby nezavěšoval/la, ani když jde pryč od telefonu, aby bylo jasné, jestli je v nějakém bezprostředním ohrožení života. Nemůže-li policista zůstat s obětí v kontaktu, měl by se pokoušet, pokud to neohrozí oběť, opakovaně se dovolat zpět, aby kontroloval vývoj událostí před příjezdem policistů a předal informace o aktuální situaci zasahující hlídce. Účelem takového postupu je poskytnout podporu oběti čekající na policejní zásah.⁷⁰

2.3.2.2 Lustrace v dostupných evidencích

Po provedení nezbytných úkonů provede policista přijímající oznámení incidentu lustraci v dostupných evidencích a informačních systémech, zejména v informačních systémech ETR – elektronické evidence spisové agendy Policie ČR, KSÚ – statistická evidence kriminalisticky sledovaných událostí, Událost – evidence svodných událostí a D-Zbraně – evidence držitelů zbraní, za účelem zjištění, zda ohrožená nebo násilná osoba nejsou držiteli střelných zbraní, zjištění jejich trestní minulosti a předchozích evidovaných incidentů.

⁶⁸ Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 5.

⁶⁹ Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 5.

⁷⁰ Srov. FRANKOVÁ, Z. VITOUŠOVÁ, P. *Zkušenosti s řešením případů domácího násilí*. In: Policista č. 11/2001. 1. vydání Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2001 s. 4.

Zjištěné informace neprodleně předá policistům vyslaným na místo incidentu, kteří přijmou adekvátní opatření. Např. v případě, že je násilník držitelem střelné zbraně, obleče si hlídka před příjezdem na místo neprůstřelné vesty, vyžádá si posily, atd.⁷¹

2.3.3 Postup policisty na místě

Před příjezdem na místo, by měla policejní hlídka získat o incidentu, jeho aktérech a místě, co nejvíce informací. Kdo incident oznámil a co bylo předmětem oznámení? Dále je potřeba vědět odpověď na tyto otázky:⁷²

1. Jak bude zajištěn přístup do domu a bytu ?
2. Jedná se o opakovaný případ?
3. Je někdo z účastníků držitelem střelné zbraně?
4. Nachází se na místě v minulosti trestaná osoba, zejména známá svou agresivitou?
5. Nachází se na místě děti do 15 nebo 18 let věku?
6. Došlo k ublížení na zdraví?
7. Byla na místě již provedena jiná opatření? (Rychlá záchranná služba, Hasičský záchranný sbor, Městská policie atd.)

To, co z bodů 1 až 8 nezjistí předem, musí zjistit co nejdříve po příjezdu na místo. Informace hlídce v terénu poskytuje zpravidla operační důstojník popř. jiný policista, který přijímal oznámení. Na místě policista provádí úkoly podle „předem naučeného scénáře“, který přizpůsobuje aktuální situaci na místě.⁷³

2.3.3.1 Zásady komunikace

U výjezdu k případům domácího násilí je důležité, aby policista nejen znal své povinnosti, oprávnění, možnosti řešení domácího násilí, ale zároveň měl osvojeny dovednosti a zásady komunikace s účastníky incidentů.

První kontakt:⁷⁴

Kvalita prvního kontaktu má zásadní vliv na další komunikaci! Nevhodná reakce na první pokus o vyhledání pomoci vrací ohrožené osoby nadlouho zpět do násilného vztahu.

⁷¹ Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 5.

⁷² Srov. Domácí násilí VI – dovednosti a komunikace, Bílý kruh bezpečí – školicí materiál pro PČR, 2006. Intranet PČR [1.9.2007].

⁷³ Srov. Domácí násilí VI – dovednosti a komunikace, Bílý kruh bezpečí – školicí materiál pro PČR, 2006. Intranet PČR [1.9.2007].

⁷⁴ Domácí násilí II – komunikace, Bílý kruh bezpečí – školicí materiál pro PČR, 2006. Intranet PČR [1.9.2007].

Ochota spolupracovat ze strany ohrožené osoby je vždy nejvyšší bezprostředně po incidentu, avšak poté prudce klesá.

Komunikace s ohroženou osobou vyžaduje profesní a citlivý přístup. Je dost obtížné udržet ve vhodném poměru obě tyto roviny, záleží na vrozených komunikačních schopnostech policistů a na dosavadních zkušenostech. Komunikace je klíč ke zjištění toho, co se na místě stalo. Proto se v další textu budeme zabývat zásadami komunikace s ohroženou osobou.

Komunikace s ohroženou osobou.⁷⁵

Citlivý, trpělivý přístup – nepospíchat, nepřerušovat výpověď, oběť potřebuje čas na formulování problému, těžko se jí o prožitých traumatech hovoří, stydí se, je možné, že jste první komu to říká.

Potvrzovat emoce – nechat vyplakat, ujistit jí, že má nárok na pláč, dát najevo pochopení.

Projevit zájem – verbálně i neverbálně (otevřené posazení, oční kontakt, natočení těla, výraz tváře apod.), podporovat ve vyprávění, doptávat se, parafrázovat, shrnovat slyšené (do té doby se zpravidla o ní nikdo nezajímal, slyšela jen, že musí být zticha).

Projevit důvěru k tomu co říká – někdy je vyprávění těžko uvěřitelné, často však bývá situace daleko horší, než ji popisuje.

Ocenit, že vyhledala pomoc.

Pojmenovat domácí násilí a jeho neakceptovatelnost – ujistit, že za násilí nese odpovědnost pachatel, ona je v žádném případě nezavinila (pachatel tvrdí pravý opak).

Neudílet rady, aktivizovat k nalezení vlastní cesty, nabídnout možnost řešení, ale nenutit k rychlým řešením.

Respektovat rozhodnutí oběti i v případě, že s ním nesouhlasíme.

Pravdivě informovat o složitosti řešení – nedávat plané naděje, neslibovat nesplnitelné.

Zajistit bezpečnost ženy a jejich dětí – vypracovat tzv. bezpečnostní plán.

Orientovat na budoucnost.

Navrhovat malé cíle vedoucí ke změně (velké odradí).

Pohlaví pracovníků – v prvním okamžiku je lépe, aby s obětí pracoval pracovník opačného pohlaví, než je agresor.

⁷⁵ Srov. BEDNÁŘOVÁ, Z. Specifika práce s oběťmi domácího násilí. In: Policista č. 1/2006, 1. vydání Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2006.

Nyní víme, jak správně komunikovat, ale to nestačí, je třeba také vědět, čeho se máme při rozhovoru s obětí domácího násilí vyvarovat.

Chyby při vedení rozhovoru s obětí domácího násilí:⁷⁶

Utěšování – např. „*To se spraví, bude to dobré.*“ - vyvolává pocit nepochopení.

Litování – např. „*Je mi vás líto, co jste musela prožít.*“ - oběť slyší, že se stává člověkem politováníhodným, což ještě více snižuje její sebevědomí a pocit vlastní hodnoty.

Vyčítání, obviňování – např. „*Proč jste si to nechala líbit, už jste mohla dávno odejít, neprovokujete ho náhodou, on je takový slušný.*“ - prohlubuje pocit viny za situaci, oběť se uzavírá nebo brání, nenaváže se kontakt a důvěra.

Pseudodiagnostický komentář – např. „*To vypadá hrozně.*“ - může vyvolat panický strach.

Milosrdné lži – ujišťování, že je dítě v pořádku v situaci, kdy je po napadení v nemocnici.

Plané sliby – např. „*Policie zasáhne, nic už se vám nestane, násilníka brzo potrestáme.*“

Spěch, neklid, hektičnost pracovníků – vyvolává pocit, že na ni nikdo nemá čas, asi to není tak závažné, musí to vydržet.

Používání cizích slov – např. „*Abyste nebyla viktimizovaná, měla jste amnézii.*“ - vyvolává pocit zmatku a obav.

Patologizace projevů oběti – např. „*To není normální, takhle se chovat.*“ - prohlubuje pocity viny a zvyšuje nízké sebehodnocení oběti.

Nucení k aktivitě – např. „*To dítě tam nemůžeme ponechat, musíte odejít.*“ - vyvolává pocit nepochopení, strachu, že jí odeberou dítě, zamezuje další spolupráci, vyvolává odpor oběti.

Tyto chyby zbrzdí komunikaci, nebo jí i mohou i zcela přerušit, ohrožená osoba se stáhne do sebe a my se od ní nic nedozvíme, což má negativní dopad na další průběh šetření, neboť oběť je často zároveň i jediný přímý svědek.

2.3.3.2 Prvotní úkony

Hlídka policie dorazila na místo, kde došlo k domácímu násilí. Jak bude postupovat? Co musí udělat jako první? Tak na tyto otázky odpovídá následující text.

1. Zamezení protiprávnímu jednání, pomoc zraněným osobám a zajištění bezpečí

⁷⁶ Srov. BEDNÁŘOVÁ, Z. Specifika práce s oběťmi domácího násilí. In: Policista č. 1/2006, 1. vydání Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2006.

Policista zasáhne okamžitě v případě trvajících násilného jednání, aby zamezil dalšímu bezprostřednímu napadání ze strany násilné osoby. V případě zranění osoby zajistí lékařské ošetření.⁷⁷

Při tom je potřeba řádně prohlédnout místo činu a pozorovat chování účastníků incidentu.⁷⁸

Pokud je to možné, pokusí se zjistit charakter zranění účastníků a rozlišit poranění způsobená aktivně (úder, kopy) a pasivně (pády). Pozor na pokusy o simulaci - předstírání a disimulaci - zastírání. Zjistí zjevné poškození inventáře bytu a osobních věcí. Způsob poškození věcí a komu věci patří. Podle poškození věcí se dá usuzovat na to, kdo je násilnou osobou a na průběh předchozích událostí.⁷⁹

Budou-li splněny podmínky podle právních předpisů⁸⁰, policista přijme opatření k omezení osobní svobody násilné osoby. V opačném případě se pokusí před započítím komunikace s násilnou a ohroženou osobou tyto od sebe oddělit, co do viditelnosti i slyšitelnosti, aby násilná osoba nemohla ovlivňovat výpověď ohrožené osoby.

Zajistí bezpečí na místě pro všechny zúčastněné osoby, odebere zbraně nebo předměty, kterými bylo útočeno a chrání bezpečnost osob a svou.⁸¹

2. Oddělení stran incidentu

Policista ověří totožnost násilné a ohrožené osoby a svědků incidentu a požádá je o podání vysvětlení. Pokud to situace umožní, osoby podají vysvětlení odděleně. Účelem komunikace je kladením vhodných otázek rozpoznat, zda se jedná o domácí násilí, a zjistit další skutečnosti z hlediska jeho závažnosti či hrozících rizik.⁸²

Pokud to situace dovolí, konzultuje s ostatními policisty situaci na místě se zaměřením na případné rozpory ve výpovědích účastníků, příp. svědků konfliktu. Zásadou v této fázi je, neukvapovat se ve svých závěrech. Představa a skutečnost mohou být odlišné. Ve správném úsudku mohou policistu zradit:

- nepozornost,
- předchozí zkušenosti (mohou chybět, nebo naopak vést k nepřipadnému zevšeobecnění),

⁷⁷ Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 5.

⁷⁸ Domácí násilí VI – dovednosti a komunikace, Bílý kruh bezpečí – školící materiál pro PČR, 2006. Intranet PČR [1.9.2007].

⁷⁹ Domácí násilí VI – dovednosti a komunikace, Bílý kruh bezpečí – školící materiál pro PČR, 2006. Intranet PČR [1.9.2007].

⁸⁰ Např. § 14 zákona č. 283/1991 Sb. a § 76 zákona č. 141/1961 Sb.

⁸¹ Metodický pokyn ředitele SKPaV PP ČR č. 2/2004, kterým se upravuje postup PČR při oznámení, prověřování a vyšetřování případů domácího násilí. čl. 11.

⁸² Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 5.

- předsudky o příčinách a průběhu domácího násilí,
- psychické manipulace nebo neadekvátní chování účastníků incidentu (nedůvěřivá až agresivní ohrožená osoba a naopak ovládající se a připravená násilná osoba).

Obecnými zásadami v této fázi jsou:

- S násilnou osobou jedná zkušenější, straší policista a podle situace fyzicky nejzdatnější policista.
- S malými dětmi jednají policistky, nebo policisté, kteří jsou rodiči. Komunikaci s dětmi do 15 let věku prováděj pouze v nezbytném rozsahu! Výsledky dětí jsou oprávněni provádět pouze specialisté skupiny kriminální policie a vyšetřování podle § 102 tr. řádu.
- S osobou ohroženou jedná podle jejího pohlaví mladší policista nebo policistka.
- Na informace získané od oznamovatele se v době prvotních úkonů zásadně neodvolává a nevyjadřuje se k tomu, kdo věc oznámil policii!⁸³

3. Použití diagnostické metody Spousal Assault Risk Assessment (SARA DN)

K posouzení, zda se jedná o domácí násilí, či nikoli a k posouzení závažnosti hrozících rizik policista použije instrukční kartu s 15 otázkami podle dotazníku SARA DN, kterou je povinen mít u sebe.⁸⁴

Metoda SARA DN

Existují diagnostické metody a orientační vodítka, která pomáhajícím profesionálům mohou pomoci riziko ohrožení odhadnout. Jednou z nich je metoda SARA DN, kterou pro Českou republiku adaptoval a má výhradní právo pro školení, se souhlasem zahraničních autorů P. R. Kroppa a H. Belfrage, Bílý kruh bezpečí, o. s. Základem metody SARA DN je baterie patnácti otázek, které jsou zaměřeny do tří směrů. Zjišťují u násilné osoby její chování v soukromí a na veřejnosti, u ohrožené osoby zjišťují její zranitelnost.⁸⁵

Aplikace metody SARA DN

V případě, že na místě zákroku identifikuje situaci jako domácí násilí, doporučuje se položit katalog otázek dle metody SARA DN. Ty pomohou vám i ohroženým osobám uvědomit si reálné riziky současného a budoucího ohrožení. Zdrojem informací, tj. osobou,

⁸³ Domácí násilí VI – dovednosti a komunikace, Bílý kruh bezpečí – školicí materiál pro PČR, 2006. Intranet PČR [1.9.2007].

⁸⁴ Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 5.

⁸⁵ ČÍRTKOVÁ, L. VITOUŠOVÁ, P. a kolektiv. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007. s 111.

kteřá na otázky odpoví, může být ohrožené osoba, oznamovatel (např. souseď), ale i násilná osoba. Otázky jsou orientačním vodítkem a slouží k rychlému a správnému rozhodnutí o dalším postupu. Otázky pokládejte v souvislosti s aktuálním incidentem a zajímejte se také o incidenty předechozí, protože domácí násilí je násilím na pokračování. V této fázi zákroku ne nutně provést písemný záznam, je-li to možné, doporučuje se pořídít záznam zvukový.⁸⁶

K vyhodnocení budoucího možného rizika domácího násilí se použije vlastní úvaha. Zváží další kroky a opatření. Ze škály možných opatření zvolí vždy takové, které bude s přihlédnutím ke konkrétní situaci maximálně bezpečné pro ohrožené osoby.⁸⁷

4. Zjistit přítomnost dětí a komunikace s nimi

Policista zjistí, zda v domácnosti žijí nezletilé osoby, kde se nacházejí a zda jsou v pořádku. Policista dbá vždy na to, aby nezletilé osoby byly odděleny od násilné osoby.⁸⁸

Žije-li ve společném obydlí nezletilá osoba, je policista povinen zabývat se otázkou, zda jednání násilné osoby současně nenaplnuje skutkovou podstatu trestného činu týrání svěřené osoby,⁸⁹ případně trestného činu ohrožování výchovy mládeže.⁹⁰

2.3.3.3 Identifikace domácího násilí

Na základě shromážděných poznatků policista posoudí, zda v konkrétním případě vykazuje jednání násilné osoby všechny znaky domácího násilí. Přítomnost či nepřítomnost znaků domácího násilí je policista povinen zaznamenat v části A úředního záznamu o výjezdu k incidentu.⁹¹

Dojde-li policista k závěru, že se jedná o domácí násilí a mohlo by přicházet v úvahu vykázání, přijme adekvátní opatření.

Adekvátním opatřením se rozumí zejména:

- a) vykázání,
- b) zajištění násilné osoby⁹² na dobu nejdéle 24 hodin od okamžiku omezení osobní svobody,

⁸⁶ Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí, Diagnostická metoda SARA DN. Příloha č. 1.

⁸⁷ Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí, Diagnostická metoda SARA DN. Příloha č. 1.

⁸⁸ Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 5.

⁸⁹ § 215 zákona. č. 140/1961 Sb., trestní zákon, v platném znění.

⁹⁰ § 217 zákona. č. 140/1961 Sb., trestního zákon, v platném znění.

⁹¹ Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 6.

⁹² § 14 zákona. č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, v platném znění.

- c) umístění násilné osoby, která je pod vlivem alkoholu nebo návykové látky, do záchytné stanice⁹³,
- d) zadržení násilné osoby, která je podezřelá ze spáchání trestného činu⁹⁴,
- e) zajištění převozu ohrožené osoby do bezpečí (azylové domy, přátelé, příbuzní apod.).

Jsou-li splněny podmínky pro vydání rozhodnutí o vykázání, policista rozhodne o vykázání bez ohledu na to, zda zároveň přijme některé z dalších opatření, jako je např. zajištění násilné osoby, umístění násilné osoby do záchytné stanice, zadržení násilné osoby apod.⁹⁵

2.4 Vykázání

Celá tato kapitola se zabývá metodikou realizace institutu vykázání. Policista na místě, kde bylo spácháno domácího násilí postupuje podle Závazného pokynu policejního prezidenta č. 179/2006 a podle zákona č. 283/91 Sb., o Polici ČR.

Policista rozhodne o vykázání, pokud útok násilné osoby vykazuje znaky domácího násilí, násilná a ohrožená osoba obývají společné obydlí a po zhodnocení rizika budoucího nebezpečného útoku proti životu, zdraví, svobodě nebo zvlášť závažného útoku proti lidské důstojnosti (dále jen „budoucí nebezpečný útok“) lze důvodně předpokládat, že k takovému útoku dojde a postupuje dle § 21a odst. 1 zákona č. 283/1991 Sb.⁹⁶

Policista hodnotí riziko budoucího nebezpečného útoku zejména podle:⁹⁷

- a) počtu uskutečněných výjezdů či hlášených útoků, tzn. zda se jedná o opakované útoky či nikoli, přičemž předchozí útoky mohou dosahovat i nižší intenzity,
- b) aktuální situace na místě incidentu, tzn. zajištěných stop a jiných důkazů, informací získaných zejména od násilné i ohrožené osoby nebo svědků incidentu,
- c) intenzity všech předchozích útoků,
- d) reálné hrozby stupňování násilného jednání, tzn. rizika hrozby dalších útoků po odjezdu policie – vyhodnocení stupně nebezpečnosti násilné osoby,

⁹³ § 17 zákona č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, v platném znění.

⁹⁴ § 76 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, v platném znění.

⁹⁵ Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 6.

⁹⁶ Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 7.

⁹⁷ Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 7.

- e) závěrů učiněných na základě použití diagnostické metody SARA DN.

Pro zhodnocení rizika budoucího nebezpečného útoku je policista povinen použít soubor otázek SARA DN⁹⁸ a vyhodnotit stanovené rizikové faktory. Vyhodnocení policista zapracuje do úředního záznamu o výjezdu k incidentu.⁹⁹ Informace potřebné pro vyhodnocení rizika budoucího nebezpečného útoku získává policista zejména z vysvětlení podaných ohroženou osobou, násilnou osobou a svědky incidentu a z dostupných evidencí a informačních systémů.¹⁰⁰

2.4.1 Postup při vydávání rozhodnutí o vykázání

Při provádění úkonů souvisejících s rozhodnutím o vykázání je policista povinen zajistit přítomnost nezúčastněné osoby, ledaže hrozí nebezpečí z prodlení¹⁰¹. Před vydáním rozhodnutí o vykázání je policista povinen ústním prohlášením oznámit násilné osobě, že vůči ní zahajuje řízení o vykázání. Oznámení, které policista poznamená do úředního záznamu o výjezdu k incidentu, obsahuje:¹⁰²

- a) označení správního orgánu,
- b) předmět řízení, kterým je vykázání podle § 21a až 21d zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění zákona č. 135/2006 Sb.,
- c) jméno, příjmení, funkci nebo služební číslo oprávněné úřední osoby (policisty).

Policista je povinen poučit ohroženou osobu o následcích vyplývajících z uvedení vědomě nepravdivých údajů, k nimž policista při rozhodování o vykázání přihlíží. Rozhodnutí o vykázání vydá policista bez projednání věci a z úřední povinnosti¹⁰³; předpokladem pro jeho vydání je zjištění stavu věci. Vykázání trvá po dobu 10 dnů ode dne vydání rozhodnutí. Desetidenní lhůta začíná běžet dnem následujícím po dni vydání rozhodnutí a končí ve 24.00 hodin desátého dne. Před vydáním rozhodnutí o vykázání policista nepřihlíží k právní kvalifikaci již spáchaného jednání z pohledu právních předpisů¹⁰⁴; rozhodnutí o vykázání je na právní kvalifikaci skutku nezávislé. Pokud to vyžaduje bezpečí ohrožené osoby, může být násilná osoba vykázána nejen ze společného obydlí, ale i z jeho bezprostředního okolí.

⁹⁸ Příloha č. 1 – metoda SARA DN.

⁹⁹ Příloha č. 2 – úřední záznam o výjezdu k incidentu domácího násilí.

¹⁰⁰ Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 7

¹⁰¹ § 21a odst. 5 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, v platném znění.

¹⁰² Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 8.

¹⁰³ § 21b odst. 1 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, v platném znění.

¹⁰⁴ Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, v platném znění.

Policista jasně specifikuje prostor, na který se vykázání vztahuje, a to včetně rozsahu bezprostředního okolí společného obydlí, s přihlédnutím k potřebám ohrožené osoby. O takto stanoveném prostoru poučí vykázanou i ohroženou osobu.¹⁰⁵

Policista rozhodnutí o vykázání vyhlásí zvlášť násilné i ohrožené osobě. Vyhlášené rozhodnutí obsahuje:

a) výrokovou část, ve které uvede:¹⁰⁶

1. že násilná osoba se vykazuje ze stanoveného prostoru na dobu 10 dnů ode dne vydání rozhodnutí o vykázání,
2. že stanovenou lhůtu nelze zkrátit,
3. právní ustanovení, podle něhož bylo postupováno,

b) podstatné části odůvodnění rozhodnutí o vykázání, jimiž jsou skutečnosti, na základě kterých policista dospěl k závěru, že existuje důvodný předpoklad budoucího nebezpečného útoku,

c) poučení o opravném prostředku, tj. možnost podání odvolání do 15 dnů ode dne oznámení rozhodnutí o vykázání, informace o orgánu, u kterého se odvolání podává, a o odvolacím orgánu, a zejména o vyloučení odkladného účinku odvolání s uvedením příslušného ustanovení právního předpisu¹⁰⁷, kterým problematiku upravuje.¹⁰⁸

O ústním vyhlášení rozhodnutí o vykázání policista na místě incidentu vždy vydá písemné potvrzení násilné a ohrožené osobě.¹⁰⁹ Písemné potvrzení obsahuje pouze výrokovou část rozhodnutí o vykázání a další náležitosti.¹¹⁰ Policista před vyhlášením rozhodnutí o vykázání upozorní násilnou i ohroženou osobu, že rozhodnutí bylo učiněno bez ohledu na vůli ohrožené osoby a je nutné jej pod hrozbou sankce respektovat, přičemž případné námitky lze uplatnit v rámci odvolání. Poté, co bylo rozhodnutí o vykázání prokazatelně sděleno násilné osobě, je tato povinna sbalit si věci osobní potřeby¹¹¹, osobní

¹⁰⁵ Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 8.

¹⁰⁶ § 21a odst. 1 nebo 2 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, v platném znění.

¹⁰⁷ § 21b odst. 3 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, v platném znění.

¹⁰⁸ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 8.

¹⁰⁹ Příloha č. 3 - Potvrzení o ústním vyhlášení rozhodnutí o vykázání, příloha č. 4 - Potvrzení o ústním vyhlášení rozhodnutí o zákazu vstupu.

¹¹⁰ § 67 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění.

¹¹¹ Věci osobní potřeby – hygienické potřeby, běžné oděvní součásti, léky a zdravotní pomůcky, mobilní telefon.

cennosti a doklady a neprodleně opustit prostor, na který se rozhodnutí o vykázání vztahuje.¹¹²

Odmítne-li vykázaná osoba opustit prostor, na který se rozhodnutí o vykázání vztahuje, je policista oprávněn použít po předchozím poučení donucovacích prostředků za účelem prosazení rozhodnutí o vykázání. Není-li násilná osoba v době zákroku policisty přítomna ve společném obydlí, postupuje policista podle právního předpisu¹¹³ a vydá rozhodnutí **o zákazu vstupu do společného obydlí**. Rozhodnutí policista vyhlásí násilné osobě po jejím návratu do společného obydlí nebo na jiném místě, kde se násilná osoba zdržuje, např. v zaměstnání. Informace o místě pobytu násilné osoby, případně o jejím návratu do společného obydlí může policista získat od ohrožené osoby, jiných osob nebo z vlastních poznatků. Nepodaří-li se rozhodnutí o zákazu vstupu násilné osobě ústně vyhlásit, doručí se jí písemné oznámení o zahájení řízení¹¹⁴ spolu s písemným vyhotovení rozhodnutí.¹¹⁵

Z jednání policisty v průběhu vykazování musí být po celou dobu naprosto zřejmé, že jedná v mezích zákona k obnovení právního stavu (klidu a pořádku) a nikomu nestraní. Vykázaná osoba musí pochopit, že se nejedná o sankci, ale o dočasné preventivní opatření.

*Doporučená asertivní věta: Je ve vašem vlastním zájmu na nějaký čas odejít na základě vykázání, které není žádným trestem, než při opakování situace riskovat trestní sankce.*¹¹⁶

2.4.2 Postup při vydávání rozhodnutí o vykázání ve zvláštních případech

Jde o postup v případech, že násilná osoba ve společném obydlí podniká, dále v případech, je-li násilná osoba mladší 15 let a je-li ohrožená osoba stará a nemohoucí, odkázaná na pomoc násilné osoby.

V případě, že násilná osoba má ve společném obydlí místo svého podnikání, je možné vykázáním postihnout jen ten prostor, který slouží k bydlení, za podmínky, že tento prostor lze prakticky oddělit od prostoru určeného pro podnikání násilné osoby (např. uzavřením průchodu mezi těmito prostory apod.). Není-li takové oddělení možné, a pro vykázání jsou dány podmínky, vykáže policista násilnou osobu i z míst, která využívá ke svému podnikání.

¹¹² Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 8.

¹¹³ § 21a odst. 2 zákona. č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, v platném znění.

¹¹⁴ Příloha č. 5 – Oznámení o zahájení řízení.

¹¹⁵ Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 8.

¹¹⁶ Srov. Domácí násilí VI – dovednosti a komunikace, Bílý kruh bezpečí – školicí materiál pro PČR, 2006. Intranet PČR [1.9.2007].

Pokud je vykázání spojeno s ohrožením provozu objektu nebo znemožněním výkonu zaměstnání vykázané osoby, postupuje policista podle právního předpisu,¹¹⁷ kterým je problematika upravena.¹¹⁸

Dojde-li k násilnému jednání mimo společné obydlí, např. v hotelu, na chatě apod., a jsou-li splněny podmínky pro vykázání, policista vykáže násilnou osobu ze společného obydlí,¹¹⁹ které tato osoba spolu s ohroženou osobou dlouhodobě obývá, nikoliv z prostoru, ve kterém tyto osoby pobývají pouze přechodně či krátkodobě, např. hotelový pokoj.¹²⁰

Je-li násilnou osobou mladistvý nebo osoba mladší 15 let a jsou-li dány podmínky pro vykázání, policista rozhodne o vykázání pouze v případě, že bezpečnost ohrožené osoby nelze zajistit jinak. Přitom je povinen ustanovit takové osobě opatrovníka, kterým může být nezúčastněná osoba nebo jiná úřední osoba (další přivolaný policista). Dále je povinen neprodleně vyrozumět orgán sociálně-právní ochrany dětí, který zajistí umístění mladistvého nebo osoby mladší 15 let v diagnostickém ústavu.¹²¹

Je-li ohroženou osobou stará, nemohoucí nebo nemocná osoba, která je odkázána na péči či pomoc násilné osoby, jež má být vykázána, a nemůže-li péči či pomoc ohrožené osobě poskytnout jiná vhodná osoba, je policista povinen uvědomit příslušný odbor sociální péče obecního (městského) úřadu. Nelze-li např. v nočních hodinách zajistit péči či pomoc ohrožené osobě jinak, policista zajistí převoz ohrožené osoby do zdravotnického zařízení a uvědomí o tom příslušný odbor sociální péče obecního (městského) úřadu.¹²²

2.4.3 Činnost policisty po vydání rozhodnutí o vykázání

Vydáním rozhodnutí o vykázání činnost policisty na místě nekončí, policista poskytne součinnost vykázané osobě ve formě informací o možnostech jejího ubytování, umožní jí, aby si ze společného obydlí vzala věci osobní potřeby atd. Všechny tyto a další činnosti jsou popsány v následujícím textu.

¹¹⁷ § 21a odst. 4 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, v platném znění.

¹¹⁸ Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 9.

¹¹⁹ § 21a odst. 2 z. č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, v platném znění.

¹²⁰ Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 9.

¹²¹ Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 9.

¹²² Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 9.

Po vydání rozhodnutí o vykázání policista:¹²³

- a) vyzve vykázanou osobu, aby mu vydala všechny klíče od společného obydlí, které drží, a vydá jí potvrzení o vydání klíčů¹²⁴,
- b) umožní vykázané osobě, aby si vzala v okamžiku vykázání ze společného obydlí výlučně věci sloužící její osobní potřebě, osobní cennosti a dokumenty,
- c) poskytne vykázané osobě informace o možnostech jejího dalšího ubytování a v souvislosti s tím i nezbytnou součinnost, zejména předá seznam ubytovacích zařízení v místě bydliště a nejbližším okolí, za jehož vyhotovení je odpovědný nadřízený služební funkcionář s personální pravomocí, dále např. umožní vykázané osobě, aby si z policejní služebny telefonicky zajistila jiné ubytování,
- d) poučí vykázanou osobu¹²⁵, přičemž jedno vyhotovení poučení podepsané vykázanou osobou přiloží ke spisu a jedno vyhotovení předá vykázané osobě,
- e) poučí ohroženou osobu¹²⁶, přičemž jedno vyhotovení poučení podepsané ohroženou osobou přiloží ke spisu a jedno vyhotovení předá ohrožené osobě,
- f) předá ohrožené osobě informace o institucích¹²⁷, které poskytují pomoc obětem domácího násilí, včetně intervenčního centra,¹²⁸ a to i v případě, že nebylo rozhodnuto o vykázání; za vyhotovení seznamu institucí v místě bydliště a nejbližším okolí, včetně kontaktů na tyto instituce je odpovědný nadřízený služební funkcionář s personální pravomocí,
- g) vyžádá si informace o telefonickém spojení od ohrožené i vykázané osoby, včetně adresy, kam si vykázaná osoba přeje doručovat poštu od policejního orgánu v době platnosti vykázání; na tuto adresu jí bude doručeno písemné vyhotovení rozhodnutí o vykázání.

2.4.4 Písemné rozhodnutí a jeho náležitosti

Policista, který v souladu s čl. 3 Závazného pokynu policejního prezidenta č. 179/2006 rozhodl o vykázání,¹²⁹ vyhotoví písemné rozhodnutí¹³⁰ bez zbytečného odkladu, nejpozději

¹²³ Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 10.

¹²⁴ Příloha č. 6 – Potvrzení o vydání klíčů.

¹²⁵ Příloha č. 7 – Poučení vykázané osoby.

¹²⁶ Příloha č. 8 – Poučení ohrožené osoby.

¹²⁷ Příloha č. 9 – Instituce poskytující pomoc obětem domácího násilí.

¹²⁸ § 74a a 74b zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění zákona č. 135/2006 Sb.

¹²⁹ § 21b odst. 2 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, v platném znění.

¹³⁰ Příloha č. 10 – Rozhodnutí o vykázání, příloha č. 11 – Rozhodnutí o zákazu vstupu.

do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí. Písemné rozhodnutí obsahuje náležitosti uvedené v právním předpise.¹³¹ Odůvodnění písemného rozhodnutí bude vedle popisu skutkových zjištění obsahovat zejména hodnocení kritérií rizika budoucího nebezpečného útoku, která vedla policistu k závěru, že ze strany násilné osoby takový útok hrozí. Policista, který vyhotovil písemné rozhodnutí, zajistí doručení jeho popisu vykázané a ohrožené osobě. V případě, že není známa adresa, na které se bude vykázaná osoba v době platnosti vykázání zdržovat, může jí být písemné rozhodnutí doručeno kdekoli bude zastižena, jinak se doručí veřejnou vyhláškou.¹³² Vykázaná osoba si může vyzvednout písemné rozhodnutí po uplynutí lhůty 24 hodin na příslušné policejní služebně. Policista dále zajistí, aby ve lhůtě a za podmínek stanovených právním předpisem¹³³ byl opis písemného rozhodnutí spolu s opisem úředního záznamu o výjezdu k incidentu doručen příslušnému intervenčnímu centru a příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí.¹³⁴

2.4.5 Kontrola dodržování rozhodnutí o vykázání

Na základě žádosti vykázané osoby je policista pověřený služebním funkcionářem povinen umožnit vykázané osobě, aby si ve lhůtě do 24 hodin od výkonu rozhodnutí o vykázání vzala za jeho přítomnosti z obydlí, z něhož byla vykázána, další osobní věci a věci nezbytné pro její podnikání nebo výkon povolání.¹³⁵

Ve lhůtě 3 dnů od vydání rozhodnutí o vykázání provede policista, který rozhodl o vykázání, alespoň jednou kontrolu, zda rozhodnutí o vykázání dodržuje vykázaná i ohrožená osoba. Hrozí-li s přihlédnutím k okolnostem vykázání nebezpečí, že vykázaná osoba nebude rozhodnutí o vykázání respektovat, provede policista kontrolu ve lhůtě 10 dnů od vydání rozhodnutí opakovaně. Ke kontrole dodržování rozhodnutí o vykázání policista může též využít informací od intervenčního centra¹³⁶ či osob žijících v místě bydliště vykázané a ohrožené osoby. Zjistí-li policista, že se vykázaná osoba nachází v prostoru, odkud byla vykázána, vyzve ji, aby tento prostor opustila. Pokud tak vykázaná osoba neučiní, je policista oprávněn použít po předchozím poučení donucovacích prostředků za účelem prosazení rozhodnutí o vykázání. Policista, který se dozví o porušení rozhodnutí o vykázání, dá

¹³¹ § 68 a 69 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění.

¹³² § 25 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění.

¹³³ § 21b odst. 2 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, v platném znění.

¹³⁴ Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 11.

¹³⁵ Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 12.

¹³⁶ § 74a a 74b zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění zákona č. 135/2006

s ohledem na závažnost či opakovanost takového jednání podnět k zahájení trestního řízení pro trestný čin¹³⁷. Bylo-li na základě jednání násilné osoby, pro které byla vykázána, zároveň zahájeno trestní řízení, informuje policista zpracovatele spisu o porušení vykázání. Policista není oprávněn za účelem kontroly otevírat uzavřené společné obydlí a vstupovat do něj, nejsou-li současně splněny podmínky uvedené v právním předpise¹³⁸. O provedené kontrole a jejích výsledcích je policista povinen sepsat¹³⁹ „Úřední záznam o provedení kontroly dodržování rozhodnutí o vykázání“.¹⁴⁰

2.4.6 Činnost policisty po ukončení výjezdu k incidentu

Po ukončení výjezdu k incidentu policista bez ohledu na to, zda došlo k vykázání, neprodleně sepíše úřední záznam o výjezdu k incidentu. Policista je povinen sepsat úřední záznam o výjezdu k incidentu i v případě, dospěl-li v průběhu zákroku nebo úkonu prováděném v soukromí zúčastněných osob k závěru, že v konkrétním případě nebyly naplněny všechny znaky domácího násilí.¹⁴¹

Služební funkcionář policisty, který se zúčastnil výjezdu k incidentu, zajistí zaslání zprávy o výjezdu na příslušný orgán sociálně - právní ochrany dětí¹⁴²), jsou-li v domácnosti nezletilé osoby; součástí zprávy je opis úředního záznamu o výjezdu k incidentu.¹⁴³

Policista, který vydal rozhodnutí o vykázání:¹⁴⁴

- a) uloží klíče převzaté od vykázané osoby na místě určeném nadřízeným služebním funkcionářem; klíče se ukládají v zapečetěné obálce označené příslušným číslem jednacím,
- b) vyhotoví písemné rozhodnutí; podkladem je zejména úřední záznam o výjezdu k incidentu, další informace získané od ohrožené a násilné osoby či jiných osob, na jejichž základě bylo vydáno rozhodnutí o vykázání, záznamy o předchozích incidentech apod.

¹³⁷ § 171 odst. 1 písm. e) zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, v platném znění.

¹³⁸ § 21 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, v platném znění.

¹³⁹ Příloha č. 12 - Úřední záznam o provedení kontroly dodržování rozhodnutí o vykázání.

¹⁴⁰ Srov. Závažný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 13.

¹⁴¹ Srov. Závažný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 14.

¹⁴² § 10 odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴³ Srov. Závažný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 14.

¹⁴⁴ Srov. Závažný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 14.

V první odstavci této kapitoly je uvedeno, že policista vždy, bez ohledu na to, zda došlo či nedošlo vykázání, nebo zda byly či nebyly naplněny znaky domácího násilí, sepíše úřední záznam o výjezdu k incidentu. To je velmi důležité, neboť tyto záznamy se evidují samostatně a slouží jako poznatková základna v případech opakovaného výjezdu do téže domácnosti, neboť v prvotním oznámení se nemusí vždy podařit řádně objasnit všechny skutečnosti na jejichž základě je skutek kvalifikován a řešen. Např. když aktéři domácího násilí nejsou ochotní vypovídat a jiní svědci chybí, nastává důkazní nouze. Evidence úředních záznamů může být i signálem pro občanská sdružení, která jsou zaměřena na pomoc obětem domácího násilí, že v domácnosti nemusí být všechno v pořádku, a že je na místě pravděpodobnou oběť kontaktovat.

2.4.7 Formální náležitosti úředních záznamů

V této kapitole je uvedeno, jaké náležitosti musí obsahovat úřední záznam o výjezdu k incidentu a úřední záznam o provedené kontrole.

Úřední záznam o výjezdu k incidentu kromě předepsaných údajů obsahuje:¹⁴⁵

- a) informace o situaci na místě incidentu,
- b) okolnosti, za nichž byly úkony či zákroky provedeny,
- c) výpovědi zúčastněných osob k incidentu a jeho vzniku, předešlé útoky udávané ohroženou osobou, případné svědky incidentu,
- d) další skutečnosti, kterou mohou mít význam z hlediska dalšího šetření trestného činu či přestupku.

Pokud bylo rozhodnuto o vykázání, obsahuje úřední záznam o výjezdu k incidentu též

- a) důvody, proč policista případně nezajistil přítomnost nezúčastněné osoby (skutečnosti vedoucí policistu k závěru, že hrozí nebezpečí z prodlení),
- b) důvody vedoucí policistu k závěru o nebezpečnosti situace a násilné osoby;

k úřednímu záznamu o výjezdu k incidentu se přiloží podepsané písemné poučení ohrožené a vykázané osoby a potvrzení o vydání klíčů.

¹⁴⁵ Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 15.

Úřední záznam o provedení kontroly kromě předepsaných údajů obsahuje:¹⁴⁶

- a) informaci o situaci na místě incidentu,
- b) okolnosti, z nichž byly úkony či zákroky provedeny,
- c) informace o tom, zda vykázaná osoba dodržuje rozhodnutí o vykázaní – na základě výpovědi ohrožené osoby, případně jiných osob v místě bydliště násilné a ohrožené osoby,
- d) další skutečnosti, kterou mohou mít význam z hlediska dalšího šetření trestného činu či přestupku.

2.4.8 Evidence údajů domácího násilí

Tato kapitola se věnuje formám evidence případu, kde došlo k domácímu násilí. Do roku 2007 policie neměla žádnou zvláštní evidenci případů domácího násilí. Případy se řadily do podtřídy např. násilné trestné činnosti, trestné činnosti proti rodině a mládeže apod., vždy záleželo na právní kvalifikaci. Nový systém má opačnou koncepci. Vykazuje-li skutek znaky domácího násilí, je zařazen do podtřídy domácího násilí bez ohledu na právní kvalifikaci. Tím se v případě potřeby dají jednoduše nalézt všechny případy domácího násilí.

Pro účely plnění úkolů stanovených právním předpisem¹⁴⁷ policie zpracovává osobní údaje:¹⁴⁸

- a) ohrožené osoby,
- b) násilné (vykázané) osoby,
- c) nezletilé osoby, která bydlí s osobami uvedenými v písmenech a) a b) ve společném obydlí,
- d) oznamovatele,
- e) nezúčastněné osoby.

Zpracování osobních údajů se provádí v informačním systému ELEKTRONICKÉ TRESTNÍ ŘÍZENÍ podle zásad spisové služby pod čísly jednacími. V modulu JEDNACÍ

¹⁴⁶ Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 16.

¹⁴⁷ § 21a až 21d zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, v platném znění.

¹⁴⁸ § 21a odst. 5 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR v platném znění.

PROTOKOL se použije položka PŘÍPAD, v modulu PROTOKOL UDÁLOSTÍ položka POZNÁMKA, kde se vyznačí heslo pro dokumentaci "DOMÁCÍ NÁSILÍ".¹⁴⁹

Shrnutí postupu Policie ČR při vykazání

Celý postup v případech domácího násilí se opírá u závazný pokyn policejní prezidenta č. 179/2006 a zákon o Policii ČR č. 283/91 Sb.

Policisté na místě domácího násilí postupují podobně, jako při jiných zákrocích, tzn. že první co musí učinit, je ochrana zdraví a života osob a ochrana majetku. Zabrání napadání osob a v případě, že jsou osoby zraněny, zajistí lékařskou pomoc. Oddělí násilnou a ohroženo osobu a pokud jsou v bytě přítomny děti, zabrání, aby byly v moci a dosahu násilné osoby. Podle všech dostupných informací a situace na místě zjistí, že případ vykazuje znaky domácího násilí, které jsou uvedeny v kapitolách 2.1.1 a 2.1.2 tohoto textu a budou tedy postupovat dle metodiky výše uvedeného závazného pokynu. Za použití metody SARA DN, posouzení chování násilné osoby na místě a dalších skutečností zjistí, zda po odjezdu hlídky je hrozba dalšího útoku ze strany násilné osoby reálná. Hrozí-li riziko napadení, vykážou policisté násilnou osobu ze společného obydlí na 10 dní. U vykazání musí být přítomna nezúčastněná osoba, ale hrozí-li nebezpečí z prodlení, lze vykazání provést i bez ní. Ústně sdělí násilné osobě, že je vůči ní zahájeno řízení o vykazání a poučí ji o jejích právech a povinnostech. Násilná osoba na základě výzvy policistů vydá proti potvrzení své klíče od obydlí a policisté jí umožní, aby se vzala své osobní věci. V rámci poskytnutí součinnosti policisté předají násilné osobě seznam ubytovacích zařízení. Rozhodnutí o vykazání v písemné podobě zpracují nejpozději do 24 hodin od svého vstupu do společného obydlí. O provedeném vykazání do 24 hodin od vydání rozhodnutí o vykazání informují příslušné intervenční centrum a v případě, že se ve společném obydlí nacházela nezletilá osoba, tak informují také příslušný orgán sociálně právní ochrany dětí. V případě, že násilná osoba není v době příjezdu policistů ve společném bydlišti přítomná, policisté jí zakáží vstup do společného obydlí. Rozhodnutí je účinné v okamžiku, kdy se o něm násilná osoba dozví. Do 24 hodin od vykazání umožní vykázané osobě na její žádost vyzvednout si za přítomnosti policisty další věci ze společného obydlí. Do tří dnů od vydání rozhodnutí o vykazání policisté provedou kontrolu, zda vykázaná osoba dodržuje rozhodnutí o vykazání. Pokud

¹⁴⁹ Srov. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 17.

násilná osoba nespolupracuje a nedbá na výzvy policistů, jsou tito v celém průběhu vykazání i při kontrole jeho dodržování, oprávněni použít donucovací prostředky.

2.4.9 Spolupráce policie s jinými subjekty

Při plnění úkolů podle právního předpisu¹⁵⁰ a tohoto závazného pokynu policie spolupracuje se státními orgány, orgány samosprávy, obecní policií, intervenčními centry a dalšími právníky a fyzickými osobami. Policie přijímá od subjektů uvedených v předchozí větě oznámení případů domácího násilí, dále je zpracovává a příslušné údaje vkládá do informačního systému. V rozsahu stanoveném právním předpisem¹⁵¹ poskytuje policie subjektům uvedeným v odstavci 1 informace o případech domácího násilí.¹⁵²

2.5 Shrnutí teoretické části

V teoretické části jsme za pomoci platné legislativy a odborné literatury pojmenovali co je domácím násilím, jaké má znaky, jak ho identifikujeme. Také jsme si řekli něco o jeho rizikových faktorech a důsledcích a o jeho prevenci a represii. Dále jsme se zabývali zákonem na ochranu před domácím násilím se zaměřením na institut vykazání. Řekli jsme si za jakých podmínek je vykazání možné aplikovat a jak se metodicky provádí.

Nyní v praktické části provedeme analýzu spisové dokumentace Policie ČR na okrese Česká Lípa zaměřenou případy domácího násilí a aplikaci institutu vykazání.

¹⁵⁰ § 21a až 21d z. č. 283/1991 Sb., o Policii ČR.

¹⁵¹ Např. § 21b odst. 2 z. č. 283/1991 Sb., o Policii ČR a § 10 odst. 4 z. č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí.

¹⁵² Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí čl. 18.

3 Domácí násilí - praktická část

3.1 Úvod

Výzkum násilí v rodině je všude ve světě poměrně novou záležitostí, více než 25 let se tomuto problému věnují např. v Austrálii, USA, nověji ve Velké Británii, Nizozemsku, Portugalsku, na Slovensku a v ČR. Výsledky prvních šetření a výzkumů přinesly údaje o značném rozsahu násilí v rodinách. Postupně se ukázalo, že se sice charakter případů v jednotlivých zemích liší, ale přesto je domácí násilí vážným problémem přítomným ve všech zemích a sociálních vrstvách bez ohledu na vzdělání, náboženskou orientaci, věk nebo etnickou příslušnost pachatelů, resp. obětí.¹⁵³

V oblasti domácího násilí se provádějí v podstatě tři druhy výzkumů:¹⁵⁴

Kriminologický výzkum

Zajímají se hlavně o to, jak reagují pachatelé na oficiální sankce, ověřují odstrašující účinky rychlého trestu. Jako relevantní veličiny v tomto ohledu byly potvrzeny především zaměstnanost - zaměstnaný versus nezaměstnaný pachatel a rodinný vztah – manželství versus neoficiální partnerství. Tento druh výzkumu ukázal, že čím je pachatel závislejší na sociálních vazbách a procesech konformity, tím citlivěji reaguje na negativní sankce, které ho diskreditují v očích sociálního okolí.

Výzkumy obětí

Jsou pramenem informací o pachatelích domácího násilí a na jejich základě se vytvářejí typologie, kde se pachatelé člení podle toho, jaké vzorce týrání partnera používají. Jednotlivé typy se mohou v konkrétním případě u jednoho pachatele různě kombinovat.

Psychologické výzkumy

Koncentrují se na psychiku násilníka a opírají se o klinicky zaměřené zkoumání typických rysů osobnosti zneuživatele. Spíše než na typologie se zaměřují na konkrétní výzkumné otázky. Výsledky výzkumů jsou závislé na použité teorii osobnosti a na zvolených diagnostických nástrojích.

¹⁵³ ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. *Sociální práce s oběťmi násilí v rodině*. In: MATOUŠEK, O. a kol. *Sociální práce v praxi*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. s. 227 - 248.

¹⁵⁴ ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. *Sociální práce s oběťmi násilí v rodině*. In: MATOUŠEK, O. a kol. *Sociální práce v praxi*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. s. 227 - 248.

Tato bakalářská práce není prací výzkumného charakteru, jejím cílem je zmapování průlomového způsobu ochrany ohrožené osoby, které probíhá prostřednictvím institutu vykázání násilné osoby ze společného obydlí. Nakolik je toto opatření účinné ukáže až jeho praktická aplikace v několika dalších letech.

Protože je tato práce reflexí na zavedení vykázání, budu se v praktické části zabývat analýzou spisové dokumentace, která se týká domácího násilí a institutu vykázání, shromážděné během prvního roku platnosti zákona na okrese Česká Lípa, některé údaje také porovnám s údaji, které přinesl Bílý kruh bezpečí za celou Českou republiku.

3.2 Cíl praktické části

Cílem praktické části je pomocí analýzy spisové dokumentace zjistit, zaznamenat a shrnout případy domácího násilí v roce 2007 v okrese Česká Lípa se zaměřením na využití možnosti vykázat násilnou osobu.

3.3 Stanovení předpokladů průzkumu

1. Předpoklad:

Lze předpokládat, že poměr vykázaných pohlaví podle pohlaví v oznámených či vlastním šetřením organizací zjištěných případech domácího násilí bude nejméně 97 % mužů vůči maximálně 3 % žen.

2. Předpoklad:

Lze předpokládat, že nejvíce vykázaných osob je ve věku 30 až 40 let.

3. Předpoklad:

Lze předpokládat, že je-li skutek po vykázání a následném šetření kvalifikován jako trestný čin, bude mít v právních kvalifikacích nejhojnější zastoupení § 215a trestního zákona - týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě.

4. Předpoklad:

Lze předpokládat, že k největšímu počtu vykázání na okrese Česká Lípa došlo v České Lípě.

5. Předpoklad:

Lze předpokládat, že domácího násilí s vykázáním se dopouští ve více než 50 % osob, které dosud nebyly pravomocně odsouzeny pro trestný čin.

3.4 Prostředí průzkumu

3.4.1 Historie České Lípy

Na konci 11. století vzniká na březích řeky Ploučnice rybářská osada. Chval z rodu Ronovců zakládá roku 1227 hrad Lipý, který se stává centrem oblasti. Ve 30. letech 13. století začíná okolo hradu vznikat poddanské město Lipá, která se nacházela na křižovatce několika obchodních cest. První doklad o existenci města pochází z roku 1337, kdy hrad náležel jiné větvi Ronovců – Berků z Dubé. Ve 14. století je Lipá hrazeným městem se čtyřmi městskými branami a dvanácti cechy. Žije zde jedna z důležitých osobností té doby, český pán Jindřich z Lipé. V době pohusitské se v oblasti Lipé rozšířilo loupežnictví, centry tzv. lapků se staly hrady Sloup, Kvítkov nebo Jestřebí. Počátkem 16. století upadá moc Berků a začíná vzrůstat vliv Vartemberků. Působí zde již 16 cechů, nejvýznamnější jsou hrnčíři, ševci a cínaři. Hrad Lipý je přestavován na pohodlný zámek. Po třicetileté válce vzrůstají nároky cizí šlechty, zvětšují se sociální problémy, propukají selské bouře a epidemie. 17. a 18. století je poznamenáno vlivem baroka na kulturu a společnost. Vznikají nové stavby, zákupský raně barokní kostel, chrám v Jablonném v Podještědí, kostel sv. Vavřince v Jezvě atd. Vznik první manufaktury v roce 1716 je spojen s nástupem kapitalismu. Roku 1793 jsou položeny základy první českolipské kartounky, manufaktury na potiskování textilu. V této době jsou lidé sužováni častými požáry. V r. 1820 oheň zničil 500 domů a uhořelo 57 lidí. Po obnově města vznikají nová průmyslová odvětví: potravinářství, keramická a sklářská výroba, výroba pian. V 1. polovině 30. let 20. století nastupuje fašistické hnutí. Česká Lípa patřila k hlavním centrům Henleinovského hnutí. 1934 došlo k 1. setkání sudetských Němců v České Lípě a zúčastnilo se jej 35.000 lidí. 10. – 11. listopadu 1938 je vypálena židovská synagoga. Se začátkem války končí období prosperity města. 8. května 1945 je Česká Lípa 2x bombardována sovětskými letadly a 9. května 1945 přijíždějí první sovětské tanky. Po osvobození se vrací většina obyvatel, kteří odešli v r. 1938. V roce 1949 byla Česká Lípa prohlášena krajským městem. Ale již v r. 1954 byly kraje zrušeny. Následujících 46 let přineslo prudký nárůst počtu obyvatel a zvětšení města v souvislosti s těžbou uranu. V 60. letech byl počet obyvatel 15.000, ale v roce 1992 již přesahoval 40.000.¹⁵⁵

3.4.2 Charakteristika okresu Česká Lípa

Okres Česká Lípa je jedním ze 4 okresů Libereckého kraje společně s okresy Jablonec nad Nisou, Liberec a Semily. Počet obyvatel v Libereckém kraji (ke dni 31.05.2007) je 431.523,

¹⁵⁵ Srov. <<http://www.ceskalipa.cz/menu/historie/>> [2.2.2008]

z tohoto počtu je 210.638 mužů a 220.885 žen. K 1.1.2003 nabyla platnosti poslední reforma státní správy. Touto reformou však nebyly zrušeny okresy jako územní jednotky. V okrese Česká Lípa se nachází 57 obcí, z toho 11 měst, 1 městys. Celkově bylo k 31. 5. 2007 evidováno 102592 obyvatel, z toho 1,9 % tvořili cizinci. Středisky osídlení jsou především město Česká Lípa, Nový Bor, Mimoň a Doksy. Ve městech žije 80,3 % obyvatel okresu. Průměrný věk obyvatel okresu Česká Lípa je 36 let. Věkové složení obyvatel charakterizuje okres jako jeden z nejmladších v České republice. Počet obyvatel v okrese Česká Lípa je 102592, z toho 50429 mužů a 52163 žen. Svojí rozlohou 1.072 km² je okres Česká Lípa největším z okresů Libereckého kraje a zaujímá téměř 36 % jeho výměry. Hustota osídlení je 95 obyvatel na 1 km². Okres Česká Lípa patří mezi okresy s tradičně rozšířeným průmyslem, ve kterém pracuje téměř 43 % ekonomicky aktivního obyvatelstva. Mezi nejvýznamnější průmyslové obory okresu patří sklářská výroba a nově se rozvíjející výroby na automobilových dílů a doplňků.¹⁵⁶

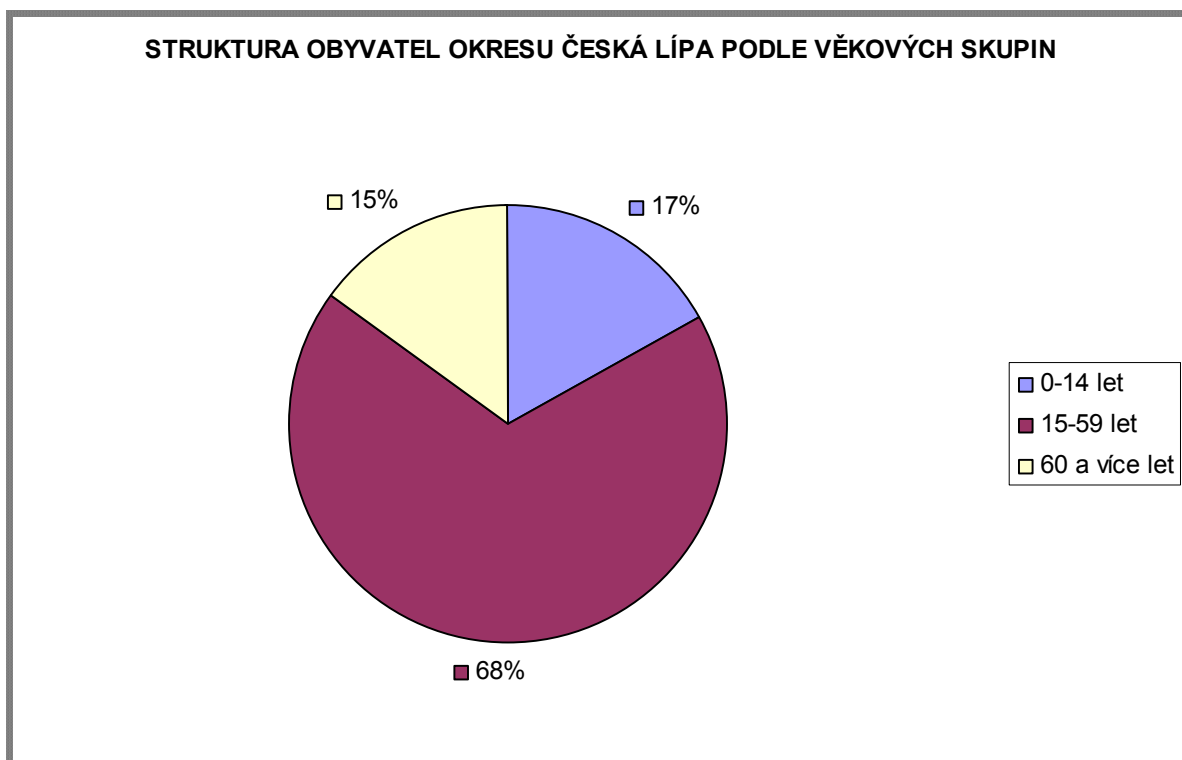
Struktura obyvatel okresu Česká Lípa podle věkových skupin

Věková skupina	Počet obyvatel	Relativní četnost v %
0-14	16890	17
15-59	70159	68
60 +	14743	15
Celkem	102592	100

Tabulka č. 1

Zdroj: Český statistický úřad

¹⁵⁶ Srov. <www.risa.cz/view/dokumenty.co?doc=202> [15.9.2007]

Graf č. 1

Zdroj: Český statistický úřad

3.5 Popis vzorku respondentů

Cílovou populací průzkumu jsou všichni obyvatelé okresu Česká Lípa.

Výběrovým vzorkem jsou osoby, které se staly aktéry domácího násilí. Jsou to:

- násilné osoby;
- ohrožené dospělé osoby;
- ohrožené děti;
- přítomné děti.

Jedná se celkem o **25** osob, které figuruji ve **20** případech domácího násilí na okrese Česká Lípa v roce 2007. Z tohoto počtu je **10** osob násilných a **15** ohrožených, neboť v 5 případech jsou ohrožené 2 osoby. Z 15-ti ohrožených osob je **6** dětí, tj. osob ve věku do 18-ti let. Výběrový vzorek zahrnuje muže, ženy a děti ve věku od 2 do 65 let.

V 7 případech domácího násilí z celkového počtu 20 analyzovaných, byl aplikován institut vykázání.

V kapitole 3.7 jsem provedl analýzu výběrového vzorku podle následujících kritérií:

U osoby:

- pohlaví;

- věk;
- vzdělání;
- pracovní poměr;
- způsob verbálního a fyzického útoku u násilné osoby a její chování k majetku;
- trestní minulost;
- vzájemný vztah ohrožené a násilné osoby

U skutku:

- aplikace vykázání;
- právní kvalifikace;
- přítomnost dětí u incidentu;

3.6 Postup průzkumu a použité metody

Průzkum jsem realizoval ze spisové dokumentace Policie ČR na okrese Česká Lípa, a to fyzickou analýzou spisů v kombinaci s analýzou sekundárních dat, která jsem získal z policejních počítačových statistických systémů a kterým jsou:

- KSU – kriminalistiky sledovaná událost.

Hned na počátku, ve fázi shromažďování dat, jsem narazil na nedostatek v policejních databázích, neboť policejní statistika dosud samostatně neeviduje institut vykázání.

Nejprve jsem tedy vyloučil skutky kvalifikované jako přestupky proti občanskému soužití dle § 49 zákona č. 200/90 Sb. o přestupcích, neboť v přestupcích mezi blízkými, nebo společně bydlícími osobami šlo o domácí hádky, kde nebyly jednoznačně vymezené role aktéru. Institut vykázání tedy nebyl ani u jednoho přestupku aplikován.

Poté jsem se zaměřil na trestné činy. Pomocí statistického systému PČR – Kriminalisticky sledovaná událost jsem prošel a vyřadil trestné činy, které ač byly spáchané na blízké osobě, měly povahu jednorázových incidentů kvalifikovaných jako trestné činy dle § 196 – nebezpečné vyhrožování, § 197a – násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci, § 221 a § 222 – ublížení na zdraví, § 231 – omezování osobní svobody, § 241 – znásilnění atd. Následně jsem v databázi zkontroloval všechny spisy, kde bylo v určující třídě události domácí násilí a jejichž právní kvalifikace zahrnovala § 215 a trestního zákona - týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě buď samostatně, nebo v souběhu s dalšími trestnými činy, kterými byly:

- § 215 tr. zákona – týrání svěřené osoby;
- § 197a tr. zákona – násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci;

- § 202 tr. zákona – výtržnictví;
- § 221, 222 tr. zákona – ublížení na zdraví;
- § 231 tr. zákona – omezování osobní svobody;
- § 235 tr. zákona – vydírání;
- § 237 tr. zákona – útisk;
- § 241 tr. zákona – znásilnění;
- §249a tr. zákona – neoprávněný zásah do práva k domu, bytu nebo nebytového prostoru;
- § 257 tr. zákona – poškozování cizí věci.

Průběh dalšího šetření mohu shrnout do tří částí:

1. Studium dokumentace a výstupů z policejních statistických systémů;
2. Studium statistických výstupů Bílého kruhu bezpečí za rok 2007;
3. Analýza získaných dat;
4. Vyhodnocení a shrnutí získaných údajů.

3.7 Analýza případů domácího násilí

V této části jsem provedl, podle kritérií uvedených v kapitole 3.5, analýzu dat spisové dokumentace PČR v okrese Česká Lípa a pokud jsem měl k dispozici k danému kritériu data za celou ČR, uvádím je pro srovnání.

3.7.1 Přehled případů domácího násilí

V tabulce č. 1 je uveden celkový přehled případů domácího násilí evidovaných u Policie ČR od 1.1. do 31.12.2007 na okrese Česká Lípa.

PŘÍPADY DOMÁCÍHO NÁSILÍ NA OKRESE Č. LÍPA			
Bez vykázaní	Aplikováno vykázaní	Vazba	Celkem
12	7	1	20

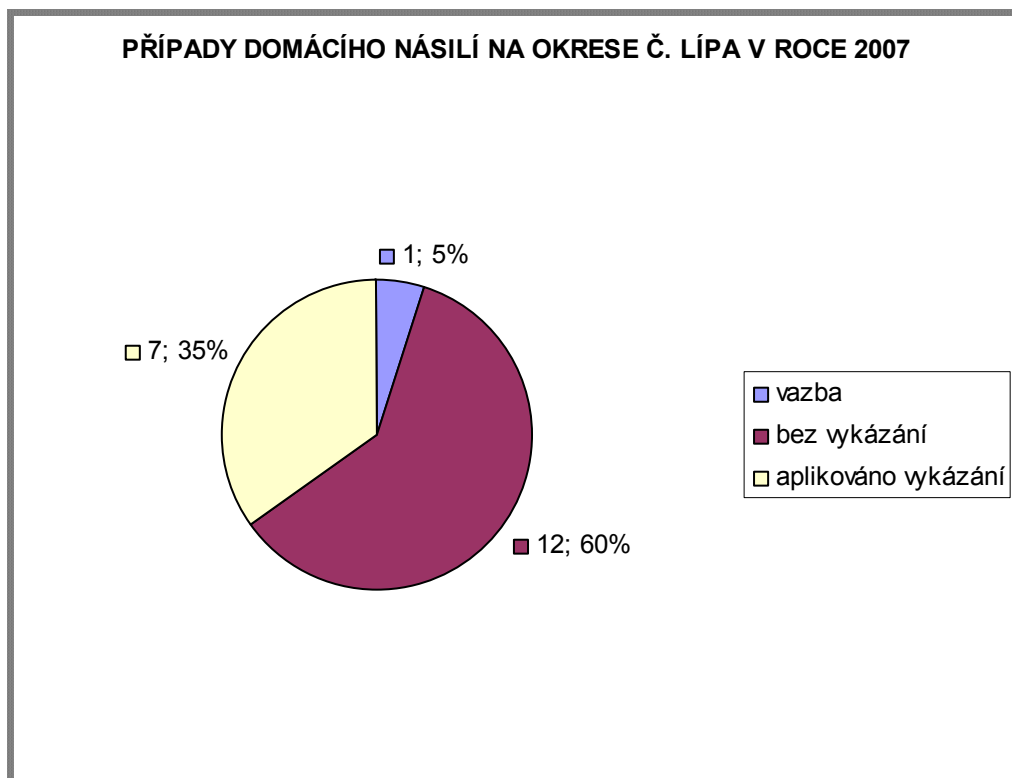
Tabulka č. 2

Zdroj: spisová dokumentace PČR

Z tabulky a níže uvedeného grafu je zřejmé, že policisté více jak v polovině případů neshledali důvody pro vykázaní násilné osoby. V jednom případě byla násilná osoba, vzhledem k závažnosti svého jednání, vzata soudem do vazby. V tomto případě byly splněny

i podmínky pro vykazání. Násilná osoba byla vždy v době příjezdu policie na místo incidentu přítomná, proto nebyl ani v jednom případě aplikován institut zákazu vstupu.

Procentní zastoupení vykázaných a nevykázaných násilníků je uvedeno v grafu č. 1.

Graf č. 2

Zdroj: spisová dokumentace PČR

Pro porovnání je v tabulce č. 3 uveden celkový počet vykazání v roce 2007 v ČR.

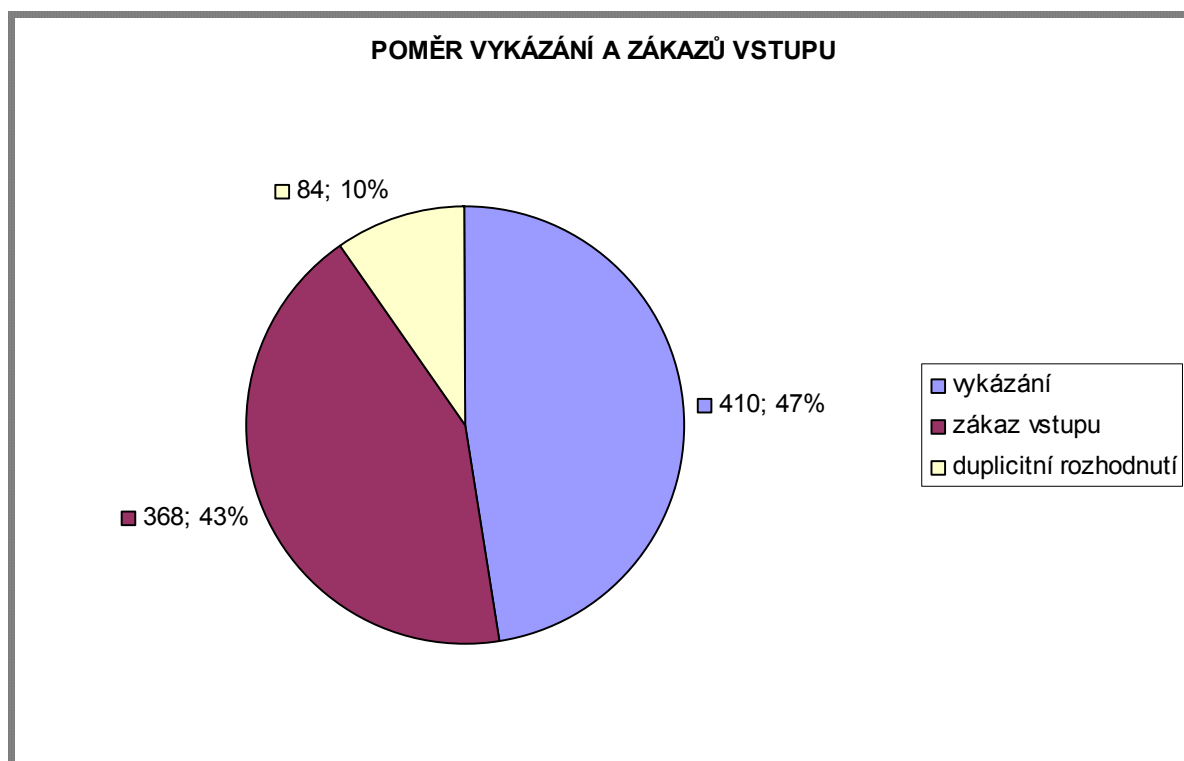
VYKÁZANÉ OSOBY V ČR ZA ROK 2007			
Vykazání	Zákaz vstupu	Chybná rozhodnutí	Celkem
410	368	84	862

Tabulka č. 3

Zdroj: Bílý kruh bezpečí, o. s.

Z tabulky č. 3 vyplývá, že v rámci celé ČR je poměr 47 % vykazání ke 43 % zákazů vstupu. Během průběhu první poloviny roku 2007 byli všichni policisté seznámeni s opakujícím se chybným postupem, kdy při vykazování docházelo k duplicitnímu vydávání rozhodnutí. Společně s aplikovaným vykazáním byl násilné osobě také zakázán vstup. V rámci ČR bylo vydáno 84 duplicitních rozhodnutí.

Graf č. 3 zobrazuje vzájemný poměr vykázaní, zákazů vstupu a duplicitních rozhodnutí.

Graf č. 3

Zdroj: Bílý kruh bezpečí, o. s.

V tabulce č. 4 je uveden počet vykázaných osob jednotlivých krajích ČR v roce 2007.

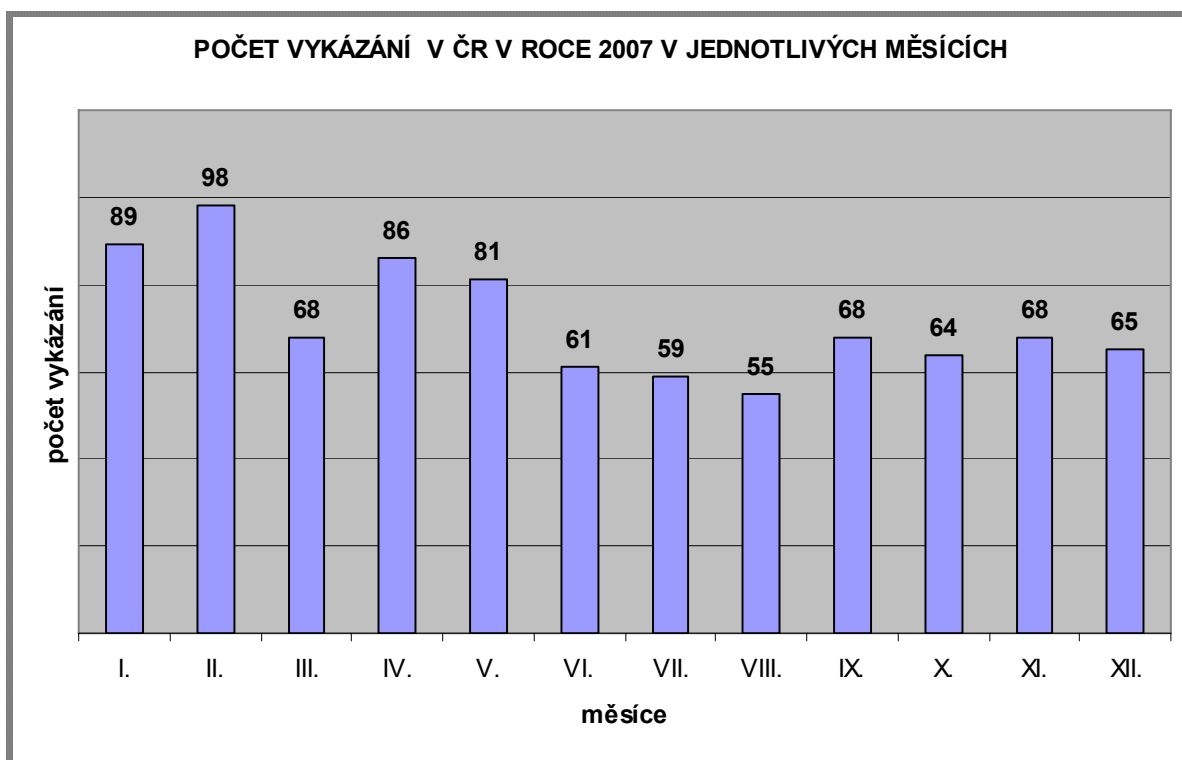
POČET VYKÁZÁNÍ V JEDNOTLIVÝCH KRAJÍCH ČR ZA ROK 2007					
Kraj		Počet obyvatel	Počet vykázaní		
			celkem	index	pořadí dle indexu
1	Moravskoslezský	1 283 911	213	1:6 000	1
2	Hlavní město Praha	1 193 270	59	1:20 220	13
3	Jihomoravský	1 138 174	82	1:13 880	7
4	Středočeský	1 108 465	79	1:14 400	9
5	Ústecký	826 852	81	1:10 200	4
6	Jihočeský	626 634	50	1:12 530	6
7	Olomoucký	624 961	44	1:14 200	8
8	Zlínský	598 789	49	1:12 220	5
9	Plzeňský	552 553	16	1:23 530	14
10	Královéhradecký	552 481	34	1:16 250	10
11	Vysočina	522 267	32	1:16 320	11
12	Pardubický	509 353	61	1:8 350	2
13	Liberecký	429 080	30	1:17 300	12
14	Karlovarský	304 831	32	1:9 500	3
CELKEM		10 271 621	862	1:11 900	

Tabulka č. 4

Zdroj: Intranet PČR

Tabulka č. 4 zobrazuje počet vykázaní v jednotlivých krajích, koeficient přepočtu na počet obyvatel kraje a umístění v rámci republiky. Kraje s největším počtem vykázaní na obyvatele jsou označeny žlutou barvou a kraje s nejmenším počtem vykázaní na obyvatele jsou označeny zelenou barvou. Jednotlivé kraje vykazují za období roku 2007 značné rozdíly v počtu vykázaných osob. Roční průměr vykázaní na jeden kraj je 61,6 případů.

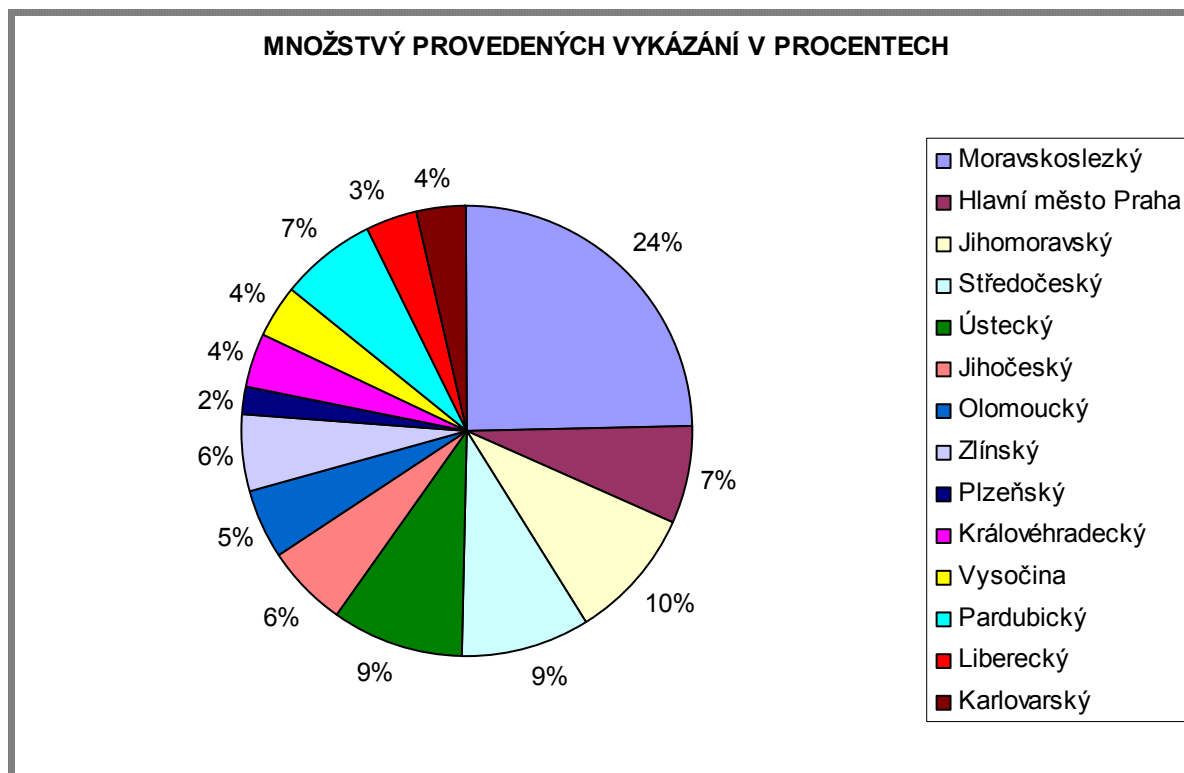
Graf č. 4 zobrazuje počet vykázaní v České republice v roce 2007 v jednotlivých měsících.

Graf č. 4

Zdroj: Bílý kruh bezpečí, o. s.

Graf č.5 ukazuje procentuální poměry vykázání v jednotlivých krajích.

Graf č. 5

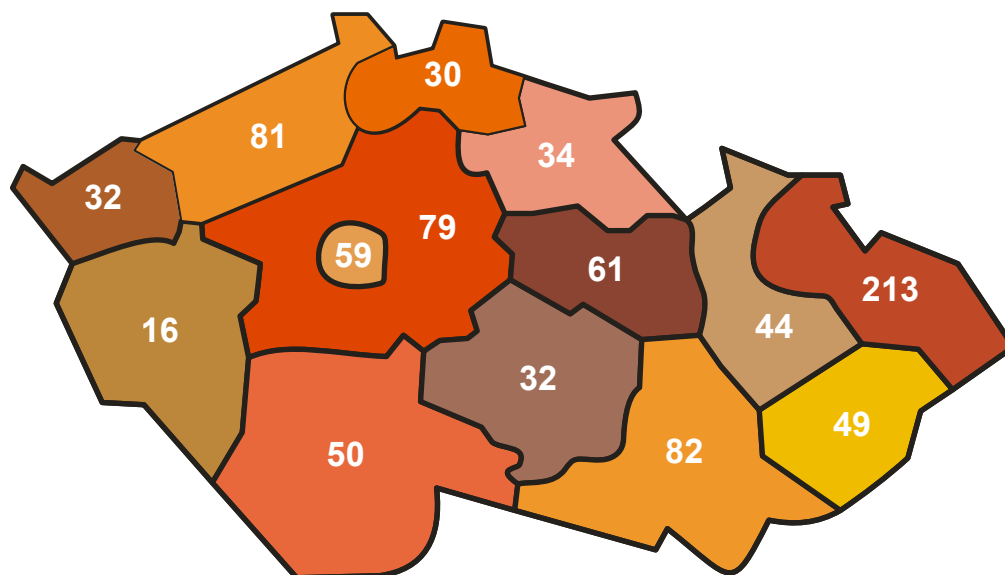
Zdroj: Intranet PČR

Z hlediska absolutního počtu vykázání, došlo k největšímu množství těchto případů v kraji Moravskoslezském, téměř 25 %, tedy skoro čtvrtina všech případů z celé republiky. Za ním následují kraje Jihomoravský, Ústecký a Středočeský. V těchto čtyřech krajích došlo v roce 2007 k více než polovině všech vykázání v zemi – 52,8 %. Na tento stav mohla mít vliv skutečnost, že v krajích Severomoravském, Ústeckém a Jihomoravském byly pilotně od roku 2003 ověřovány projekty zaměřené na řešení případů domácího násilí s největším zapojením policistů do mezioborové spolupráce. Ke krajům s nejmenším počtem vykázání patří kraje Plzeňský a Liberecký.¹⁵⁷

¹⁵⁷ Srov. <http://www.bkb.cz/news.php?action=showNews&id_categoryNode=442> [1.4.2008].

Pro lepší názornost je počet vykázaní v jednotlivých krajích České republiky za rok 2007 zobrazen na mapce:

Počet vykázaných osob v jednotlivých krajích ČR za rok 2007

	Jihočeský kraj		Pardubický kraj
	Jihomoravský kraj		Plzeňský kraj
	Karlovarský kraj		Praha
	Královéhradecký kraj		Středočeský kraj
	Liberecký kraj		Ústecký kraj
	Moravskoslezský kraj		Vysočina
	Olomoucký kraj		Zlínský kraj

Celkem bylo v ČR v roce 2007 vykázáno 862 osob.

3.7.2 Opakovaná vykazání

Na okrese Česká Lípa nebyl zaznamenán během roku 2007 žádný případ opakovaného vykazání nebo zákazu vstupu v jednom a tom samém společném obydlí.

V tabulce č. 5 je uveden počet opakovaných vykazání v rámci ČR v roce 2007.

OPAKOVANÁ VYKÁZÁNÍ V ČR V ROCE 2007		
Opakovaná vykazání	Vykazání	Celkem
58	804	862

Tabulka č. 5

Zdroj: Bílý kruh bezpečí, o.s.

Během roku 2007 bylo zaznamenáno 58 opakovaných vykazání nebo zákazů vstupu, což tvoří téměř 7 % všech vykazání. V Karviné bylo ve stejné domácnosti aplikováno vykazání pětkrát, v Brně a v Ostravě-Hrabůvce bylo ve stejné domácnosti aplikováno vykazání třikrát.¹⁵⁸

3.7.3 Vykázané osoby z hlediska pohlaví

S ohledem na teoretické a praktické zkušenosti jsem předpokládal, že vykazání muži budou vysoce převažovat nad vykázanými ženami. Na okrese Česká Lípa nebyla během roku 2007 vykázána ani jediná žena. Výsledný poměr je tedy 100 % mužů k 0 % žen, což sice více než dostatečně naplňuje předpoklad č. 1, ale výsledky, vzhledem k reprezentativitě vybraného souboru, nemůžeme generalizovat.

Vzájemný poměr vykázaných mužů a žen v celé ČR v roce 2007 ukazuje tabulka č. 6 a graf č. 6.

VYKÁZANÉ OSOBY VE VZTAHU K POHLAVÍ V ČR ZA ROK 2007		
Muži	Ženy	Celkem
854	8	862

Tabulka č. 6

Zdroj: Bílý kruh bezpečí, o. s.

¹⁵⁸ Srov.: <http://www.bkb.cz/news.php?action=showNews&id_categoryNode=442> [1.4.2008].

Graf č. 6

Zdroj: Bílý kruh bezpečí, o. s.

Procenta zastoupení obou pohlaví jasně ukazují poměr vykázaných mužů a žen a naplňují předpoklad č. 1. Údaje z celé ČR je již možno generalizovat na populaci. Uvedený poměr lze brát jako adekvátní ve vztahu k oznámeným nebo vlastním šetřením zjištěným případům. Při hypotetické úvaze vykázání osob u všech fakticky existujících případů domácího násilí, kde by vykázání mohlo být aplikováno, by byl poměr trochu jiný. Předpokládám, že by se mírně zvýšil počet vykázaných žen.

3.7.4 Ohrožené osoby z hlediska pohlaví

V tabulce č. 7 je uvedeno rozdělení ohrožených osob z hlediska pohlaví v případech domácího násilí na okrese Česká Lípa za rok 2007.

OHROŽENÉ OSOBY PODLE POHLAVÍ		
Muži	Ženy	Celkem
4	21	25
OHROŽENÉ OSOBY PODLE POHLAVÍ V PŘÍPADECH S VYKÁZÁNÍM		
Muži	Ženy	Celkem
2	7	9

Tabulka č. 7

Zdroj: spisová dokumentace PČR

Všechny ohrožené osoby, které mají mužské pohlaví jsou děti - osoby ve věku do 18 let.

Tabulka č. 8 ukazuje poměr dospělých ohrožených osob z hlediska pohlaví v případech vykazání aplikovaných v celé ČR v roce 2007.

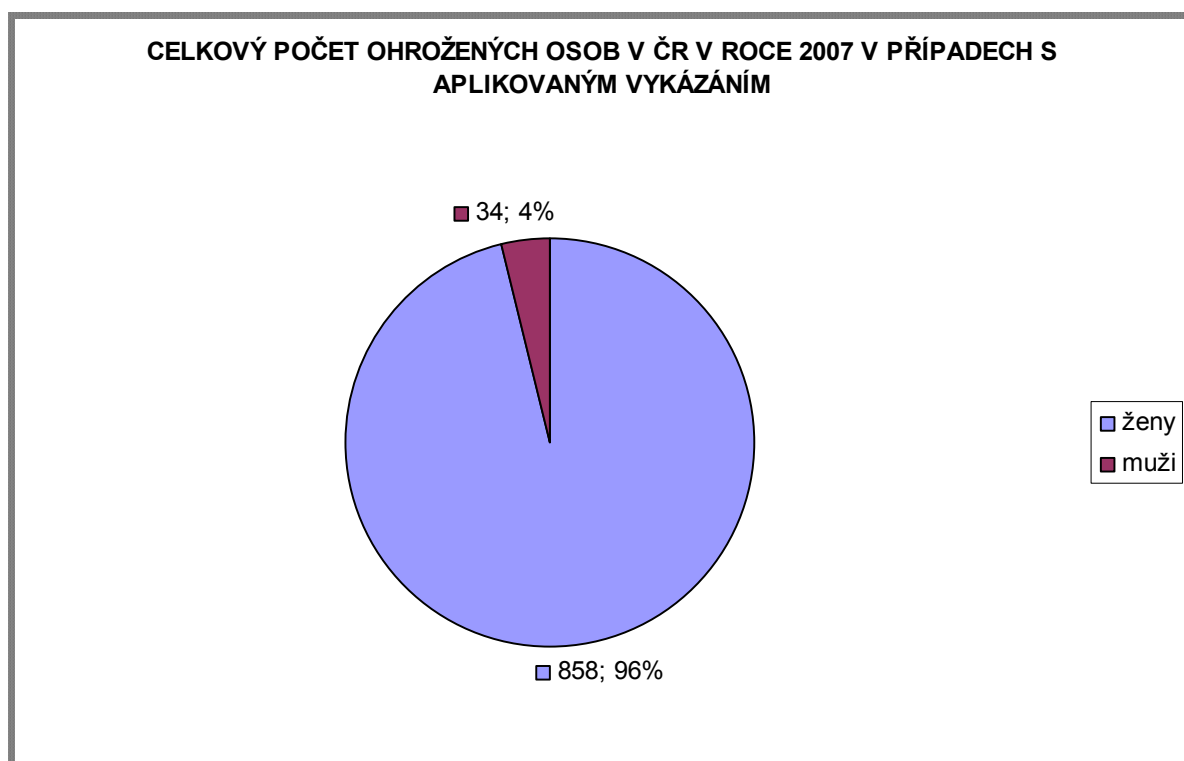
DOSPĚLÉ OHROŽENÉ OSOBY V PŘÍPÁDECH S VYKÁZÁNÍM PODLE POHLAVÍ		
Ženy	Muži	Celkem
858	34	892

Tabulka č. 8

Zdroj: Bílý kruh bezpečí, o. s.

Předpokládám, že vzhledem k charakteristice mužské populace, muži své postavení ohrožené osoby v kontextu domácího násilí více skrývají. Vyplývá to i z historicky zakořeněné role muže, co by toho dominantního, vládnoucího a silnějšího ve vztahu k druhému pohlaví. Když se svěří týraná žena jiné ženě s tím, co se u ní doma děje, vyvolá v drtivé většině případů reakce pochopení, soucitu, účasti a snahy pomoci. Když se muž svěří muži, pochopení a účast již nejsou tak pravděpodobné, i reakce okolí může být opačná, tj. výsměch, opovržení apod. To je podle mého názoru hlavní důvod, proč je počet ohrožených mužů tak nízký.

Poměr pohlaví ohrožených osob je uveden v grafu č. 7.

Graf č. 7

Zdroj: Bílý kruh bezpečí, o. s.

Výzkumy provedené do devadesátých let 20. století shodně potvrzují, že většinovými oběťmi domácího násilí jsou ženy (92 -98 % z celkového počtu obětí). Podle výzkumných údajů a podle statistik poradenských center se počet mužských obětí domácího násilí pohybuje v intervalu 2-5 %.¹⁵⁹

Německý kriminolog M. Bock tvrdí, že u mužských obětí domácího násilí musíme počítat s dvojí latencí, o mužských obětech se nedozvědí ani oficiální instance, jako policie, lékaři či poradny – první latence, ale ani výzkumníci – druhá latence.¹⁶⁰

Jako zajímavý příklad lze uvést výzkumnou studii Van Dijka a jeho týmu z roku 1998. Rozložení obětí domácího násilí podle pohlaví. Z celkového počtu se jako oběti skutečného fyzického násilí cítilo 35 % mužů a 34 % žen.¹⁶¹

¹⁵⁹ Srov. ČÍRTKOVÁ, L. VITOUŠOVÁ, P. *Sociální práce s oběťmi násilí v rodině*. In: MATOUŠEK, O. a kol. *Sociální práce v praxi*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. s. 227-248.

¹⁶⁰ Srov. ČÍRTKOVÁ, L. VITOUŠOVÁ, P. *Sociální práce s oběťmi násilí v rodině*. In: MATOUŠEK, O. a kol. *Sociální práce v praxi*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. s. 227-248.

¹⁶¹ Srov. ČÍRTKOVÁ, L. VITOUŠOVÁ, P. *Domácí násilí : fakta a paradoxy*. In: *Sociální práce* č. 2/2006. 1. vydání Brno: Fakulta sociálních studií MU. 2006. s. 56

3.7.5 Násilné osoby podle věku

V předpokladu č. 2 jsem uvedl, že největší počet vykázaných osob je ve věku 30-40 let. Při jeho stanovení jsem vycházel ze zjištění, že ohrožené osoba domácí násilí oznamuje cca 6 let od jeho začátku, kdy násilí již není ochotna snášet. Věk, kdy mladí lidé zakládají rodiny se posunul k hranici 30 let. V tomto věku vytvářejí již stabilní páry přibližně stejného věku. Připočteme-li zmíněných 6 let do prvního oznámení, vychází nám, že nejpočetnější skupinou z hlediska věku oznamovatele – oběti, je věk od 30 do 40 let. Pokud tento předpoklad aplikujeme na vykázání, vyjde nám jako nejčastěji vykazovaná skupina, osoby ve věku mezi 30 a 40 roky. Pro snadnější prezentaci jsem v tabulce vytvořil věkové intervaly a do nich jsem zařadil respondenty podle jejich věku.

V tabulce č. 9 je uvedeno rozdělení násilných a vykázaných osob v případech domácího násilí na okrese Česká Lípa za rok 2007 podle věku.

NÁSILNÉ OSOBY V PŘÍPÁDECH DOMÁCÍHO NÁSILÍ PODLE VĚKU				
20-30 let	30-40 let	40-50 let	Nad 50 let	Celkem
5	9	4	2	20
Z TOHO VYKÁZANÉ OSOBY PODLE VĚKU				
20-30 let	30-40 let	40-50 let	Nad 50 let	Celkem
1	3	2	1	7

Tabulka č. 9

Zdroj: spisová dokumentace PČR

Tabulka č. 9 potvrzuje předpoklad č. 2, že nejvíce násilných a vykázaných osob je ve věku mezi 30 a 40 léty, tuto skutečnost umocňuje fakt, že jediná osoba, která byla na okrese za domácí násilí stíhaná vazebně je právě v tomto věku. Kdyby nebyla vzata do vazby, byla by zcela jistě vykázána, čímž by se zvýšil počet vykázaných osob ve věku 30 až 40 let na 4. Žádná násilná osoba nebyla ve věku do 20 let.

3.7.6 Ohrožené osoby podle věku

V tabulce č. 8 uvádím rozdělení ohrožených osob ve všech 20 případech domácího násilí podle věku a v případech, kdy bylo aplikováno vykázání.

OHROŽENÝCH OSOB V PŘÍPÁDECH DOMÁCÍHO NÁSILÍ PODLE VĚKU						
0-10 let	10-18 let	18-30 let	30-40 let	40-50 let	Nad 50 let	Celkem
3	3	4	9	3	3	25
OHROŽENÉ OSOB V PŘÍPÁDECH S VYKÁZÁNÍM PODLE VĚKU						
0-10 let	10-18 let	18-30 let	30-40 let	40-50 let	Nad 50 let	Celkem
2	1	1	3	2	0	9

Tabulka č. 10

Zdroj: spisová dokumentace PČR

Tabulka č. 10 ukazuje, že nejvíce ohrožených osob je ve věku 30 až 40 let. Dále se zde objevilo i 6 ohrožených dětí z toho 3 v případech s aplikovaným vykázáním. Celkový počet ohrožených osob v případech domácího násilí je o 5 větší, než je počet analyzovaných případů domácího násilí, neboť v 5 případech jsou přítomny a zaznamenány 2 ohrožené osoby.

V celé ČR v případech domácího násilí s aplikovaným vykázáním z hlediska věku dominuje u dospělých ohrožených osob věková kategorie 31-40 let (39 %), následují kategorie 41-50 let (25 %), 21-30 let (16 %).¹⁶²

3.7.7 Násilné osoby podle vzdělání

V tabulce č. 11 jsou uvedeny násilné a vykázané osoby v případech domácího násilí na okrese Česká Lípa za rok 2007 podle nejvyššího dosaženého vzdělání.

NÁSILNÉ OSOBY PODLE VZDĚLÁNÍ		
Vyučen	Středoškolské	Celkem
12	8	20
NÁSILNÉ VYKÁZANÉ OSOBY PODLE VZDĚLÁNÍ		
Vyučen	Středoškolské	Celkem
4	3	7

Tabulka č. 11

Zdroj: spisová dokumentace PČR

Násilné osoby se vešly pouze do dvou uvedených kategorií vzdělání. Nevyskytují se mezi nimi osoby se základním a vysokoškolským vzděláním.

¹⁶² Srov. <http://www.domacinasili.cz/cz/novinky-cz/vykazani/-zakaz-vstupu-v-cr-v-roce-2007/n111>, [19.3.2008].

3.7.8 Ohrožené osoby podle vzdělání

V tabulce č. 12 jsou uvedeny ohrožené osoby a vykázané osoby v případech domácího násilí na okrese Česká Lípa za rok 2007 podle nejvyššího dosaženého vzdělání.

OHROŽENÉ OSOBY PODLE VZDĚLÁNÍ				
Bez vzdělání	Vyučen(a)	Středoškolské	Vysokoškolské	Celkem
6	8	10	1	25
OHROŽENÉ OSOBY V PŘÍPADACH S VYKÁZÁNÍ PODLE VZDĚLÁNÍ				
Bez vzdělání	Vyučen(a)	Středoškolské	Vysokoškolské	Celkem
3	2	3	1	9

Tabulka č. 12

Zdroj: spisová dokumentace PČR

Osoby uvedené v tabulce č. 12 jako osoby bez vzdělání jsou děti, kdy pět dětí plní povinnou školní docházku a jedno dítě je předškolního věku. Jedna ohrožená osoba má vysokoškolské vzdělání.

V průzkumu Bílého kruhu bezpečí dosáhlo přes 52 % týraných žen alespoň středoškolského vzdělání. To znamená, že domácím násilím nejsou zdaleka postihovány pouze osoby, kterým chybí vzdělání, určitý rozhled a schopnosti se kvalifikovaně uplatnit ve světě práce.¹⁶³ Toto zjištění také potvrzuje předpoklad, že neexistuje typická oběť domácího násilí a že je nesmírně těžké se jevům domácího násilí bránit pouze privátně bez oficiální podpory státních a nestátních institucí.

3.7.9 Další charakteristiky násilných osob

V tabulce č. 13 jsou uvedeny další charakteristiky násilných osob na okrese Česká Lípa za rok 2007 podle toho, zda osoba byla v době páchaní domácího násilí zaměstnána či nikoli a zda byla v minulosti trestána či nikoli.

¹⁶³ Srov. ČÍRTKOVÁ, L. VITOUŠOVÁ, P. *Sociální práce s oběťmi násilí v rodině*. In: MATOUŠEK, Oldřich. a kol. *Sociální práce v praxi*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005.s. 240.

CHARAKTERISTIKA NÁSILNÝCH OSOB PODLE ZAMĚSTNÁNÍ A TRESTNÍ MINULOSTI			
Zaměstnaná	Nezaměstnaná	V minulosti trestaná	V minulosti netrestaná
15	5	4	16
CHARAKTERISTIKA VYKÁZANÝCH OSOB PODLE ZMĚSTNÁNÍ A TRESTNÍ MINULOSTI			
Zaměstnaná	Nezaměstnaná	V minulosti trestaná	V minulosti netrestaná
6	1	1	6

Tabulka č. 13

Zdroj: spisová dokumentace PČR

Podle údajů v tabulce vidíme, že domácího násilí se na okrese Česká Lípa v roce 2007 dopouštěli převážně zaměstnaní a dosud netrestaní muži. Tímto zjištěním se podařil naplnit předpoklad č. 5.

V tabulkách č. 14 a 15 uvádím způsoby, jakými násilné osoby napadají ohrožené osoby. Uvedené způsoby jsou zaznamenány v statistickém systému „Kriminalisticky sledovaná událost“ tak, že pro časté způsoby útoku je v databázi vytvořena podtřída, zvláštní, ojedinělé způsoby se pak přímo slovy vypisují do podtřídy s názvem „jiný druh útoku“. Informace se do databáze vkládají na základě obsahové analýzy vypovědí ohrožené osoby, násilné osoby, svědků, dětí přítomných incidentu, oznamovatele apod.

V tabulce č. 14 jsou uvedeny způsoby verbálních útoků v analyzovaných případech domácího násilí na okrese Česká Lípa v roce 2007.

NÁSILNÁ OSOBA		
Urází		15 z 20
Jedná sprostě, neurvale, vulgárně		12 z 20
Zastrašuje		9 z 20
Vyhrožuje	Fyzickou újmou	13 z 20
	Smrtí	7 z 20
	Poškozením majetku	3 z 20

Tabulka č. 14

Zdroj: statistická evidence PČR, spisová dokumentace PČR

Mezi nejrozšířenější podoby verbálního násilí v analyzovaných případech patří urážení, sprostě, neurvalé a vulgární jednání a v neposlední řadě i vyhrožování fyzickou újmou.

V tabulce č. 15 jsou uvedeny způsoby verbálních útoků v analyzovaných případech domácího násilí na okrese Česká Lípa v roce 2007.

NÁSILNÁ OSOBA POUŽÍVÁ	
Úder, kop	16 z 20
Facka, strkání	14 z 20
Sražení k zemi, podražení	9 z 20
Tahání za vlasy, vlečení za vlasy	6 z 20
Kroucení rukou	4 z 20
Škracení, dušení	4 z 20
Úder hlavou u zed'	1 z 20
Sprchování studenou vodou	2 z 20
Pálení hořící cigaretou	1 z 20
Polévání horkou kávou	1 z 20
Zavírání na noc do sklepa	1 z 20

Tabulka č. 15

Zdroj: statistická evidence PČR, spisová dokumentace PČR

Nejfrekventovanější způsoby fyzických útoků v analyzovaných spisech jsou údery, kopy, facky a strkání.

Údaje v obou tabulkách nepodávají vyčerpávající výčet všech možností verbálních a fyzických útoků, je v nich uveden pouze přehled způsobů jednání násilných osob v 20 případech domácího násilí na okrese Česká Lípa v roce 2007, přesto vypovídají o četnosti a pestrosti forem užívaného fyzického násilí.

V tabulce č. 16 je uvedeno používání předmětu proti ohrožené osobě v případech domácího násilí na okrese Česká Lípa v roce 2007.

POUŽÍVÁNÍ PŘEDMĚTU PROTI OHROŽENÉ OSOBĚ	
Zbraň bodná, sečná, řezná	3 z 20
Židle	1 z 20
Dřevěná lat'	1 z 10
Dřevěné kuchyňské prkénko	1 z 10

Tabulka č. 16

Zdroj: statistická evidence PČR, spisová dokumentace PČR

Násilné osoby v analyzovaných případech domácího násilí i přes svojí fyzickou převahu neřídka užívají proti ohrožené osoby předměty. Takové způsoby útoků vedou velmi často ke zranění ohrožené osoby.

V tabulce č. 17 je uvedeno chování násilné osoby k zařízení v případech domácího násilí na okrese Česká Lípa v roce 2007.

CHOVÁNÍ NÁSILNÉ OSOBY K MAJETKU	
Poškozuje majetek	5 z 20
Demoluje majetek	3 z 20

Tabulka č. 17

Zdroj: statistická evidence PČR, spisová dokumentace PČR

Demolováním či poškozováním majetku násilník často demonstruje svou moc. Ničí při tom i věci patřící ohrožené osobě, je to jeden ze způsobů, jak více ranit psychiku oběti.

3.7.10 Právní kvalifikace skutků s vykázáním

V předpokladu č. 3 jsem uvedl, že největší zastoupení v řadě trestných činů, při jejichž oznámení bylo provedeno vykázání, bude § 215a – týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě. Vycházel jsem z předpokladu, že při školeních policistů je institut vykázání nejčastěji spojován s § 215a trestního zákona, a tudíž bude při této příležitosti více uplatňován, i když objektivně je pro jeho uplatnění rozhodující aktuální nebezpečnost násilníka pro oběť.

V tabulce č. 18 uvádím přehled právních kvalifikací všech sedmi provedených vykázání na okrese Česká Lípa v roce 2007.

PRÁVNÍ KVALIFIKACE SKUTKŮ S REALIZOVANÝM VYKÁZÁNÍM							
Číslo skutku	1	2	3	4	5	6	7
Právní kvalifikace	§ 215a	§ 215a	§ 215a	§ 215a	§ 215a	§ 215a	§ 215a
	§ 222	§ 215	§ 196	§ 197a	§ 221	§ 221	§ 215
	§ 231	/	/	/	/	/	§ 222

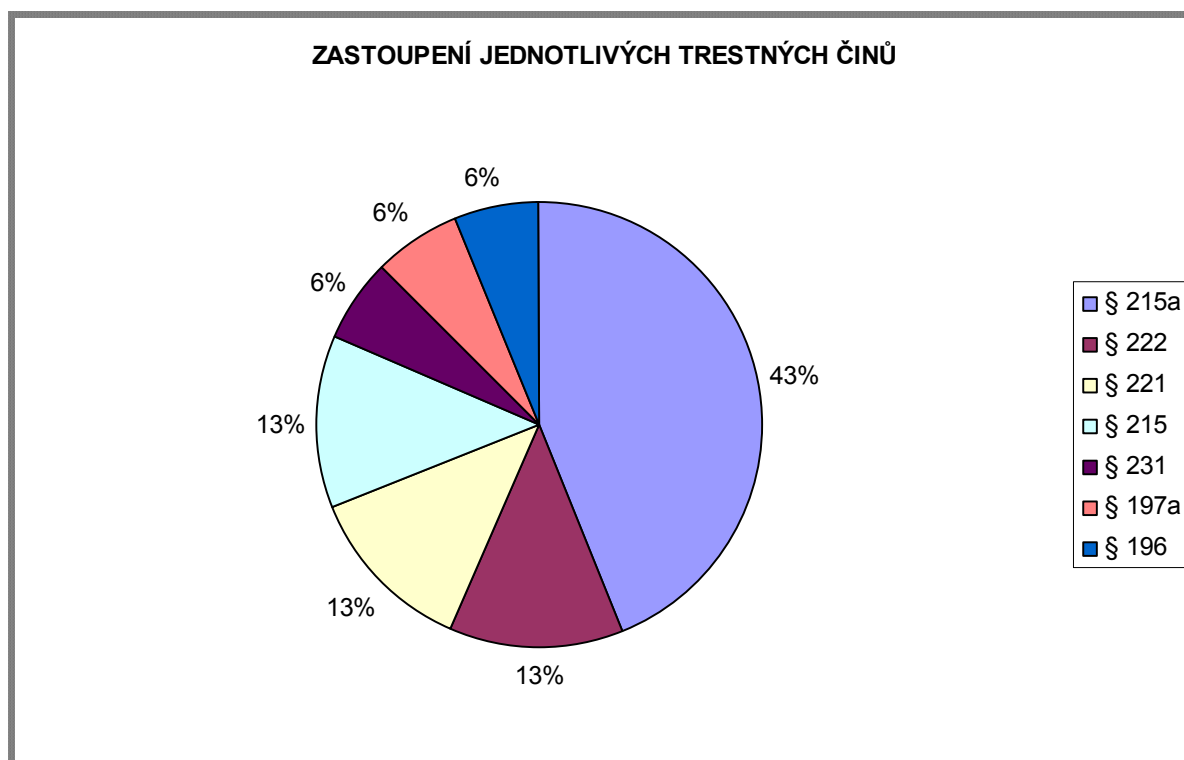
Tabulka č. 18

Zdroj: spisová dokumentace PČR

Skutkům s realizovaným vykázáním jsou přiřazena čísla od 1 do 7. Pod číslem skutku jsou ve sloupci uvedena čísla jednotlivých paragrafů právní kvalifikace. Více paragrafů u skutku znamená, že se násilná osoba dopustila v souběhu s tr. činem dle § 215a, který je u každého skutku, i dalšího trestného činu, popř. činů. Souběh s trestným činem týrání osoby

žijící ve společně obývaném bytě nebo domě dle § 215a trestního zákona tvoří trestné činy: dle § 222, 223 – ublížení na zdraví, § 215 – týrání svěřené osoby, § 231 – omezování osobní svobody, § 196, 197a – násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci. Z tabulky je zřejmé, že byl naplněn předpokladu č. 3, neboť každý skutek obsahuje právní kvalifikaci § 215a. Na závěr můžu konstatovat, že všech sedm vykázaní bylo oprávněných a po prošetření věci stanuli obvinění na základě obžaloby státního zástupce před soudem.

V grafu č. 8 je uveden přehled četnosti zastoupení jednotlivých trestných činů ve všech sedmi případech vykázaní.

Graf č. 8

Zdroj: spisová dokumentace PČR

Ze zobrazení vyplývá, že nejčastěji v souběhu s trestným činem § 215a - týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě se vyskytují trestné činy dle § 221, 222 – ublížení na zdraví. Ukazuje to na skutečnost, že týrání má často podobu fyzického napadání různého charakteru, které často končí různými zraněními ohrožených osob. Právě závažnost zranění ohrožené osoby či jejich dětí, nebo jeho reálná hrozba, donutí oběť týrání oznámit. Výskyt § 215 naznačuje, že týrány mohou být často nejen životní partneři, ale i děti, coby osoby v péči či výchově násilníka, popř. s ním bydlící.

V analyzovaných případech vykázaní došlo v důsledku zranění způsobeného útokem násilné osoby ve čtyřech případech k pracovní neschopnosti ohrožené osoby. Způsobená

zranění byla lehčího charakteru s průměrnou dobou léčení do 14 dní. Dva případy, v nichž se objevil § 222 – těžká újma na zdraví, byly ve stádiu pokusu dle § 8/1 k § 222/1 trestního zákona. K dokonání trestného činu v analyzovaných případech nedošlo, ale útok byl veden takovou intenzitou a způsobem, že v případě dokonání hrozila oběti těžká újma na zdraví. Pokus je trestní podle sazby za dokonání trestný čin ke kterému směřoval, tedy k § 222/1 trestního zákona.

3.7.11 Vztah ohrožené osoby k násilné osobě

Výsledky šetření Bílého kruhu bezpečí ukázaly, že nejvyšší výskyt násilí je registrován mezi manželi. Výskyt násilných incidentů uvnitř volného partnerského vztahu typu druh-družka se propadá zhruba na jednu třetinu.¹⁶⁴

V tabulce č. 19 je uveden přehled ohrožených osob s ohledem na vztah k osobě násilné v analyzovaných případech domácího násilí na okrese Česká Lípa v roce 2007.

VZTAH OHROŽENÉ OSOBY K OSOBĚ NÁSILNÉ		
Vztah k násilné osobě	Případy bez vykázaní	Případy s vykázaním
Manželka	8	4
Družka	3	2
Rodič	1	1
Dítě	4	0
Dítě svěřené do péče	1	0
Dítě družky	1	0
Celkem	25	

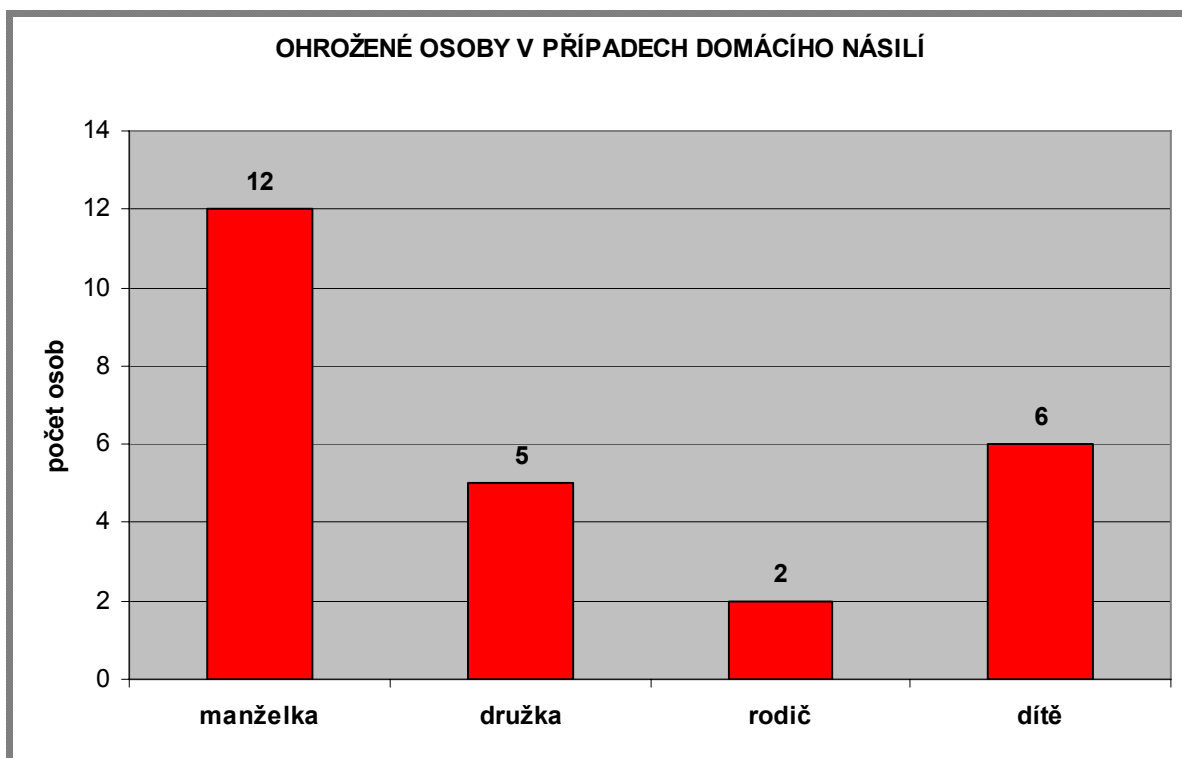
Tabulka č. 19

Zdroj: spisová dokumentace PČR

Data ze spisové dokumentace se shodují s výsledky šetření Bílého kruhu bezpečí, ukazují, že nejčastější obětí týrání jsou manželky. Znepokojující je i počet týraných dětí, kterých je celkem 6.

Pro přehlednost ukazuje zastoupení počtů jednotlivých druhů ohrožených osob ve vztahu k násilné osobě graf č. 9.

¹⁶⁴ Srov.: ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. *Sociální práce s oběťmi násilí v rodině*. In: MATOUŠEK, O. a kol. *Sociální práce v praxi*. 1. vydání Praha: Portál, 2005. s. 350.

Graf č. 9

Zdroj: spisová dokumentace PČR

Manželky v analyzovaných případech měly, coby ohrožené osoby, 48 % zastoupení, družky 20 %, rodiče 8 % a děti 24 %. Při pohledu na poměrně vysoký počet dětí uvádím jeden případ domácího násilí, v němž jsem zpočátku prováděl šetření.

„Byl to právě ten případ, kdy z oznámení a prvotního šetření vyplynulo pouze, že dochází k týrání manželky a teprve až z důkladného následného šetření, vyslechnutí řady svědků, sousedů a dětské lékařky, vyšlo najevo i týrání dvou starších dětí. Nejstaršího syna otec nepřiměřeně fyzicky trestal. Ve 12 letech ho úmyslně opařil horkou kávou, kterou na něj vylil. Nutil ho, aby fyzicky trestal svoji matku. Když matka udělala něco, co se otci nelíbilo, nebo když se otec vrátil v podroušeném stavu z hospody, vzbudil celou rodinu, matku strhl na zem, držel jí a nutil syna, aby jí bil dřevěnou latí přes zadek a záda.“

3.7.12 Přítomnost dětí u incidentu

Dítětem se pro účely domácího násilí rozumí osoba mladší 18 let. V tabulce č. 20 je znázorněna přítomnost dětí u incidentu z vykázáním a bez vykázání.

POČET DĚTÍ PŘÍTOMNÝCH U INCIDENTŮ DOMÁCÍHO NÁSILÍ		
Bez vykazání	S vykazáním	Celkem
10	4	14

Tabulka č. 20

Zdroj: spisová dokumentace PČR

Počet dětí přítomných při incidentech domácího násilí je vysoký, vyplývá to i ze skutečnosti, že nejpočetnější skupinou ohroženou domácím násilím jsou osoby mezi 30-40 léty, tedy osoby, které mají založenou rodinu a vychovávají nezletilé děti. Tři ze čtyř dětí z případů s vykazáním byly nejen incidentu přítomné, ale byly zároveň i osobami ohroženými, tzn. že byly násilnou osobou napadány.

3.7.13 Rozdělení podle místa realizace vykazání

V tabulce č. 21 uvádím místa, kde došlo k vykazání na okrese Č. Líba v roce 2007

Rozdělení vykazání podle místa provedení

VYKÁZÁNÍ PODLE MÍSTA REALIZACE				
Dubá	Ralsko	Nový Bor	Mimoň	Česká Lípa
1	1	1	2	2

Tabulka č. 21

Zdroj: spisová dokumentace PČR

Největší počet vykazání byl realizován v Mimoní a v Česká Lípě. Předpoklad č. 4 se nepodařilo potvrdit. Česká Lípa nemá prvenství v počtu vykazání.

3.8 Shrnutí praktické části

V praktické části jsem na základě analýzy spisové dokumentace a statistik Policie ČR a Bílého kruhu bezpečí provedl průzkum k potvrzení či vyvrácení stanovených předpokladů. Za tímto účelem jsem zkoumal případy domácího násilí se zaměřením na institut vykazání na okrese Česká Lípa za rok 2007. Zkoumaný vzorek, aktéry domácího násilí – násilné osoby a ohrožené osoby, jsem rozdělil z hlediska pohlaví, věku, vzdělání, vzájemného vztahu a dalších kritérií. Získané údaje jsem pro přehlednost upořádal do tabulek, a kde to bylo z hlediska názornosti vhodné, i do grafů. Pokud jsem měl k vybraným kritériím k dispozici údaje za celou ČR, uvedl jsem je pro srovnání vždy za údaji k okresu.

Jako metodu ke zjištění domácího násilí s vykazáním na okrese Česká Lípa jsem použil empirický průzkum. Jednalo se o analýzu spisové dokumentace a analýzu výstupů statistické evidence Policie ČR na okrese Česká Lípa. Údaje získané z těchto zdrojů jsem

rozdělil výše uvedených kritérií, která jsem volil tak, abych jimi mohl odpovědět na hlavní předpoklady, které jsem si stanovil na počátku praktické části práce, kterými jsou:

- Poměr vykázaných osob z hlediska pohlaví je minimálně 97 % mužů proti maximálně 3 % žen,
- nejvíce vykázaných osob je ve věku 30 až 40 let,
- nejčastější právní kvalifikace skutku, kde na počátku došlo k aplikaci institutu vykazání je § 215a trestního zákona – týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě,
- k největšímu počtu vykazání na okrese Česká Lípa došlo v České Lípě,
- většina vykázaných osob má tzv. čistý trestní rejstřík.

Průzkumem byl potvrzen předpoklad, že zastoupení mužů, kteří byli vykazáni je minimálně 97 %, na okrese Česká Lípa bylo provedeno 7 vykazání, všechny vykazané osoby jsou mužského pohlaví, zjištěný poměr je tedy 100 % mužů k 0 % žen. Toto zjištění koresponduje s údaji, které shromáždil Bílý kruh bezpečí za celou ČR, kde je za rok 2007 vzájemný poměr vykázaných pohlaví 99,07 % mužů k 0,93 % žen.

Předpoklad, že nejčastěji vykazovanou věkovou skupinou jsou osoby věku od 30 do 40 let byl také potvrzen. Ze 7 vykázaných osob byla 1 osoba ve věku 20 až 30 let, 3 osoby ve věku 30 až 40 let, 2 osoby ve věku 40 až 50 let a 1 osoba ve věku nad 50 let.

Také předpoklad nejčastěji zastoupené právní kvalifikace po provedeném vykazání se potvrdil. U všech 7 provedených vykazání byl skutek následně kvalifikován dle § 215a trestního zákona.

Předpoklad největšího počtu vykazání na okrese Česká Lípa nebyl průzkumem potvrzen, neboť v České Lípě byly během roku 2007 vykazány 2 osoby a stejný počet vykazání byl proveden i v Mimoně.

Předpoklad, že vykazané osoby mají čistý trestní rejstřík byl průzkumem potvrzen. Ze 7 vykázaných osob byla v minulosti trestána jenom 1 osoba.

4 Závěr

V průběhu shromažďování dat jsem narazil na několik nedostatků v evidencích institutu vykazání, které mi znesnadnily vypracování praktické části. Při realizování šetření bylo zřejmé, že institut vykazání je novým opatřením preventivního charakteru, Policie ČR ho dosud samostatně ve svých statistikách neeviduje. Můj původní záměr provést po každé analýze dat k danému kritériu srovnání s údaji za celou ČR se mi nepodařilo realizovat, neboť

jsem nenašel nikoho, kdo by mi celorepubliková data dle požadovaných kritérií, zaměřených převážně na vykázanou osobu, poskytl. V evidenci vykázaní je určitá nesystémovost. Policii vykázaní, jako opatření netrestního charakteru „nezajímá“ do té míry, aby ho statisticky evidovala ve vztahu k pozdější již zaběhlé evidenci represivních opatření. V policejních evidencích lze nalézt údaje k domácímu násilí, ale bez vazby, zda před trestním postihem pachatele bylo vykázaní provedeno či nikoli. Bílý kruh bezpečí se ve shromažďovaných datech zaměřuje především na oběti domácího násilí a k vykázaným osobám eviduje pouze počty a pohlaví.

Aplikování institutu vykázaní do praxe se neobešlo bez menších nedostatků. Po prvních několika případech vykázaní na počátku roku 2007, byla policie ze strany soudců, kteří rozhodovali o prodloužení vykázaní v rámci žádostí ohrožených osob o vydání preventivního opatření, upozorněna na skutečnost, že odůvodnění na rozhodnutích o vykázaní jsou příliš stručná a heslovitá, je potřeba důvody, které k rozhodnutí vedly, podrobně rozepsat. Dalším nedostatkem bylo vydávání duplicitních rozhodnutí ze strany Policie ČR. Policisté vydali rozhodnutí o vykázaní zároveň s rozhodnutím o zákazu vstupu. Je to dle mého názoru zbytečná chyba, neboť v zákonu o Policii ČR je v § 21a jasně uvedeno, které rozhodnutí se za jakých podmínek vydává. Byl to administrativní nedostatek, který neohrozil platnost vykázaní. Metodickým usměrňováním ze strany Policejní prezidia a pokračujícím školením policistů se nedostatky postupně podařilo odstranit.

Podíváme-li se na vykázaní jako na preventivní opatření, které chrání ohroženou osobu před dalšími ataky násilné osoby, tak se domnívám, že splnilo svůj účel, neboť jen v 7 % ze všech 862 případů vykázaní v ČR v roce 2007 bylo nutno osobu vykázat opětovně, protože ve svém násilném chování pokračovala i po uplynutí desetidenní lhůty. Počty vykázaní v jednotlivých krajích ČR jsou značně rozdílné. K největšímu počtu vykázaní došlo ve třech krajích, Moravskoslezském, Jihomoravském a Ústeckém. Dle Mgr. Vitoušové, prezidentky Bílého kruhu bezpečí, na tom mají zásluhu projekty zaměřené na řešení případů domácího násilí, kde byl se zapojením policistů do mezioborové spolupráce, které proběhly v letech 2003 až 2005 právě v těchto krajích. Je zřejmé, že by jejich realizování v dalších krajích přispělo ke zlepšení přístupu všech zainteresovaných stran k domácímu násilí a tím i k optimalizaci „využívání“ realizace vykázaní.

Domnívám se, že bakalářská práce splnila můj původní záměr a že může pomoci mým kolegům, kteří vyjíždí k případům domácího násilí třeba tím, že je bude motivovat k dalšímu hlubšímu zájmu o tuto problematiku.

5 Použité informační zdroje

- BEDNÁŘOVÁ, Zdena. *Specifika práce s oběťmi domácího násilí*. In: Policista č. 1/2006. 1. vydání Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2006. s. 49. ISSN 1211-7943.
- ČÍRTKOVÁ, L., VITOUŠOVÁ, P. *Sociální práce s oběťmi násilí v rodině*. In: MATOUŠEK, O. a kol. *Sociální práce v praxi*. 1. vydání Praha: Portál, 2005. s. 350. ISBN 80-7367-002-X.
- ČÍRTKOVÁ, Ludmila. VITOUŠOVÁ, Petra a kolektiv. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, a.s., 2007. s. 191. ISBN 978-80-247-2014-2.
- ČÍRTKOVÁ, Ludmila. VITOUŠOVÁ, Petra. *Domácí násilí : fakta a paradoxy*. In: Sociální práce č. 2/2006. 1. vydání Brno: Fakulta sociálních studií MU. 2006. s. 156. ISSN: 1213-6204.
- FRANKOVÁ, Zdena. VITOUŠOVÁ, Petra. *Zkušenosti s řešením případů domácího násilí*. In: Policista č. 11/2001. 1.vydání Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2001. s. 49. ISSN 1211-7943.
- HABERLOVÁ, Věra. *V případech domácího násilí veřejnost mnohdy tápe*. In: Sociální práce č. 2/2006. 1. vydání Brno: Fakulta sociálních studií MU. 2006. s. 156. ISSN: 1213-6204.
- KOLONIČNÁ, Eva. *Prevence a osvěta jsou nutné už na základních školách*. In: Sociální práce č. 2/2006. 1. vydání Brno: Fakulta sociálních studií MU. 2006. s. 156. ISSN: 1213-6204.
- SÝKOROVÁ, K. *Syndrom EAN*. In: *Třetí věk trojí optikou*. 1. vydání: Olomouc: Univerzita Palackého, 2005. s. 180. ISBN 80-244-1006-0.
- ZEMENE, Drahomíra. *Problematika domácího násilí v ČR*. In: Policista č. 3/2007. 1. vydání Praha: Ministerstvo vnitra ČR. 2007. s. 49. ISSN 1211-7943.
- Domácí násilí I – identifikace, Bílý kruh bezpečí – školicí materiál pro PČR, 2006. Intranet PČR [1.9.2007].
- Domácí násilí II – komunikace, Bílý kruh bezpečí – školicí materiál pro PČR, 2006. Intranet PČR [1.9.2007].
- Domácí násilí VI – dovednosti a komunikace, Bílý kruh bezpečí – školicí materiál pro PČR, 2006. Intranet PČR [1.9.2007].

- Metodický pokyn ředitele SKPaV PP ČR č. 2/2004, kterým se upravuje postup PČR při oznámení, prověřování a vyšetřování případů domácího násilí.
- Zákon číslo 140/1961 Sb., trestní zákon. *ÚZ - úplné znění.*, Ostrava: Sagit, 2006. s. 304.
- Zákon číslo 141/1961 Sb., trestní řád. *ÚZ - úplné znění.*, Ostrava: Sagit, 2006. s. 304.
- Zákon číslo 200/1990 Sb., o přestupcích. *ÚZ - úplné znění.*, Ostrava: Sagit, 2006. s. 85.
- Zákon číslo 283/1991 Sb., o Policii ČR, v platném znění, Ministerstvo vnitra, 2006. s. 77.
- Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí. s. 24.
- <http://www.bkb.cz/news.php?action=showNews&id_categoryNode=435> [14.2.2008].
- <<http://www.ceskalipa.cz/menu/historie/>> [2.2.2008].
- <<http://www.domacinasili.cz/cz/novinky-cz/vykazani/-zakaz-vstupu-v-cr-v-roce-2007/n111>> [19.3.2008].
- <http://www.donalinka.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=386> [14.2.2008].
- <[http://www.jc.vc/reditelstvi/DomaciNasili/Literatura%20\(stanoviska\)/DuvodovaZpravaZmene%20PU.doc](http://www.jc.vc/reditelstvi/DomaciNasili/Literatura%20(stanoviska)/DuvodovaZpravaZmene%20PU.doc)> [1.9.2007] - intranet Policie ČR.
- <<http://www.vlada.cz/scripts/detail.php?id=30381>> [14.3.2008].
- <www.risa.cz/view/dokumenty.co?doc=202> [15.9.2007].

6 Seznam příloh

- Příloha č. 1: Metoda SARA DN (viz text – s. 36)
- Příloha č. 2: Úřední záznam o výjezdu k incidentu (viz. text – s. 37)
- Příloha č. 3: Potvrzení o ústním vyhlášení rozhodnutí o vykázání (viz. text - s.38)
- Příloha č. 4: Potvrzení o ústním vyhlášení rozhodnutí o zákazu vstupu (viz. text – s. 38)
- Příloha č. 5: Oznámení o zahájení řízení (viz. text – s. 39)
- Příloha č. 6: Potvrzení o vydání klíčů (viz. text – s. 40)
- Příloha č. 7: Poučení vykázané osoby (viz. text – s. 41)
- Příloha č. 8: Poučení ohrožené osoby (viz. text – s. 41)
- Příloha č. 9: Instituce poskytující pomoc obětem domácího násilí (viz. text. – s. 41)
- Příloha č. 10: Rozhodnutí o vykázání (viz. text – s. 41)
- Příloha č. 11: Rozhodnutí o zákazu vstupu (viz. text – s. 41)
- Příloha č.12: Úřední záznam o provedení kontroly dodržování rozhodnutí o vykázání (viz. text – s. 43)

Všechny uvedené přílohy jsou součástí závazného pokynu policejního prezidenta č. 179/2006, kterým se stanoví postup příslušníků PČR v případech domácího násilí.

sara dn
pomůcka pro policisty

OTÁZKY ke zjištění rizika eskalace domácího násilí

DOMÁCÍ NÁSILÍ

Domácí násilí (dále jen dn) je především fyzické, psychické anebo sexuální násilí, ke kterému dochází mezi blízkými osobami. O domácí násilí se jedná vždy, pokud jsou přítomny všechny následující znaky.

KLÍČOVÉ ZNAKY DN

- 1) **OPAKOVÁNÍ A DLOUHODOBOST** – z jednoho útoku jakéhokoli charakteru ještě nelze určit, zda jde o domácí násilí. Může to však být jeho začátek. *Ptejte se na minulé incidenty, na předešlé zákroky PCR, na úrazy apod.*
- 2) **ESKALACE** – domácí násilí se stupňuje od útoků proti lidské důstojnosti k fyzickým útokům až k závažným trestným činům ohrožujícím zdraví a život. *Ptejte se, jak často se incidenty opakují a zda roste intenzita útoků či výhrůžek.*
- 3) **JASNÉ A NEZPOCHYBNITELNÉ ROZDĚLENÍ ROLÍ** na ohroženou osobu a násilnou osobu – domácí násilím nejsou vzájemná napadání, hádky, rvačky, spory, kde je rovné nebo střídavé postavení stran incidentu. *Ptejte se, kdo je ohrožen a kdo ubližuje.*
- 4) **NEVĚŘEJNOST** – domácí násilí probíhá zpravidla za zavřenými dveřmi bytu či domu, stranou společenské kontroly. *Ptejte se, kdy a kde k násilí dochází.*

sara dn

SOUBOR RIZIKOVÝCH FAKTORŮ KE ZJIŠTĚNÍ HROZBY BUDOUCÍHO DN

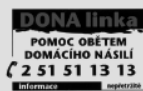
V případě, že na místě zákroku identifikujete situaci jako domácí násilí, doporučujeme vám položit následující katalog otázek. Ty pomohou vám i ohroženým osobám uvědomit si reálné riziko současného a budoucího ohrožení. Zdrojem informací, tj. osobou, která na otázky odpoví, může být ohrožená osoba, oznamovatel (např. sousedé), ale i násilná osoba.

Otázky jsou orientačním vodítkem a slouží k rychlému a správnému rozhodnutí o dalším postupu. Otázky pokládejte v souvislosti s aktuálním incidentem a zajímejte se také o incidenty předchozí, protože domácí násilí je násilím na pokračování. V této fázi zákroku není nutné provést písemný záznam, je-li to možné, doporučuje se pořídit záznam zvukový.

K vyhodnocení budoucího možného rizika dn použijte vlastní úvahu. Zvažte další kroky a opatření. Ze škály možných opatření zvolte vždy takové, které bude s přihlédnutím ke konkrétní situaci maximálně bezpečné pro ohrožené osoby.

Například:

- přivolejte další policisty
- zvažte opatření podle trestního řádu nebo zákona o PCR
- po 1. 1. 2007 zvažte „vykázání“ podle zákona č. 135/2006 Sb.
- doporučte azylové zařízení nebo jiné bezpečné místo
- poučte ohroženou osobu o bezpečnostním plánu
- informujte OSPOD o dětech v rodině
- předejte ohrožené osobě kontakt na DONA linku

Tento dokument vydává Bílý kruh bezpečí, o.s. v rámci projektu „Regionální podpora informovanosti o nontop line pomoci obětem domácího násilí“, projekt spolufinancuje Evropská unie a státní rozpočet České republiky.

sara dn

3x5 otázek
na rizikové faktory

ODDÍL 1

NÁSILÍ VE VZTAHU K BLÍZKÉ OSOBE

- 1) **Dopouští se násilná osoba závažného fyzického nebo sexuálního násilí?**
– např. fyzické útoky a sexuální násilí, pokusy o ně, použití zbraní
- 2) **Vyhrožuje závažným násilím, sděluje své násilné úmysly?**
– např. vyjadřuje vražedné nebo agresivní myšlenky, plány, ničí oblíbené věci ohrožené osoby
- 3) **Dochází ke stupňování fyzického/sexuálního násilí nebo výhrůžek a úmyslů ze strany násilné osoby?**
– např. zvyšuje se krutost, četnost nebo různorodost násilných činů, výhrůžek nebo úmyslů
- 4) **Porušuje násilná osoba příkazy soudu a jiná nařízení?**
– např. podmínky kaucy, zkušební doby, podmíněčného propuštění, trestu zákazu pobytu, společenské záruky, probace aj.
- 5) **Má násilná osoba názory a postoje, které schvalují násilí?**
– např. vyznává a omlouvá zneužívání moci a různé formy násilí, trpí chorobnou žárlivostí, má potřebu ovládat blízké osoby, zlehčuje nebo popírá dn

ODDÍL 2

OBECNÉ SKLONY NÁSILNÉ OSOBY K NÁSILÍ

- 1) **Dopouští se obecné kriminality?**
– jedná násilná osoba antisociálně na veřejnosti (tj. mimo domácí násilí), existují informace o takovém chování, je držitelem zbraně
- 2) **Jsou informace o problémech v předchozích vztazích?**
– měla násilná osoba problém vytvořit a udržet dlouhodobý důvěrný vztah (opakované opouštění partnera, násilí ve vztahu)
- 3) **Má násilná osoba pracovní nebo finanční problémy?**
– např. je dlouhodobě bez zaměstnání, často mění zaměstnání, má výrazné finanční obtíže
- 4) **Má násilná osoba problémy s toxikomanií a jinými závislostmi?**
– např. problémy spojené s užíváním nelegálních drog, alkoholu nebo předepsaných léků, s hrůžkou závislosti např. na automatech
- 5) **Má násilná osoba problémy v oblasti duševního zdraví?**
– např. evidentní známky narušení kontaktu s realitou, extrémní chování vybočující mimo normu

ODDÍL 3

ZRANITELNOST OHROŽENÉ OSOBY

- 1) **Chová se ohrožená osoba rozporuplně ve vztahu k násilné osobě?**
– přestože se chce od násilné osoby odpoutat, udržuje s ní pravidelné nebo nepravidelné kontakty, popírá a omlouvá akce násilníka, svaluje vinu na sebe
- 2) **Má z násilné osoby extrémní strach?**
– tzn. hladina strachu výrazně ovlivňuje její sebeobranu chování, strach ohroženou osobu traumatizuje a ochromuje její jednání
- 3) **Má ohrožená osoba problém se zajištěním svého bezpečí?**
– riziko je velké, pokud ohrožená osoba nemá znalosti o tom, kde a jak hledat pomoc, není schopna zajistit své bezpečí, nezná svá práva, má malé nebo žádné kontakty s přáteli a s původní rodinou
- 4) **Existují objektivní překážky, které brání zajištění bezpečí pro ohroženou osobu (nejenom v místě bydliště, ale i v zaměstnání)?**
– tato místa nezaručují bezpečí, chybí podpora od jiných osob, zdroje pomoci nejsou rychle a lehce dosažitelné, existuje problém s dopravní obslužností
- 5) **Má ohrožená osoba závažné osobní problémy?**
– např. problémy se zaměstnáním, s financemi, problémy právního rázu, mentální problémy, problémy s užíváním návykových látek

www.donalinka.cz – www.bkb.cz – www.domacinasili.cz

Copyright © 2005 P. R. Kropp, S. D. Hart & H. Boffrage – Copyright © 2006 Bílý kruh bezpečí o.s.
Kopírování, reprodukce a opětovný přenos jakýmkoli způsobem jsou zakázány mezinárodním právem.

Příloha č. 2

č.j.

V.....dne.....

Počet listů :

Výtisk č. :

ÚŘEDNÍ ZÁZNAM o výjezdu k incidentu se znaky domácího násilí

ČÁST A

Událost	datum:	čas:	místo:
Policejní hlídka	1)	2)	Pol. útvar (služebna):
Ohrožená osoba - jméno a příjmení	nar.		trvalé bydliště
	telefonický kontakt		
Násilná osoba - jméno a příjmení	nar.		trvalé bydliště
	telefonický kontakt		
Oznamovatel - jméno a příjmení (je-li odlišný od ohrožené osoby)	nar.		trvalé bydliště
	telefonický kontakt		
Vztah násilné a ohrožené osoby :			
Násilná osoba společně obývá společné obydlí s ohroženou osobou	ANO*		NE*
Adresa společného obydlí			
Charakter násilného jednání	fyzické :	jiné :	
Zranění ohrož.osoby ANO* NE*	Lékařské ošetření ANO* NE*	Adresa zdrav. zařízení	
Zranění násil.osoby ANO* NE*	Lékařské ošetření ANO* NE*	Adresa zdrav. zařízení	
Zranění jiných osob ANO* NE*	Lékařské ošetření ANO* NE*	Adresa zdrav. zařízení	
Podezření na požití alkoholu nebo jiných psychotrop. látek:	Násilná osoba ANO* NE*	Ohrožená osoba ANO* NE*	
Přítomnost dětí při útoku	ANO*		NE*
Přítomnost dětí při zákroku	ANO*		NE*
1. jméno a příjmení dítěte	nar.		Pozn.
2. jméno a příjmení dítěte	nar.		Pozn.
3. jméno a příjmení dítěte	nar.		Pozn.
Škoda na majetku	ANO* NE*		Pozn.
Přítomnost znaků dom.násilí			
1. Opakované násilí	ANO* od kdy :		NE*
Záznamy v evidencích policie	ANO* č.j.		NE*
2. Vzdávající intenzita násilí	ANO*		NE*
3. Násilí mezi blízkými osobami	ANO*		NE*
4. Násilí v soukromí	ANO*		NE*
Jde o domácí násilí	ANO*		NE*

Pomoc poskytnutá ohrožené osobě :		
poskytnut kontakt na jiný st. orgán - který :		
poskytnut kontakt na neziskovou organizaci - kterou :		
převoz ohrožené osoby na jiné místo - kam :		
zajištění přítomnosti jiné osoby - jméno a příjmení		
jiná pomoc - jaká :		
ČÁST B - Otázky SARA DN		
Oddíl 1 : Násilí ve vztahu k blízké osobě		
Dopouští se násilná osoba závažného fyzického nebo sexuálního násilí ?		
Vyhrožuje závažným násilím, sděluje své násilné úmysly ?		
Dochází ke stupňování fyzického/sexuálního násilí nebo výhrůžek a úmyslů ze strany násilné osoby ?		
Porušuje násilná osoba příkazy soudu a jiná nařízení ?		
Má násilná osoba názory a postoje, které schvalují násilí ?		
Oddíl 2 : Obecné sklony násilné osoby k násilí		
Dopouští se násilná osoba obecné kriminality ?		
Jsou informace o problémech v předchozích vztazích ?		
Má násilná osoba pracovní nebo finanční problémy ?		
Má násilná osoba problémy s toxikomanií a jinými závislostmi ?		
Má násilná osoba problémy v oblasti duševního zdraví ?		
Oddíl 3 : Zranitelnost ohrožené osoby		
Chová se ohrožená osoba rozporuplně ve vztahu k násilné osobě ?		
Má z násilné osoby extrémní strach ?		
Má ohrožená osoba problém se zajištěním svého bezpečí?		
Existují objektivní překážky, které brání zajištění bezpečí pro ohroženou osobu ?		
Má ohrožená osoba závažné osobní problémy ?		
Splněny podmínky pro vykazání	ANO*	NE*
ČÁST C		
Opatření proti násilné osobě :		
vykazání		
zajištění dle § 14 z. č. 283/1991 Sb.		
umístění do záchytné stanice dle § 17 z. č. 379/2005 Sb.		
zadržení dle § 76 z. č. 141/1961 Sb.		
jiné :		
Osobní svoboda omezena	ANO*	čas : NE*
Důvod nepřijetí žádného opatření :		
V případě vykazání :		
Nezúčastněná osoba - jméno a příjmení	nar.	trv. bydliště
Zahájení řízení o vykazání oznámeno násilné osobě :	ANO*	čas : NE*
Prostor, na který se vykazání vztahuje :		

Počet klíčů odevzdaných policistovi v souvislosti s vykazáním :		
Další významné skutečnosti a poznámky k průběhu zákroku		
podpisová doložka:		
zpracoval:		
*nehodící se škrtněte		

Policie České republiky

.....

Č.j.

V.....dne.....

**POTVRZENÍ O ÚSTNÍM VYHLÁŠENÍ
ROZHODNUTÍ O VYKÁZÁNÍ**

Policie České republiky, jako věcně a místně příslušný správní orgán v souladu s § 21b zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, rozhodla(o) za přítomnosti nezúčastněné osoby pana(í)....., nar....., trvale bytem....., dne vhod. takto :

V y k a z u j e

podle § 21a odst. 1 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů pana (í), nar., trvale bytem ze společného obydlí, jakož i z jeho bezprostředního okolí na dobu 10 dnů a současně mu (jí)

z a k a z u j e

návrat do takto vymezených prostor ve stanovené době.

.....
(otisk úředního razítka)

.....
(hodnost, jméno, příjmení, funkce nebo služební číslo
a podpis oprávněné úřední osoby)

Rozdělovník

Účastníci řízení

.....- vykázaná osoba

.....- ohrožená osoba

Policie České republiky

.....

Č.j.

V.....dne

**POTVRZENÍ O ÚSTNÍM VYHLÁŠENÍ
ROZHODNUTÍ O ZÁKAZU VSTUPU**

Policie České republiky, jako věcně a místně příslušný správní orgán v souladu s § 21b zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, rozhodla(o) za přítomnosti nezúčastněné osoby pana(í), nar....., trvale bytem dne v hod. takto :

Z a k a z u j e

podle § 21a odst. 2 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, panu (i), nar., trvale bytem..... vstup do společného obydlí , jakož i do jeho bezprostředního okolí na dobu 10 dnů.

.....
(otisk úředního razítka)

.....
(hodnost, jméno, příjmení, funkce nebo služební číslo
a podpis oprávněné úřední osoby)

Rozdělovník

Účastníci řízení

.....- vykázaná osoba

.....- ohrožená osoba

Policie České republiky

Příloha č. 5

.....
Č.j.

V dne

Pan (i)

.....
nar
trvale bytem

OZNÁMENÍ O ZAHÁJENÍ ŘÍZENÍ

Policie České republiky, jako věcně a místně příslušný správní orgán zahajuje v souladu s § 46 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, vůči vám řízení o vykázaní podle § 21a až 21d zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky.

.....
(hodnost, jméno, příjmení, funkce nebo služební číslo
a podpis oprávněné úřední osoby)

.....
č.j.

POTVRZENÍ O VYDÁNÍ KLÍČŮ

Dne.....v.....hodin byl(a) podle ustanovení § 21c odst. 1 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky vyzván(a)

Jméno a příjmení.....
Datum narození.....
Průkaz totožnosti č.....
Spojení.....

k vydání všech klíčů od obydlí, z něhož byl(a) vykázan(a) podle § 21a zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky.

Na základě této výzvy vydala vykázaná osobaks klíčů.
Specifikace klíčů (typ, barva, popis, markanty):

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Vykázaná osoba byla poučena o tom, že po uplynutí lhůty 10 dnů od vykázaní si na policejní služebně(adresa služebny a telefonický kontakt) může klíče vyzvednout. Klíče jí budou vydány za předpokladu, že nebyl podán návrh na vydání předběžného opatření podle § 76b občanského soudního řádu.

Klíče převzal :

.....
Hodnost, jméno, příjmení a podpis policisty

.....
č.j.

POUČENÍ VYKÁZANÉ OSOBY

podle ustanovení § 21a až § 21d zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o Policii České republiky)

V.....dne.....

Ve věci vykázání podle ustanovení § 21a zákona o Policii České republiky proti.....(jméno a příjmení vykázané osoby)

POUČENÍ

Jako vykázanou osobu vás poučuji, že jste byl(a) v souladu s § 21a zákona o Policii České republiky vykázán(a) na dobu 10ti dnů z obydlí

.....
(specifikace obydlí)

Vykázání se vztahuje na

.....
(specifikace prostoru, na který se vykázání vztahuje, včetně rozsahu bezprostředního okolí společného obydlí).

Na základě tohoto rozhodnutí jste povinen (povinna) neprodleně výše uvedené obydlí opustit a po stanovenou dobu je vám na základě zákona o Policii České republiky zakázán vstup zpět do tohoto obydlí a výše specifikovaného bezprostředního okolí, a to i v případě souhlasu ohrožené osoby s vaším vstupem. Rozhodnutí o vykázání je účinné od okamžiku, kdy vám bylo sděleno. Neuposlechnutím uloženého rozhodnutí o vykázání se dopustíte přestupku podle § 47 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, nebo trestného činu podle § 171 odst. 1 písm. e) zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Podle § 21c zákona o Policii České republiky jste povinen (povinna) vydat všechny klíče od společného obydlí, které držíte. Neuposlechnutím této výzvy se dopustíte přestupku podle § 47 odst. 1 písm. a) zákona o přestupcích.

Podle § 21c odst. 1 zákona o Policii České republiky jste oprávněn vzít si ze společného obydlí před jeho opuštěním výlučně věci sloužící vaší osobní potřebě, osobní cennosti a dokumenty. Ve lhůtě do 24 hodin od opuštění společného obydlí si pak za přítomnosti policisty můžete vzít další osobní věci a věci nezbytné pro vaše podnikání nebo výkon povolání. Ve stanovené lhůtě můžete toto právo uplatnit pouze jednou, a to po předchozí dohodě na adrese

(adresa příslušné služebny Policie České republiky)

nebo telefonicky na č 974

Písemné rozhodnutí o vykázání bude vyhotoveno do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí a následně vám bude doručeno na adresu, kterou za tímto účelem poskytnete. V případě, že vám není známa adresa, na které se budete v době platnosti vykázání zdržovat, případně neposkytnete-li adresu z jiného důvodu, můžete si písemné rozhodnutí vyzvednout po uplynutí lhůty 24 hodin na adrese výše uvedené policejní služebny. Písemné vyhotovení rozhodnutí bude obsahovat odůvodnění, poučení o opravném prostředku a další náležitosti podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

Po uplynutí lhůty 10 dnů si na policejní služebně (adresa a telefonický kontakt uvedeny výše) můžete vyzvednout klíče, které jste policistovi předal(a) podle § 21c zákona o Policii České republiky. Klíče vám budou vydány za předpokladu, že nebyl podán návrh na vydání předběžného opatření podle § 76b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

V případě podání návrhu na vydání uvedeného předběžného opatření se zákonná 10 denní lhůta prodlužuje až do pravomocného rozhodnutí soudu o tomto návrhu. Předběžné opatření soudu trvá 1 měsíc ode dne následujícího po dni, v němž uplynula zákonná 10 denní lhůta, a bude-li před ukončením této doby zahájeno řízení ve věci samé, může předseda senátu rozhodnout o prodloužení doby trvání předběžného opatření, a to až na dobu 1 roku.

Vykázání je na základě výše uvedených ustanovení zákona o Policii České republiky provedeno z úřední povinnosti, přičemž ohrožená osoba nemá možnost toto rozhodnutí ovlivnit.

V souladu se zákonem bude po vykázání provedena ze strany Policie České republiky kontrola dodržování vykázání, přičemž jeho nerespektování zakládá odpovědnost ze spáchání výše uvedeného přestupku či trestného činu, za který lze uložit trest odnětí svobody až na šest měsíců nebo peněžitý trest.

Toto rozhodnutí je správním rozhodnutím ve smyslu zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění zákona č. 413/2005 Sb., a jako takové nemá vliv na odpovědnost za přestupek či trestný čin.

Prohlašuji, že jsem byl(a) poučen(a) ve smyslu shora uvedených ustanovení a poučení jsem porozuměl(a), což stvrzuji svým podpisem :

.....
Jméno, příjmení a podpis osoby

Poučení provedl(a) :

.....
Hodnost, jméno, příjmení a podpis policisty

Policie České republiky

.....
č.j.

POUČENÍ OHROŽENÉ OSOBY

podle ustanovení § 21a až § 21d zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o Policii České republiky)

V.....dne.....

Ve věci vykázání podle ustanovení § 21a zákona o Policii České republiky proti.....(jméno a příjmení vykázané osoby)

POUČENÍ

Jako osobu ohroženou domácím násilím vás poučuji o tom, že bylo vydáno rozhodnutí o vykázání výše uvedené osoby z obydlí obývaného společně s vámi. Toto rozhodnutí o vykázání je účinné v okamžiku, kdy bylo sděleno vykázané osobě, a bylo vydáno z úřední povinnosti i v případě vašeho nesouhlasu. Na základě rozhodnutí je vykázaná osoba povinna neprodleně opustit toto obydlí a po dobu 10 dnů je jí zakázáno se vrátit zpět do obydlí či jeho bezprostředního okolí. Porušením zákazu se vykázaná osoba vystavuje nebezpečí postihu za přestupek ve smyslu § 47 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, nebo trestného činu ve smyslu § 171 odst. 1 písm. e) zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a to i v případě vašeho souhlasu s jejím vstupem do obydlí.

V případě porušení podmínek vykázání ze strany vykázané osoby neprodleně informujte Policii České republiky prostřednictvím tísňové linky 158. Písemné vyhotovení rozhodnutí o vykázání bude zpracováno do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí a poté vám bude doručeno na adresu trvalého bydliště, případně na jinou adresu, kterou za tímto účelem poskytnete. Písemné vyhotovení rozhodnutí bude obsahovat podrobné odůvodnění, poučení o opravném prostředku a další náležitosti podle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů..

Je vaším právem ve smyslu § 76b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, podat u příslušného soudu návrh na vydání předběžného opatření spočívajícího v povinném opuštění bytu nebo domu násilnou osobou a v zákazu navazování kontaktů násilné osoby s vámi. Podáním návrhu v průběhu vykázání, o kterém rozhodl policista, se zákonná 10denní lhůta prodlužuje až do pravomocného rozhodnutí soudu o tomto návrhu. Předběžné opatření soudu

trvá 1 měsíc ode dne následujícího po dni, v němž uplynula zákonná 10 denní lhůta, a bude-li před ukončením této doby zahájeno řízení ve věci samé, může předseda senátu na váš návrh rozhodnout o prodloužení doby trvání předběžného opatření, a to až na dobu 1 roku. V této souvislosti vás žádáme, abyste informoval (a) Policii České republiky o tom, že jste v průběhu policejního vykazání podal (a) u soudu návrh na vydání předběžného opatření.

O vykazání bude v souladu s § 21b odst. 2 zákona o Policii České republiky informováno intervenční centrum poskytující psychologické, sociální a právní služby. Toto intervenční centrum vás bude do 48 hodin od doručení podnětu od Policie České republiky kontaktovat s nabídkou služeb. V případě potřeby se můžete obrátit i na jiné instituce, které poskytují psychologické, sociální a další služby v oblasti pomoci obětem domácího násilí. Za tímto účelem vám jsou předány kontakty na instituce v místě bydliště a kontakty na linky s nepřetržitým provozem.

Dále vás poučuji o tom, že uvedením nepravdivých skutečností se můžete dopustit trestného činu křivého obvinění podle § 174, pomluvy dle § 206 a poškozování cizích práv dle § 209 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, případně přestupku proti občanskému soužití dle § 49 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

V době trvání vykazání bude provedena kontrola jeho dodržování ze strany vykázané osoby. V této souvislosti vás žádáme o poskytnutí součinnosti policistům provádějícím tuto kontrolu.

Prohlašuji, že jsem byl(a) poučen(a) ve smyslu shora uvedených ustanovení a poučení jsem porozuměl(a), což stvrzuji svým podpisem :

.....

Jméno, příjmení a podpis osoby

Poučení provedl(a) :

.....

Hodnost, jméno, příjmení a podpis policisty

INSTITUCE POSKYTUJÍCÍ POMOC OBĚTEM DOMÁCIHO NÁSILÍ

DONA linka - pomoc obětem domácího násilí, informace

nonstop tel.: 251 511 313

Bílý kruh bezpečí, pomoc obětem trestných činů,

nonstop tel.: 257 317 110

Linka důvěry RIAPS

nonstop tel.: 222 580 697

Centrum krizové intervence

nonstop tel.: 284 016 666

ROSA

tel.: 241 432 466

(centrum pro týrané a osamělé ženy)

mobil: 602 246 102

Linky důvěry v místě

Krizová centra v místě

Intervenční centrum v místě

Azylová zařízení – informace poskytne DONA linka

Poradny pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy v místě

Orgán sociálně právní ochrany dětí (OSPOD) v místě

Policie ČR

nonstop tel. 158

Městská policie, Oddělení přestupků městského úřadu apod.

Záchranná služba

nonstop tel. 155

Zdravotnická zařízení

Policie České republiky
.....

Č.j.

V dne

Počet listů :

Výtisk č. :

ROZHODNUTÍ O VYKÁZÁNÍ

Policie České republiky, jako věcně a místně příslušný správní orgán v souladu s § 21b zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů rozhodla(o) za přítomnosti nezúčastněné osoby pana(í)....., nar....., trvale bytem....., dne v hod. takto:

V y k a z u j e

podle § 21a odst. 1 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů pana (í), nar., trvale bytem..... ze společného obydlí, jakož i z jeho bezprostředního okolí na dobu 10 dnů a současně mu (jí)

z a k a z u j e

návrat do takto vymezených prostor ve stanovené době.

O d ů v o d n ě n í :

Dne bylo oznámeno
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

P o u č e n í :

Proti tomuto rozhodnutí lze podle § 21b odst. 3 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, podat odvolání do 15 dnů ode dne oznámení rozhodnutí. Lhůta začíná běžet dnem následujícím po dni ústního vyhlášení rozhodnutí. Odvolání se podává u Policie České republiky..... a o odvolání rozhoduje odvolací správní orgán, kterým je..... Odvolání proti tomuto rozhodnutí nemá odkladný účinek.

.....
(otisk úředního razítka)

.....
(hodnost, jméno, příjmení, funkce nebo služební číslo
a podpis oprávněné úřední osoby)

Rozdělovník:

Výtisk č. 1 - pro spis

Účastníci řízení

Výtisk č. 2 - pan (í)- vykázaná osoba

Výtisk č. 3 - pan (í)- ohrožená osoba

Na vědomí

Výtisk č. 4 - příslušné intervenční centrum

Výtisk č. 5 - příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí (jen pokud žije ve společném obydlí nezletilá osoba)

Rozhodnutí doručeno vykázané osobě dnev hod.

Rozhodnutí převzal (a)
.....
podpis vykázané osoby (při osobním převzetí)

Rozhodnutí doručeno ohrožené osobě dnev hod.

Rozhodnutí převzal (a)
.....
podpis ohrožené osoby (při osobním převzetí)

Policie České republiky

.....

Č.j.

V.....dne

Počet listů :

Výtisk č. :

ROZHODNUTÍ O ZÁKAZU VSTUPU

Policie České republiky, jako věcně a místně příslušný správní orgán v souladu s § 21b zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, rozhodla(o) za přítomnosti nezúčastněné osoby pana(í)....., nar....., trvale bytem.....dnevhod. takto :

Z a k a z u j e

podle § 21a odst. 2 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, panu (í), nar., trvale bytem..... vstup do společného obydlí, jakož i do jeho bezprostředního okolí.....na dobu 10 dnů .

O d ů v o d n ě n í :

Dne bylo oznámeno

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

P o u č e n í :

Proti tomuto rozhodnutí lze podle § 21b odst. 3 zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, podat odvolání do 15 dnů ode dne oznámení rozhodnutí. Lhůta začíná běžet dnem následujícím po dni doručení tohoto rozhodnutí. Pokud bylo rozhodnutí vyhlášeno ústně, začíná lhůta běžet dnem následujícím po dni ústního vyhlášení. Odvolání se podává u Policie České republiky..... a o odvolání rozhoduje odvolací správní orgán, kterým je..... Odvolání proti tomuto rozhodnutí nemá odkladný účinek.

.....
(otisk úředního razítka)

.....
(hodnost, jméno, příjmení, funkce nebo služební číslo
a podpis oprávněné úřední osoby)

Rozdělovník:

Výtisk č. 1 - pro spis

Účastníci řízení

Výtisk č. 2 - pan (i)- vykázaná osoba

Výtisk č. 3 - pan (i)..... - ohrožená osoba

Na vědomí

Výtisk č. 4 - příslušné intervenční centrum

Výtisk č. 5 - příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí (jen pokud žije ve společném obydlí nezletilá osoba)

Rozhodnutí vyhlášeno ústně vykázané osobě dnev hod.

Rozhodnutí vyhlásil(a) :
oprávněná úřední osoba (hodnost, jméno, příjmení, funkce a podpis)

Rozhodnutí doručeno vykázané osobě dnev hod.

Rozhodnutí převzal (a)
podpis vykázané osoby (při osobním převzetí)

Rozhodnutí doručeno ohrožené osobě dnev hod.

Rozhodnutí převzal (a)
podpis ohrožené osoby (při osobním převzetí)

Č.j.

V..... dne.....

Počet listů :

Výtisk č. :

ÚŘEDNÍ ZÁZNAM
o provedení kontroly dodržování rozhodnutí o
vykázání

[illegible]